1899. HARMINCZHARMADIK ÉVFOLYAM. 345. SZÁM. BUDAPEST, CSÜTÖRTÖK, DECZEMBER 14.

SZERKESZTŐSÉG:
BUDAPEST, IV. PAPNÖVELDE-UTCZA 8.
Telefon száma 55—88.
KÉZIRATOKAT NEM KÜLDÜNK VISSZA.
CSAK BÉRMENTES LEVELEKET FOGADUNK EL.

ELŐFIZETÉSI DIJ:
Vidékre postán v. helyben házhoz hordva.
Egy évre . . . . 20 frt. | Egy negyedévre . 5 frt.
Egy fél évre . . 10 frt. | Egy hóra . . 1 frt 80 kr.
Külföldre: 3 hóra Németországba 6 frt 70 kr. Francziа-, Olasz-, Orosz-, Török-, Görög-, Spanyolországokba, Svájcz-, Románia- és Szerbiába, valamint amaz országokba, melyek a postaegyesülethez tartoznak, negyedévre 9 frt 20 kr.
Egy szám ára 6 kr.

EGYETÉRTÉS

KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, IV. PAPNÖVELDE-UTCZA 8.
Telefon száma 51—66.
HIRDETÉSEKET ÉS NYILTTÉRBE VALÓ KÖZLEMÉNYEKET FELVESZ A KIADÓHIVATAL.
PÁRISBAN főügynökségünknél: John F. Jones & Cie. 31 bis. Faub. Montmartre.
Frankfurtban a/M: Daube G. L. és Társa.
Bécsben: Danneberg I., I. Kumpfgasse Nr. 7.
Dukes M. utódai, I., Wollzeile Nr. 6—8.
Haasenstein és Vogler, I., Wallfischgasse 10.
Mosse Rudolf Seilerstätte Nr. 2.
Oppelik A., Stubenbastei Nr. 2.
Schalek Henrik, I., Wollzeile Nr. 14.
és valamennyi hirdetési iroda.

Mai számunk főbb közleményei

Vezérczikk: A nyelv hatalma.
A képviselőházból.
A helyzet.
A függetlenségi párt értekezlete.
Az uj ex-lex.
Hazaárulás.
A III-ik negyed.
A politikai helyzet Ausztriában.
A transzváli háboru.
Befujta az utat a hó . . .
Az uj tanterv.
Koburg Lujza váltói.
Közgazdaság: A megrendelések gyüjtése.
Tárcza: Váljunk el. Irta: Erdős Renée.
Melléklet: Országgyülés. Regény.

A nyelv hatalma.

Ugyan ki képzeli azt, hogy akármi ellenzék, még ha sokkal erősebb volna is a mai függetlenségi pártnál, szónoklati obstrukczióval lebirhatja Széll Kálmánt? Sokkal hamarább esik meg, hogy a miniszterelnök tönkre obstruálja a szegény ellenzéket. Mert nyelve van hozzá, az kétségtelen. Szónoklatának folyama bizony első rangu folyam, még pedig a mikor áradásban van. Mint a Missisipi ömlik szélesen szerte minden irányba, kanyarg sekélyen zátonyok és ingoványok körül; rajta se hidat verni, se átgázolni nem lehet, még a csónak is okvetlenül czélt téveszt. Szegény ellenzék mit tehet egyebet, mint hogy az áradás elől megfusson, ha megfuladni nem akar. Széll Kálmán politikai talentumának ugy látszik legbecsesebb sajátsága az, hogy a milyen pergő nyelve van, mindamellett fura nyelvész is. Ezt a két nem egészen egyező tulajdonságot eddig a legnagyobb sikerrel tudta értékesiteni. Nyilvános parlamenti szereplésének nagy ereje beszélő szervének örökös készsége és legyőzhetetlen kitartása. Bizalmas értekezésekben pedig diadalra segiti az a nyelvészi tudomány, mely szörnyen leleményes formulák utján a közjogi jelentőségü szavakat és a törvények előirását egész más értelemre tudja forgatni, mint a minő a közfelfogásban létezett. De ugy véljük, egyikből is, másikból is, már tulságosan elég a boldog magyarnak, a kinek Széll Kálmán dicsőséges kormányzatát sok egyéb mellett még 3%-os kvótaemeléssel is kell megfizetnie.

No hát ez a mai harmadfélórás beszéd! Igazi miniszterelnöki rekord! Szivesen ismerjük el, hogy Széll Kálmán mindent, de mindent előhozott és megmagyarázott, söt kifejtett, részletesen összefoglalt is, a mit a kvótaemelés igazolására a bizonyitó érvek és támogató erősségek tárházában csak találnia lehetett. Még azt se akarjuk elvitatni, hogy „mez nélkül mutatta be magát", a hogy beszédében maga kifejezte; bizonyára „őszinte" is akart lenni, a menynyire csak helyzetében tőle telhetik. Mondhatjuk: egyik érve annyit ért, mint a másik, és első ezer erőssége után bizvást elengedhettük magunknak a másik ezret. Micsoda mérhetetlen sivatag, micsoda aszott lapály! Nem épen a miniszterelnök szónoklási modorára értjük ezt, hanem a kvótaemelés ilyes meznélküli őszinte védelmére! Szinte elfogott bennünket a sóvárgás Tisza Kálmánnak hajdani rövid, friss polémiái után, melyek tele voltak furfanggal és ferditéssel, de csattanós élökkel hatottak és ügyes szofizmákkal megleptek. Ilyen rossz, komisz ügyet, mint a kvótaemelés valóban csak Tisza Kálmán szónoklati módján lehet parlamenti és kormányzati védelem szinvonalára emelni. Mivel kezdte, mivel folytatta, miként végezte Széll Kálmán: officziózus kengyelfutó legyen az, ki erről számot tudna adni.

Ugy rémlik mégis, átlag első ezer érvét Széll Kálmán arra forditotta, hogy kimutassa, mily lelkiismeretesen, mily következetesen és czéltudatosan járt el már 1896-iki megbizatásától kezdve a magyar kvótabizottság, hogy épen ahhoz a szépséges eredményhez jusson, melyet most kell a parlamentnek szentesitenie. Nohát Széll Kálmán meggyőz bennünket arról, hogy a kvótabizottsági tagok kezdettől jócska kvótaemelésre voltak elhatározva és ez volt akkori negativ kijelentéseiknek is valódi hátsógondolata, söt ő maga, Széll Kálmán, ezt a titkot már 1896-ban saját választóinak bizalmasan el is árulta. Nem is kérdezzük, hogy Apponyi és Horánszky, a kik a bizottságban az ellenzéket képviselték, tudtak-e már akkor a jó szándékról. De meglepő dolog, hogy a nemzetközi udvariaskodás olyas közhelyeit, a minőknek a kvótabizottságok izenetváltásaiban is kikerülhetlenül elő kellett fordulniok, Széll Kálmán most oly szinben tünteti fel, mintha a magyar bizottságnak elleplezett kvótaemelési készségéből folytak volna. A magyar bizottság mindjárt elején kijelentette, hogy minden méltányos kifogást kész figyelembe venni és hajlandónak nyilatkozott az igazság és méltányosság föltételei szerint alkudozni. Igy czitálja Széll Kálmán. Volt-e három év előtt magyar ember, ki nem azt gondolta, hogy ezekkel az ildomos frázisokkal és nobilis fentartásokkal a magyar bizottság csak nagyobb nyomatékot kiván adni okainak, melyek minden kvótaemelés visszautasitására inditják? Pedig ezek az udvarias kijelentések azért történtek, mert a magyar kvótabizottság egyáltalán nem volt biztos saját igazsága felől és jelentékeny korrekturákra volt elhatározva! Elhisszük ezt Széll Kálmán szavára, és világért sem kételkedünk többé benne, hogy a magyar kvótabizottság és persze a bizottság jeles elnöke is kezdettől egy huron pendültek Bánffy Dezsővel, a mikor számukra Bécsben a kvótanótát megkomponálták. De már a mi a kvótabizottságnak a nemzethez való erkölcsi viszonyát illeti, még nagyon enyhén jellemezzük, ha a korábbi bizottsági munkálatokat raffinált félrevezetésnek nevezzük.

Vajjon csodálkozzunk-e még azon is, hogy Széll Kálmán ma is tagadja a junktim létezését? Most, a mikor a miniszterelnök a kvótaemelést mindenáron keresztülhajtja, de a mellett aggódnia kell, hogy ő ugyan szépecskén benreked a junktim lánczában, de Ausztria az átutalási törvény visszautasitásával kiszakad a kettős junktim-lánczнак kapcsolatos gyürüzetéből! Már csak mosolyogni lehet az „őszinte" miniszterelnökön, ki mint a pólyás-gyerek befedi a szemét és azt hiszi, hogy akkor nem látják! Igazán lélektani érdekesség! Bizony a tisztelt miniszterelnöknek nincs is most más menekvése, mint hogy az osztrákokkal szemben a junktimra esküdözzék, és törik-szakad, követeli a junktimos átutalási törvényt. Hiszen kicsavarta már a „viszonosság" gyönyörüséges formuláját is, felrugta a csak imént alkotott „önrendelkezéses" kiegyezés jogi alapját is, csakhogy a kvótát emelve, a junktimos átutalást el ne szalassza. És ő tagad, folyton tagad. Hát csak mosolyogjunk rajta; hanem az istenért, valahogy az egész világ ne kezdjen hangosan kaczagni Magyarország jeles és őszinte miniszterelnökén!

Budapest, decz. 13.

A függetlenségi és 48-as párt tagjaihoz. A függetlenségi párt vidéken időző tagjait ma az elnökség sürgősen felszólította, hogy okvetlen jöjjenek fel a fővárosba, még pedig ugy, hogy az egész jövő hét folyamán is állandóan itt tartózkodjanak, mert a nemzet vitális érdekeiről lévén szó, minden egyes pártember jelenléte a képviselőházban mulhatlanul szükséges.

A képviselőházból.

Széll Kálmán miniszterelnöknek több izben jelzett és napok óta várt „nagy" beszéde ma végre elhangzott a képviselőházban. Hosszunak elég hosszu volt, mert csaknem három órát vett igénybe elmondása, de tartalomban, meggyőző érvekben annál soványabb. És ezt, meglátszott rajta, érezte maga a miniszterelnök is, mert hangja, előadása inkább a kegyelemkérő bünösre, sem mint az önérzetes, az általa mondottak igazságáról meggyőződött és meggyőzni akaró férfiura látszott vallani. Jóformán ennek a szánalomra gerjesztő megadásának köszönhette, hogy az ellenzék elég gyakran megkoczkáztatott abszurd állitásainak egy részét szinte szokatlan csendben hallgatta meg, és csak akkor tört ki méltó haragja, mikor a miniszterelnök *Deák* Ferencz nyomán azt igyekezett bizonyitani a pragmatika szankczióból és az 1848-iki törvényből, hogy a monarchia védelme nem lehet más, mint a közös védelem és épen ezért ő sohasem egyeznék bele a közös ügyek eltörlésébe.

Perczekig tartott a zugás és háborgás e kijelentésére a függetlenségi párton, és többen hevesen kiáltották a miniszterelnök felé:

— *Igy Lustkandl magyarázza a törvényt, nem Deák!*

A miniszterelnök beszéde, melyet vezérczikkünkben méltatunk érdemben, ugyszólván puszta polémiából állt. Védte egész körömszakadtig a kvótabizottságot, s igyekezett kimutatni, hogy az a tárgyalások legutolsó fázisáig hü maradt eredeti álláspontjához, csakis akkor adta be a derekát, mikor a megegyezés létrejötte forgott koczkán. Bemutatta azután magát mint prófétát is, a ki már 1896-ban tudta, hogy Magyarországnak magasabb kvótát kell fizetni. Azt azonban elfeledte megmondani: vajjon azt tudta-e már akkor szintén, hogy ezt a szégyenleles müveletet ő fogja végrehajtani.

Megemlékezett a preczipuumról, az átutalásról. Kijelentette ismét, hogy az átutalási törvény 1900. jan. 1-én minden körülmények közt életbe lép és természetesen nem mulasztotta el, hogy az átutalást minél óriásibb vivmánynak tüntesse föl. Ezután a benyujtott határozati javaslatokkal foglalkozott. E közben tette nagy ellenszenvvel és méltó felháborodással fogadott nyilatkozatát a pragmatika szankczió és az 1848. törvény értelmének ravaszul kieszelt kiforgatására vonatkozólag. Végül megható módon kidicsekedte és kidicsérte magát, s miután ezzel pompásan befejezte hivatását, bevégezte beszédét is.

A miniszterelnök fejtegetései nagyon kevés hatást gyakoroltak még a többségre is. A régi kormánypárti tábor szinte fagyos közönynyel, némán hallgatta a rengeteg beszédet végig, csakis a volt nemzeti párt és a néppárt tagjainak tetszett szörnyen, a kik azután neki-neki is busultak egy-egy zajosabb helyeslésnek, söt helylyel-közzel teli tüdővel éljeneztek is.

Az ülés elején *Brázay* Kálmán mondott rövid, de különösen a gyakorlati élet szempontjából, igen tartalmas és érdekes beszédet. Kiemelte, hogy a kvótaemelésből származó kárunk esetleg egészen megbénithatja az ország életerejét, mert hiszen iparunk, kereskedelmünk fejlődésében már is pangás állott be. Rámutatott a fogyasztási adók óriás magasságára, mely végeredményében oda vezet, hogy iparosaink nem képesek a külfölddel versenyezni. Ha magyar ipart akarunk teremteni, első sorban szükséges a munkásosztályok terhein könnyiteni. Annak erőteljes hangsulyozása után, hogy az ország válságos helyzetéből csakis az önálló vámterület létesitése által menekülhet meg, kijelenti, hogy a javaslatot nem fogadja el. *Brázay* kerek, talpraesett és okos beszédét pártja mindvégig élénk helyeslésekkel kisérte, végeztével pedig megéljenezte.

Az ülést *Hentaller* erős polemikus beszéde zárta be. Csattanósan czáfolt rá a miniszterelnök amaz állitására, hogy ő már 1896-ban megmondta, hogy a kvótát emelni fogják. Majd a közösügyes alapot támadta meg keményen, és számadatokkal igazolta a kvótabizottság helytelen eljárását, és jelentésének megbizhatatlanságát s hangsulyozta azt, hogy mindazok az előnyök, melyeket a kiegyezésből annak pártolói várnak, teljesen fiktivek. Kellőképen megleczkéztetve Matlekovics Sándort, Deák Ferencz egyik beszédéből bizonyitotta be ellenében, hogy a kvóta arányát nem szabad Magyarország terhére emelni. Élénk szinekkel ecsetelte ezután Ausztria züllését, melyet a végfeloszlástól immár semmiféle kvótaemeléssel megmenteni nem lehet, és lelkes szavakban hivta fel a házat a minden bajunkat és szerencsétlenségünket okozó Ausztriától való elválásra. Beszéde a függetlenségi padokon zajos tetszést aratott s gyakori helyeslésekkel kisérték mindvégig.

A vitát holnap folytatják.

Az ülésről szóló részletes tudósitásunkat lapunk mellékletén találják olvasóink.

A helyzet.

Széll Kálmán segitett ma három óra hosszat a függetlenségi párt vitarendező bizottságának. A nagy fecsegő, bármennyire körmére ég is a deczemberi határidő, a melyen belül a törvényeknek egész sorát kellene megalkottatnia, nem birta elviselni, hogy mások ő nélküle osztozkodjanak a hosszu beszéd dicsőségének babérkoszoruján.

Pedig hát egész esztendejét csak szóbeszéddel töltötte el a miniszterelnök ur. Az országgyülés az idén csupa pauzákat énekelt, mert *Széll* Kálmán már egész fölösleges intézménynek akarta a parlamentet berendezni.

Most aztán hosszabbithatja az üléseket: harminczegy napnál többet bele nem szorit a deczemberi kalendáriumba. Nem kap immár a fölemelt kvótára törvényt, de benne marad az exlex-nek egész mocsarában, a melyből aligha lesz módja kiváczkálódni, ha még van ebben az országban ragaszkodás a nemzet ezredéves jogszeretének tradiczióihoz.

A függetlenségi párt értekezlete.

A függetlenségi párt ma este 5 órakor *Kossuth* Ferencz elnöklete alatt ülést tartott. A párt tagjai közül 26-an voltak jelen. *Kossuth* Ferencz elnök jelentette, hogy értesült, hogy a miniszterelnök a képviselőház üléseinek idejét egy órával szándékozik meghosszabbitani. Kérdi a pártot, minő állást szándékozik elfoglalni a kormány ez eljárásával szemben? Az érdemleges tárgyalás megindulta előtt Justh Gyula kért szót, s a tegnapi lapok ama hirével szemben, mintha a kormányelnökkel az ülések meghosszabbitására vonatkozólag értekezett volna, — kijelenti, hogy abból egy szó sem igaz.

Ezután hosszabb és beható vita fejlődött ki, melyben az elnökön kivül: *Thaly* Kálmán, *Tóth* János, *Olay* Lajos, *Justh* Gyula, *Hentaller* Lajos, *Marjay* Péter, *Barta* Ödön, *Komjáthy* Béla, *Thaly* Ferencz, *Pichler* Győző, *Balogh* László, *Rátkay* László, *Kubik* Béla s még többen vettek részt.

Nagy érdekü volt *Komjáthy* Bélának közjogi és pénzügyi fejtegetése a helyzetre s a magyar és osztrák kormanynak egymás közötti viszonyára vonatkozólag. A vita végén az elnök kijelenti, hogy határozathozatalnak helye nincs, mert *a párt s tagjaira nézve ma is a novemberi határozat kötelező.*

Barta Ödön felvetette azt a kérdést, hogy *Polónyi* Gézával beszélgetve, utóbbi felvetette azt a kérdést, nem lenne-e jó a függetlenségi és 48-as pártnak és az Ugron-frakcziónak együtt tanácskozni a szabadelvü párttal s a kormánynyal szemben ezután követendő eljárásról?

Komjáthy Béla inditványozza, hogy a függetlenségi és 48-as párt ne menjen bele semmiféle közös tanácskozásba, mert a Polónyi Géza által a képviselőházban benyujtott határozati javaslat — bár „ügyesen" van fogalmazva — de tényleg, állásfoglalásánál fogva, *ellenkezik a 48-as függetlenségi párt elveivel.* Egyuttal kéri ezt határozatilag kimondani.

Marjay Péter csatlakozik Komjáthy inditványához, mert önérzettel a párt más határozatot nem is hozhat.

Justh Gyula a határozathozatal szükségét nem látja szükségesnek, mert a párt nem *hivatalosan* lett felszólitva; hangsulyozza azonban, hogy a dolog lényegében *tökéletesen egyetért Komjáthy Bélával.*

A *mai* értekezlet ezután nem is hozott formális határozatot az Ugron-Polónyi-féle frakczió ellen, de abból, hogy egyetlen hang sem vonta kétségbe *Komjáthy* Bélának azt a kijelentését, hogy a Polónyi-féle határozati javaslat ellenkezik a függetlenségi és 48-as párt elveivel, megérthetik

---

Váljunk el!

— Irta: *Erdős Renée.* —

— — És jött oly percz, mikor a szivem fájt, akkor is te voltál a vigasztalóm. És jött oly percz, mikor testileg-lelkileg megtörve kórágyon feküdtem, akkor te ápoltál — gyöngédebben az édesanyámnál. És jöttek lázas, szomoru éjszakák, rémséggel teljes, szörnyü látomások, akkor is te virrasztottál az ágyam fejénél és puha kezeddel törülted le homlokomról a hideg verejtéket.

És a mikor szerelemvágyó szivem féktelen háborgását láttad, akkor te voltál az, a ki szerelemről szóltál: szebben, ékesebben, igazabban, mint bárki a világon, és el tudtad hitetni velem, hogy szeretlek, hogy téged szeretlek.

Te, a gyöngéd, az irgalmas, te, maga a megtestesült jóság! Én bevádollak téged, a mindenség ura előtt! Megcsaltál engem! Csufosan félrevezettél! Legszentebb érzéseimet mind kizsákmányoltad az igaz, valódi szerelem szent nevében. És tied volt a lelkem, tied minden gondolatom. Csókjaimat bitoroltad, bánatomban, örömömben jogtalanul osztozkodtál, mert én téged nem szerettelek soha, én csak vonzódtam hozzád, árvaságomban, rideg magányomban, mert nem volt senkim, a ki szeretett volna, a ki küzdelmeim közepett bátoritott volna, csak te magad, te áldott lelkü csaló, te irgalmas tolvaj. Szegény, szerencsétlen lélek, a ki oly kevéssé vagy hibás a bünben, a mit elkövettél, mint a hogy a szenvedésed nem érdemled, most, a mikor elkövetkezett a leszámolás órája . . .

. . . A félhomályu szoba csendjében ugy hangzottak el e szavak, mintha láthatatlan szellemajk zokogta volna el mondhatatlan, mély fájdalom hangján.

És a tompa csendben nem hallatszott más válasz, mint egy halk, hosszu sóhajtás a férfi ajkáról, a ki összegörnyedve ült az asztal mellett és halvány fejét kezére hajtotta.

. . . El kellett jutnunk idáig — folytatta a leány, mély, reszkető hangon — el kellett jutnunk idáig! Meg kellett neked mondanom az igazat, nehogy azt hidd, hogy tovább is tudsz még ámitani ezekkel a szintelen mesékkel, halvány árnyékával a valódi boldogságnak.

Nem, többé meg nem csalsz!

Tudom, hogy a hozzád való érzésem nem szerelem, hogy sohase volt az, s hogy a boldogság nem halovány árnyék, hanem csupa ragyogás, csupa gyujtó napfény, mely éget és perzsel, gyönyörre gyujtja a vért — az a szenvedély, az a mindent letipró, diadalmas szenvedély — az a boldogság — az!

Magasra emelt fővel, szikrázó szemekkel egyenesedett fel ültéből a leány és kezét egybekulcsolta.

— Hagyj el — suttogta fülébe, inkább kérő, mint parancsoló hangon.

— Hagyj el! A mi összekapcsolt sorsunk, maga az élő kárhozat. Te elégsz mellettem, én pedig meglagyok melletted. Keress magadnak mást, olyat, a ki hozzád való. A ki megért téged! Egy szelid leánykát, a kinek a szive olyan csendesen, nyugalmasan tud verni, mint a tied. A ki beéri a te nagy, nagy gyöngédségeddel, jóságoddal, a szerelmeddel, mely csupa szinméz! Édes, de megittasulni nem lehet tőle. Én nem szeretem ezt a csendes, igénytelen szerelmet. Nekem olyan kell, a mi megfélemlitsen, a mi tisztelettel tölt el. A mi megráz, a mi fölemel, a mely ver, ostoroz, megöl — és mégis éltet; éltet, mint maga a napfény!

. . . A férfi zokogott . . .

— Ne sirj! Ne nehezitsd meg a válást! Ha igy látlak, a szivem fáj érted. Szánlak s azt mondom magamban: Szegény!

De szeretni még sem tudlak. Ne sirj! A mi utunk ketté szakad mától. Igy akarja ezt egy felsőbb hatalom. Talán a te javadra. Mert szirtes örvény az én utam. Meredek a széle. Alattam az ösvény, fölöttem a vihart rejtő bus, felleges égbolt. Körülöttem ember-rengetegnek szeretetlen képe. Én nem félek tőle. Egymagamban jártam eddig, vezető-társ nélkül. Nem remegtem, nem ingadoztam, utat nem tévesztettem. A mióta te vagy mellettem, lassu, tétova a járásom, bizonytalan a lépésem. Te mögöttem jársz, a kezemet fogod s én minduntalan attól félek, hogy egyensulyt vesztve, lebukol s veled bukom én is s az ösvény mélye takar el mindkettőnket. Nem való neked ez a veszélyes ut. Gyermek vagy még, küzdelemre gyenge. Leányos akaratod meghajol, meggörnyed a vihar első szavára.

Hagyj engem magamra! A te szerelmed bilincs, mely leköti lelkem szárnyalását. Megsemmisülök, ha még soká szeretsz, ha még soká hiszem, hogy szeretlek. Engedd, hogy tovább folytassam utam az örök czél felé. Fiatal vagyok, nem tudok lemondani eszményemről. Meg kell találnom őt a valóságban is. Meg kell találnom minden áron! De ha nem is találnám meg, ha csak álom volna létezése, akkor is örömmel küzdenék érette, az ideálért, a ki félig isten, félig ember és egészen — férfi.

Én hiszem, hogy megtalálom — hiszem.

. . . S a homály nőttön nőtt. És nőttön nőtt a csend. S a nyomasztó csendben hallani lehetett a leány keblének lázas pihegését, a mint ott állt magasra emelt fővel, tüzben égő szemekkel, a szoba közepén. És a nyomasztó csendben megnyilt a férfi ajka és lassan, szomoruan, majdnem nyögve ejtette ki e két szót:

— Váljunk el!

Aztán nem mondott többet. Ujra lehajtotta fejét és ülve maradt, mozdulatlanul . . .

A leány már akkor ott állt egy nyitott fiók előtt és lázas sietséggel dobálta ki belőle mind, a mi benne volt.

— Ezek a leveleid. Ezek a hervadt virágok, a miket megőriztem. Ez itt az arczképed. Egy kis hársfavirág. Az a szines kavics, a mit az erdőszélen találtunk akkor. Egy kis talizmán. Szentelt igék vannak bele vésve. Tüzbe velök! Nesze ez is . . . ez is . . . Itt is van még valami!

Mindent egy halomba tett s az egészet belevetette a kályhába az égő fahasábok közé.

A nyitott fiókban nem maradt más, csak egy darabka rózsaszinü szalag. Talán a levelek voltak átkötve vele, vagy talán . . .

A leány azt nézte, mint válik hamuvá minden emléke a multnak, mely hazug volt boldogságában is, szerelmében is. Nézte.

A férfi pedig arra a kis fehér szalagra szegezte tekintetét, mely szinte bántó világossággal kandikált ki a fiók sötét hátteréből.

Aztán eszébe jutott neki, az a csodás szeptemberi alkony. — Együtt volt a leánynyal. Annak a fekete hajában volt az a fehér szalag! Kötődtek, ingerkedtek egymással kora délután óta. Maguk sem tudták miért.

Aztán egyszerre valami különös kábulat lepte meg mindkettőjüket. A leány fáradtan hajtotta keblére a fejét.

Ő pedig lassan, önkénytelenül nyult a leány nyakához, végig simitotta, a mitől az megreszketett. Ő pedig kezdte kibontogatni azt a fehér szalagot abból a fekete hajból — — —

Egyszer — — —

A kályhában nagyot serczegett a tüz; egy száradt ibolya-csokrot nyaldosott körül az éhes, piros láng.

A leány szemét égette a nagy világosság. Hátradőlt székében és mindkét kezét arczára boritotta. Valami sajátságos bizsergés futott át testén, a mint egy kis idő mulva felnyitotta szemét és ismét a tüzbe nézett. A kis ibolyacsokorból már nem látszott egyéb, mint egy kis, vékony, izzó drótkarika, melylyel a csokor szára át volt kötve.

A leány felkelt helyéből és ujra a fiók felé tartott. Tán sejtette, hogy van ott még valami, a mi megsemmisitésre vár. Csakugyan!

Az a kis fehér szalag! . . .

Kezébe veszi — egy ideig nézi — aztán pedig ügyetlen, majdnem kis-leányos mozdulattal göngyölgeti össze és a kis fehér gombolyagot erélyes mozdulattal veti a tüzbe . . .

— Még ezt is — suttogja a férfi.

De a leány ugy tesz, mintha nem hallaná. Aztán megint csend lett. Hosszu, halálos csend. Kivül vad, haragos szél támadt és dühösen rázta meg az ablakfákat, boltok fölé kitett czégért.

— Váljunk el!

Némán nyujtanak kezet egymásnak. Némán indul a férfi az ajtó felé és némán teszi azt be maga után.

Két szobán keresztül hallja a leány a lassu, vontatott léptek zaját, aztán hallja, a mint az ajtókilincs csattan. Aztán nem hall semmit. Ledől a pamlagra és fejét beletemeti a kis bársonypárnácskába.

Ugy fekszik ott soká, hosszu perczekig, talán egy óra hosszáig, mintegy félálomban. Nem gondolkozott, nem érzett semmit. Mintha valami nagy ür támadt volna körülötte.

Mikor feláll, szinte idegenül néz maga körül. Mi is volt csak? Alig tud emlékezni — ott feküdt a pamlagon sokáig — egyszerre csak — valami különös zaj — igen — olyan érthetetlen zaj ütötte meg fülét. Mintha a kapu előtt lövés dördült volna el. — Bolondság. Bizonyosan egy ajtó csapódott be valahol — —

Fáradtan ment szobájába és lefeküdt.

Szokása szerint elaludt jókor és álmodott szépet. Álmodott szép jövőről és szerelemről, a mely csupa élet, csupa gyönyör, csupa égető napfény.

És álmodott magának egy férfit, a ki félig isten, félig ember s a kiben megtalálta azt, a mit szomjas lelke oly régóta sóvárog, az örök ideált.

És álmában boldog volt. Ajkai mosolyra nyiltak. Egész lénye sugárzott az öntudatlan mámortól, melybe az a látomány ringatta.

Majd hirtelen ismét megborzongott.

Valami fagyos fuvallat járta át testét. Ujból hallani vélte azt a különös zajt, a mely ugy hasonlitott egy pisztoly-lövéshez. Halálos rémület szállja meg minden idegét.

Felébred.

Künn még mindég őrült tánczot járt a haragos szél.

Akkor ép egy ablakot szakitott le valahonnan és hangos csörömpöléssel, kaczagva hurczolta végig az utczán.

Dohányfogyasztás Francziaországban. A francziák régebben nagy kedvelői voltak a tubáknak, mig most egyre jobban elszoknak tőle, s mig 1861-ben nyolczadfél millió kiló fogyott el, 1897-ben pedig alig 5 millió. Az apadás tehát meglehetősen jelentékeny és még nem érte el a legnagyobb fokát. Annál jobban emelkedik a szivarkafogyasztás, a mely ugyanannyi idő alatt hét millióról másfél milliárdra emelkedett. A szivarfogyasztás állandó maradt, a dohányfogyasztás pedig valamivel gyarapodott. A dohányegyedáruság Francziaországnak évenkint körülbelül 400 millió koronát jövedelmez tisztán.

Polónyi urék, hogy az orsz. függetlenségi és 48-as párt teljesen tisztában van velük s undorodik a 48-as névvel és függetlenségi czégérrel űzött politikai szédelgésüktől.

Ezek után a pártértekezlet véget ért.

*

A mai értekezletről a *Főv. Tud.* ezeket irja:

A függetlenségi és 48-as párt ma délután értekezletet tartott, a melyen szokatlan nagy számban jelentek meg a képviselők. A pártkonferencziáról kiadott hivatalos kommuniké csak annyit jelez, hogy a függetlenségi és 48-as párt a kvótajavaslatra vonatkozólag november 16-án hozott határozatát fenntartja. A mi értesülésünk szerint az értekezlet továbbmenő határozatokat hozott a párt követendő taktikájára nézve. Felszólaltak a pártnak majdnem összes tagjai és mindannyian egyértelmüleg oda nyilatkoztak, hogy a függetlenségi párt reputácziója követeli meg, hogy a kvótajavaslat január elsejéig ne válhasson törvénynyé — annál is inkább, mert ebből az országra nézve mi kár sem háromolhatik. Az egyes szónokok utaltak arra is, hogy Ausztriában ép ma elhatározták az obstrukcziót, a miért ugyis királyi döntés alá kerül a kvóta megállapodása. Szóba került továbbá az ülések tervezett meghosszabbitása is; erre vonatkozólag a párt azt határozta el, hogy ezen inditványt el nem fogadja, ellenkezőleg a párt nem is tartja lehetségesnek az ülések meghosszabbitását. A házszabályok ugyanis azt mondják, hogy az ülések meghosszabbitásának csak törvényjavaslatok vagy költségvetések tárgyalásánál van helye, a most szőnyegen levő javaslat azonban nem sorozható ezen kategoriákba, mert tulajdonképen a kvótabizottság jelentését tárgyalják, ily értelemben tehát a párt holnap házszabály-vitát provokál. A mi a követendő taktikát illeti a kvóta-vita körül, a pártnak ezentul felszólaló tagjai mindegyike, tiz aláirással ellátott határozati javaslatot fog benyujtani, hogy a zárszó jogával élve, kétszer beszélhessen. A mai konferenczia végéig a vitarendező-bizottságnál összesen husz szónok volt föliratkozva; azonkivül több interpelláczió van bejelentve, a kérvényekhez pedig szintén többen fognak hozzászólni. Számitás történt arra nézve, hogy hány órát kell kibeszélni január 1-éig. Csak négy napi karácsonyi szünetet számitva, marad körülbelül hetven óra, a melyet a párt könnyen vél kibeszélhetni, tehát határozott obstrukczió a kvóta-kérdésben.

Hazaárulás.

Széll Kálmán most a hazaárulás vádja alatt áll az ország szine előtt.

Megalkudott egy idegen állammal a magyar nemzeti érdekek fölött.

A legexponáltabb pontot kiszolgáltatta a román irredentának.

Engedélyt adott a magyar állam integritása ellen szervezkedő román iskoláknak, hogy a harczi készülődésükhöz idegen országból pénzsegélyt szedjenek.

Hiszen nemcsak arról a 35.000—58.000 frankról van szó, a melyet a brassói iskolák huztak 1896-ig és fognak most huzni *Széll* Kálmán beleegyezésével a román állami kincstárból. Mert nagy tévedés azt hinni, hogy csak a brassói iskolák számára gurul be Romániából hozzánk a titkos szubvenczió.

Már 1894-ben, a delegáczió akkori ülésén, *Berzeviczy* kérdést intézett gróf *Kálnokyhoz*, igaz-e az, hogy Romániából tetemes összegek küldetnek Magyarországba a román kormány által. *Kálnoky* válaszában kijelentette, hogy a román kormány politikai czélokra Magyarországba egy krajczárt sem küld. Küld ugyan 150.000 frankot, de ezt — a román kormánytól nyert biztositások alapján — csak oly román egyházaknak és iskoláknak, a melyek e segitség nélkül kénytelenek lennének megszünni.

Jellemző dolog, hogy *Berzeviczy*, kinek mint volt államtitkárnak, az 1883-iki középiskolai törvény külföldi szubvencziókra vonatkozó tilalmát legalább is ismernie kellett volna, belenyugodott Kálnoky válaszába és vele együtt belenyugodott abba az egész delegáczió.

Százötvenezer frank volt tehát a *bevallott* titkos alap, a melylyel Magyarországon a magyar kormányok szeme láttára ásták a sirját az egységes magyar állam eszméjének. Ki számolhat be azonban azokról a külföldi pénzekről, a melyekkel eddig itt állandóan vesztegettek a magyar állampolgárok között a magyar állam integritása ellenében, s a melyek nem képeztek olyan „nyilvános titkot", mint ez a 150.000 frank?

De mostantól fogva megszünik minden leplezgetés, minden titkolódzás, mert *Széll* Kálmán a brassói iskolák évi 35—58.000 franknyi szubvencziójára megalkudott a román kormánynyal és Bécscsel.

E megalkuvásnak káros következményei jövőben nemcsak a brassói iskolákon lesznek érezhetők, hanem az összes hazai román iskolázás terén is. *A 150.000 frank ma is benne van a román költségvetés „szubvenczió a külföldi román egyházak és iskolák számára" czimü fejezetében* és ez az összeg most már vigan és szabadon fog beözönleni az országba.

Széll Kálmánnak e becstelen megalkuvása után hasztalan kél majd később egy, a nemzet létérdekei felett ébren őrködő miniszterelnök. Hasztalan próbálják majd megfogni valamely román iskolánál e 150.000 forintos szubvenczió egy töredékét; nem lesznek képesek azt többé betiltani, a hazaárulást megakadályozni és megtorolni.

Tehetetlen lesz ez irányban minden későbbi magyar kormány, mert a román kormánynak módjában lesz ujra előhozakodni valamelyik oláh vajda adománylevelével, s ennek alapján azt állitani, hogy ez sem szubvenczió, hanem csak magánjogi természetü kárpótlás.

Széll Kálmán a brassói szubvenczió engedélyezésével jogi preczedenst teremtett és ennek alapján kénytelen lesz a későbbi magyar politika a bizonyára ismétlődő bécsi nyomásra minden ujabb ügyet is ugy rendezni, mint *Széll* rendezi most a brassói ügyet.

Hasztalan fundál ki *Széll* Kálmán akármilyen szédelgő formulát, a melylyel indokolni fogja, hogy a román kormánytól mért veszi át a szubvencziót és mért adja azt át a román iskoláknak: az ő nevéhez fog végleg tapadni a nemzetnek ez arczpirító szégyene, hogy a magyar közoktatás ügyét függésbe hozta a román kormánytól.

Akármilyen törvényesség szinezetével birni látszó formulát teremtsen is *Széll* a román szubvenczió hazánkba való beözönlésének lehetővé tételére: az ellenzéknek, a közvéleménynek és a sajtónak mindent el kell követnie, hogy *Széll* Kálmán semmi szin és ürügy alatt ránk ne ereszthesse a román kormánynak irredentista czélokra törő vesztegetési pénzeit.

Ha ilyen gyümölcsöket termel az uj rendszer, ha ezentul nemcsak a hatalmasabb Bécsnek jármát kell hordanunk, hanem az apró, körültünk fekvő ellenségek is szabadon haraphatnak immár a nemzet husába, akkor nem siethet eléggé az ország föltámadni *Széll* Kálmánnak egyenest hazaáruló politikája ellen.

Az uj exlex.

Mindenről beszélt ma *Széll* Kálmán az ő mai nagy obstrukcziós beszédében, csak épen a dolog lényegéről nem. A kvótára kár volt szót vesztegetnie, mert abból ugy sem lesz törvény sem itt, sem Ausztriában. A lényeges kérdés, a mivel foglalkoznia kellett volna, az volt, hogy mikép második ki a „jog, törvény és igazság" rendszere a január 1-én irgalmatlanul fejére szabaduló exlexből?

Hiszen nem is egy exlexről van szó, hanem egyszerre egy egész csomóról.

Exlex következik be

1. a költségvetés csonkasága miatt ott, a hol hiányzik az indemnitásból a közös vámbevételeknek megfelelő törvényes fedezet;

2. a hon védelmének kérdésében, mert 1900-ra nincs többé törvény a létszám megállapitásáról és nincs törvény az ujonczok megajánlásáról;

3. a czivillista miatt, mert lejárt az 1889. évi XXXIX. t.-cz. hatálya, a mely törvény megengedi, hogy az udvartartási költségek évenkint felvétessenek a költségvetésbe; 1900-ra tehát az indemnitásban helyet nem foglalhat az udvartartási költség;

4. nem lesz 1900 január 1-ére kész a zárszámadás felülvizsgálása és a felmentvénynek megadása, holott ez épen oly alkotmányos feltétel, mint az ő pendantja: az évi költségvetés és

5. törvénytelen módon léptetik életbe 1900 január 1-én az átutalási eljárást.

Egy lélekzetre ennyi alapvető törvénytelenség! Egy jezsuita-rendszer égise alatt történik ez, a mely rendszer épen a jog, törvény és igazság jelszavaival bolonditotta el a közvéleményt.

Ezekről kellett volna debattálnia a miniszterelnök urnak, de ha ő ki is kerülte ennek a sok exlex kérdésének forró levesét: mi nem fogjuk elmulasztani azt rendszeresen föltálalni elébe.

Minisztertanács.

Ma délután minisztertanács volt, a melyen a kabinetnek a fővárosban időző valamennyi tagja résztvett.

A kvóta a törvényhatóságok előtt.

Marosvásárhely átiratával, a mely tiltakozik a kvótaemelés ellen, ma *Szegeden* és *Aradon* foglalkoztak.

Szeged város törvényhatósága ma tárgyalta Marosvásárhely városnak a kvótakérdésben tett köriratával kapcsolatosan *Becsey* Károly és társainak azt az inditványát, hogy a képviselőházhoz a kvóta felemelése ellen felirat intéztessék és az ahhoz való hozzájárulásra a törvényhatóságok felkéressenek. A városi tanács, tekintettel a kvótaügynek mai előrehaladott voltára, a törvényhatóság részéről külön állásfoglalást nem tartott indokoltnak s ez okból az inditvány fölött napirendre térést javasolt. A közgyülés azt a közvetitő inditványt fogadta el, hogy e kérdést sem bizalmi, sem pártkérdésnek nem tekinti és kijelenti, hogy a közös költségekhez járulás arányának felemelését Magyarország mai közgazdasági helyzetében indokoltnak nem tartja és erről a képviselőházat föliratban értesiti.

Az *aradi* városi közgyülésen is zajos vitát keltett a marosvásárhelyi kvótaemelés-ellenes felirat. A tanács azt javasolta, hogy a körlevelet egyszerüen vegyék tudomásul, *Barabás* Béla a felirat pártolását kérte, *Varjassy* József a tanács javaslata mellett emelt szót. Többek hozzászólása után a tanács javaslatát 50 szóval 23 ellenében elfogadták.

Budapest, deczember 13.

A románok fészkelődése. A *Jancu*-szobor pörének tárgyalása, a mely a gyulafehérvári törvényszék előtt folyt le s a melyről már többször megemlékeztünk, a román tulzók körében nagy agitácziót eredményezett. Gróf *Lázár* Miklós alügyész tudvalevőleg Jancut a tárgyalás folyama alatt «haramia-vezérnek» nevezte. Ezt megczáfolandó a román lapok szemelvényeket közölnek egyes magyar munkákból és be akarják bizonyitani, hogy *Jancu* a negyvennyolczas éveknek egyik «legideálisabban gondolkodó, szabadságszerető alakja» volt. A tulzók organuma, a Nagyszebenben megjelenő *Tribuna*, napok óta fulminans czikkekben követel elégtételt a szenvedett sérelmekért s *Scurtu* János tanár versben oly barbár támadást intéz a magyar nemzet becsülete ellen, hogy alaposan rászolgál a királyi ügyész figyelmére. A legujabb jelszó, melyet a Tribuna vezetői kiadtak a román közvélemény felizgatására: meg van sértve a román nemzet s a legpéldásabb elégtételt kell követelni. Legutóbbi számában Nagyváradról felhivást közöl, a mely az ifjuságot harczba szólitja az igazságtalan magyarok ellen.

Az elégtétel megszerzésére irányuló mozgalom azzal fog kezdődni, hogy a védelem fel fogja hivni az igazságügyminisztert arra, hogy gróf *Lázár* alügyészt büntesse meg ezért a román nemzet ellen intézett inzultusért. A második lépést, mint a Tribuna mai számából olvassuk, az ország összes főiskoláinak román nemzetiségü ifjusága fogja megtenni, Közelebbről gyülést tart Kolozsvárt és a gyülésből a hazai főiskolák román ajku tanulóit föl fogja hivni, hogy egyetértésben tiltakozzanak a sérelem ellen és az elégtételt hangosan követeljék mindaddig, mig a románság méltóságán ejtett csorba kiköszörülve nem lesz. A Tribuna tegnapi számában azt irja, hogy »ha az igazságügyminiszter a kért elégtételt meg nem adja, **akkor maga a románság fog kellő elégtételt venni attól a nyomorult hivatalnoktól**, a ki egy objektiv tárgyaláson inzultálni merte a románság hősének megszentelt emlékét.»

Nos, az elégtétel meglesz, kell, hogy meg legyen. De nem a románoknak, hanem a magyar nemzetnek, a melyet ily szemérmetlen és arczátlan módon sérteget a *Széll* Kálmán kormánya alatt ismét felbátorodott román sajtó. A királyi főügyészség, reméljük, megteszi kötelességét.

A III-dik negyed.

A pénzügyminiszterium ma teszi közzé az állami pénztáraknál a folyó év julius hó 1-től szeptember hó végéig előfordult bevételekről, illetve kiadásokról szóló kimutatást.

A kimutatás szerint a

a bevételek	138,140.126 frtra,
a kiadások	132,148.849 »

rugtak, ugy, hogy kezelési feleslegként 5,991.283 forint marad.

A bruttobevételekről és bruttokiadásokról szóló kimutatások szerint:

a bevételek összege . . .	4,465.373 frt 99 krral
nagyobb, a kiadások összege pedig	231.647 » 36½ »
kisebb, mint az 1898. év hasonló időszakában volt és igy az 1899. év III. negyedének mérlege . . .	*4,697.021 frt 35½ krral*

kedvezőbb, mint volt az 1898. év III. negyedének mérlege.

Az 1899. év III. negyedének bevételi eredményei *kedvezőbbek*:

az egyenes adóknál	1,574.617 frttal
a fogyasztási és italadóknál	249.246 »
a jogilletékeknél	245.684 »
a dohányjövedéknél	619.288 »
a bányaigazgatóságoknál	169.169 »
a fémkohászatnál	284.691 »
a pénzverdénél	844.316 »
a posta, távirda és távbeszélőnél . .	287.986 »
és a m. kir. államvasutak üzleti bevételeinél	2,386.983 »

A lényegesebb *visszamaradások* és azok oka a pénzügyminiszterium jelentése szerint a következők:

A *bélyegjövedéknél* mutatkozó 102.559 frt 42½ krnyi kedvezőtlenebb eredmény az egyes évnegyedek kezelésének ingadozásában leli magyarázatát, e visszamaradással szemben a folyó év I. és II. negyedében összesen 460.504 forint 92 krral kedvezőbb volt az eredmény.

Az *államvasutak gépgyára*, a diósgyőri vas- és aczélgyár és az állami vasmüveknél mutatkozó 800.095 forint 63 krnyi kedvezőtlenebb eredmény a gyárak kisebb mérvü foglalkoztatásában, az eladási árak csökkenésében és abban leli magyarázatát, hogy a megrendelések egy része ebben az évnegyedben még nem volt lebonyolitható s igy az azok után elérendő haszon még nem juthatott kifejezésre. A bevételi visszamaradás különben a kiadásoknál mutatkozó 553.758 frt 75½ kr kedvezőbb eredménynyel részben ellensulyoztatik.

Az *ingó államvagyonnál* mutatkozó 107.247 frt 99 krnyi visszamaradást az a körülmény okozza, hogy az 1898. év III. negyedében még bevételként elszámoltatott azon 1,500.000 frt névértékü regálekötvények utáni kamat, mely kötvények az 1898. évi XXIII. t.-cz. 78. §. 2. pontja értelmében a központi hitelszövetkezet tulajdonába bocsáttattak, továbbá mert urbéri váltságdijak fejében nagyobb összegek folytak be, mig a folyó év III. negyedében hasonló bevételek nem voltak.

Az *állami javak eladásánál* mutatkozó 165.203 frt 57½ krnyi kevesebb bevétel téves elszámolás helyesbitéséből származik, a mennyiben az 1898. év III. negyedében 176.238 frt 91 kr az ugyanazon év II. negyedében tévesen e czim alatt kiadásként elszámolt hason összeg megtéritéséül, bevételben számoltatott el s igy a mult év III. negyedében az említett összeggel nagyobb bevétel mutattatott ki.

A *kereskedelmi miniszteriumnál* a 780.227 frt 05½ krnyi visszamaradás onnan származik, hogy az 1898. év III. negyedében több oly bevétel fordult elő, mint például az állami Dunahidakra 500.000 forint ellátmány, a statisztikai hivatal épületére kölcsön utján felvett 200.000 forint, Békés vármegye által az alföldi transverzális ut költségeinek fedezésére fizetett 28.000 forint járulék és áruforgalmi űrlapokért 30.000 forint, a melyeknek megfelelő bevételek a folyó év III. negyedében nem voltak.

Az *állami erdőknél* mutatkozó 253.869 frt 21 krnyi kedvezőtlenebb eredmény részben az egyes évnegyedek kezelésének ingadozásában, részben abban leli magyarázatát, hogy az ungvári főerdőhivatal részéről nagyobb mennyiségben eladott talpfa és épületfa vételára csak a IV. negyedben válik esedékessé.

A *gödöllői koronauradalom* és állami lótenyészintézeteknél 142.924 frt 57½ krnyi visszamaradás mutatkozik, ez azonban a kiadásoknál elért 298.628 forint 38 krajczárnyi kedvezőbb eredménynyel teljesen ellen sulyoztatik.

A kiadások összege 231.647 frt 36½ krral kisebb, mint az 1898. év III. negyedében volt.

A lényegesebb eltérések a következők:

A *főrendi- és képviselőház* kiadásainál 414.054 forint 11½ krnyi eltérés mutatkozik, mely onnan származik, hogy az ülésszak berekesztése folytán az 1898. év III. negyedére eső javadalmazás már a II. negyedben utalványoztatott ki, s igy az 1898. év III. negyedében csak 18.917 frt 69 kr kiadás merült fel.

Az *államadósságok* összes nemeinél az eredmény 18.426 frt 63 krral kedvezőbb, mint az előző év hasonló időszakában volt.

A *Horvát-Szlavonországok* beligazgatási szükségleténél a 365.106 frt 60 krnyi eltérés a tényleges szükségletből felmerült elodázhatlan kiadásokból származik.

A *belügyminiszteriumnál* kimutatott 364.838 frt 58½ krnyi nagyobb kiadást egyfelől a vármegyei és anyakönyvi kiadásoknak, a betegápolási költségeknek és a nyugdijaknak emelkedése, másfelől különösen az «Országos betegápolási alap»-ról szóló 1898. évi XXI. törvényczikk végrehajtása folytán keletkezett költségek idézték elő.

A *dohányjövedéknél* a 413.998 frt 12½ krnyi több kiadás különösen az uj dohánygyárak üzemének folytonos emelkedésében és a külföldi nyers dohánynak nagyobb mérvben történt vásárlásában leli magyarázatát; a több kiadás azonban teljesen ellensulyoztatik a bevételeknél elért 619.288 frt 76½ kr kedvezőbb eredménynyel.

A *pénzverdénél* kimutatott 3,031.723 frt 98 krnyi nagyobb kiadás az egyes évnegyedek kezelésének ingadozásából származik, e több kiadással szemben e czimen a folyó év I. és II. negyedében a kiadásoknál összesen 8,415.702 frt 06½ kr kedvezőbb eredmény éretett el.

A *posta- és távirdánál* mutatkozó 373.150 frt 75 krnyi nagyobb kiadás a távirda- és távbeszélő hálózat fejlesztésére, valamint az uj távirda- és távbeszélő vonalak épitésére engedélyezett magasabb költségvetési hitelnek ebben a negyedben történt igénybevételében találja indokát.

Az *állami erdőknél* kimutatott 237.630 frt 69 kr több kiadás részben az épületfának fokozottabb mérvben való termelésében, és az elemi csapások által az épületekben és felszerelésekben okozott károk helyreállitásában, részben pedig abban leli magyarázatát, hogy az állami kezelésbe vett községi erdőknél az 1898. évi XIX. t.-czikk végrehajtása folytán oly kiadások merültek fel, melyek az 1898. év hasonló időszakában nem fordultak elő.

Az *igazságügyi miniszteriumnál* kimutatott 662.272 frt 52½ krnyi eltérés főleg onnan származik, hogy az 1898. évben a magyar készpénzbiztositéki alapból beruházási czélokra nyert 600.000 frt kölcsönrészlet az 1898. év III. negyedében számoltatott el bevételben, s ennek megfelelő bevétel ebben a negyedben nem volt.

A politikai helyzet Ausztriában.

Bécs, decz. 13.

Ma csupa híreszteléssel volt tele a levegő.

Délben összeült a minisztertanács és azt hitték, hogy elhatározta a lemondást. Ennek következtében a helyzetet a legnagyobb mértékben válságosnak jelezték. A képviselőház folyosóin azt beszélték, hogy a miniszterválság még ma fog bekövetkezni és hogy gróf *Clary* és *Kindinger* meg fognak válni a miniszteriumtól.

Már prezumtiv utódaikat is megjelölték a legfőbb számszék alelnöke és a tiroli helytartó személyében. A többi miniszter megmaradna hivatalban.

Ezt a hirt később megczáfolták. Este azonban azt állitották, hogy *a minisztertanács tényleg foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy beadja-e lemondását, de azt határozta, hogy nem mondja le.*

Több oldalról azt állitják, hogy a cseheket már nem lehet többé a többséghez tartozóknak tekinteni és hogy ennélfogva *a régi többség már nem áll fenn.* Ennek tanujeléül azt a tényt hozzák fel, hogy a jobboldali végrehajtó-bizottságnak ma estére kitüzött ülését el kellett halasztani.

Mindezek a hirek azonban csak nehezen ellenőrizhetők, és csak annyi bizonyos, hogy *a helyzet ma bonyolultabb, mint valaha, és hogy nagyon válságos napok előtt állanak Ausztriában.*

Időközben a csehek elhatározták, hogy ma megkezdik a Clary miniszterium ellen az általános obstrukcziót.

Ezt meg is tették a képviselőház mai ülésén.

A ház külső képe ma mozgalmasabb a rendesnél s az obstrukcziós idyl átengedte helyét izgalmasabb jeleneteknek. A csehek haragszanak Fuchs elnökre, a ki eddig oly kevés okot szolgáltatott nekik az elégedetlenségre.

Mindjárt az ülés elején a cseh *Berla* a következő kérdést intézte az elnökhöz: *A mostani ülésszakban összesen 457 interpellácziót intéztek a kormányhoz, a mely eddig mindössze tizenegy interpellaczióra válaszolt.*

☞ ***Délvidéki német babonák és szokások.*** Az „Ethnografia" czimü folyóirat a következőket irja: Egy család tagjai egymás után sorvadásban haltak el. Egy czigányasszony azt hallotta a községbeliektől, hogy a család házában boszorkány van. Elment a házhoz és vállalkozott a boszorkány kiüzésére. A családbeliek ennek nagyon megörültek s az asszonyt mindjárt megvendégelték. A családfő megigérte, hogy haláláig a házban maradhat és ha kiüzi a boszorkányt, 100 frtot kap, addig is adott 25 frtot. — Este felé a rokonság köréből három férfit hivtak és napnyugta után bezárták a kaput és ajtót. Éjfélig mulattak. Éjfélkor külön gyertyákat gyujtottak, a czigányasszony egy ingre vetkőzött és az ing fölé kötényt kötött. Ekkor magához vett egy nagy kést és a három férfival kiment az udvarra a kapuhoz. Ott három téglát kiemelt a kövezetből és a kést háromszor beledöfte a földbe. Ez alatt benn a szobában a háziasszonyt láthatatlan kéz *pofonütötte ugy, hogy elesett.* A gyertyák szikráztak és egészen elolvadtak. A czigányasszony a megszurt földből kötényébe söpört és e czélra a kamarában előkészitett vizes hordóba tette. Azután ujból kimentek a szobába vezető lépcsőzet elé. Ott hasonlóképen cselekedett. E közben a hordóban csutora keletkezett, a háziasszony kivette, széjjelvágta; egy gallér, harisnyakötő, szőr, szurok, fonál, több csigolyacsontocska, sok pamut és egy rothadófélben levő harisnya volt benne. Ezek a tárgyak a ház egy meghalt fiatal női lakójának tárgyai voltak. Ezek vonzották minden éjjel a házhoz a boszorkányt, ki aztán virradóra mindig eltünt. A czigányasszony azt mondta, hogy most, miután e tárgyak ki vannak ásva, a boszorkány a házból nem mehet el és láthatóvá lesz. A talált tárgyakat tüzbe dobták, de nem égtek el. Szürkületig teljesen föllegyverkezve várták a boszorkányt, de hiába. A czigányasszony eliliant — (Apatin).

Ha valaki sebhelyét három szombaton egymás után ugyanazon szalonnabőrrel megkeni, miközben e szavakat mondja háromszor: Samstag aller Juden ihren Schabestag, schmier' ich mein Wunde mit Speckschwart'. Helf Gott Vater, Gott Sohn und Gott Heiliger Geist (Apatin), a sebhely begyógyul. — Ha valakinek láza van, kimennek a temetőbe s kilencz sirról hoznak földet, kis zacskóba kötik, összekeverik és nyakába akasztják. Azután imádkoznak kilencz napig, még pedig első napon kilencz miatyánkot, a másodikon nyolczat és igy tovább. A kilenczedik nap multával a földet ismét visszaviszik a sirokra. (Apatin.) — Hogy a szél ne tépje a háztetőt, Fabián és Sebestyén napján zsirban kalácsot sütnek, melyet „Kichl"-nek neveznek s elköltenek. (Apatin.) — Május hó elsején feldiszitik az egész hazat bodzával, hogy a boszorkányok ne támadják meg. (Apatin). — Valaki csináltat magának kilenczféle fából széket és vesz előtte való napon két liter kölest. Ha aztán elmegy az éjféli misére, Urfelmutatáskor rááll a székre, a templomban levő boszorkányokat mind meglátja. A mise befejeztével azonban siessen haza és utközben folyton hintse a kölest. Ha a köles hazaérése előtt elfogy, a boszorkányok agyonverik (Apatin). — Ha valaki éjféli miséről hazafelé menve, benéz valamelyik házba, a kit meglát, az abban az évben meghal (Apatin). — Ha a leányok meg akarják tudni, ki lesz férjük, karácsony és ujév közti Tamás-estén 12 órakor felkelnek és három viaszgyertyát gyujtanak meg, miközben a következőket mondják: „Heiliges Bett, ich schütle dich, Heil'ger Thomas, ich bitte dich: Sag mir, mein Gegentheil Nach welchen Weltheil? . . ."

Másnap kora reggelen kimennek az utczára s az első férfi, kit meglátnak, lesz a férjük. (Apatin.)

Ha valakinek sárgaláza van, elmegy a sekrestyébe, letérdel a misezsámolyra és elimádkozik három Hiszekegyet és hat Miatyánkat. Azután felkel, kezébe veszi a kelyhet és belenézve, háromszor körüljárja az oltárt. Utána megint elimádkozik egy Hiszekegyet és egy Miatyánkot. Ha ezt is elvégezte, elmegy a piaczra, vesz alkudozás nélkül egy söprüt és vele háromszor kisöpri a sekrestyét, folyton imádkozva (Apatin). — Sárgaság ellen egy tojást meg kell nádhamuban sütni, a sárgáját kutyának kell adni, a fehérjét pedig egy ruhácskába kötve a beteg függessze nyakára s tiz napig hordozza, az első napon tiz, a másodikon kilencz stb. Miatyánkot mondván el. A tizedik napon ha leveszi, sárga lesz, mert a sárgaságot magába szivta. A beteg rá se nézve, dobja folyóvizbe (Hajós, Pest vármegye.)

Szent György-nap előtt fogott gyikot vagy kigyót kendőbe takarva tegyünk fejünk alá; az általunk imádott személy viszonozza szerelmünket (Apatin). — Ha a leány azt akarja, hogy a legények hozzá járjanak, tegye szalagját, melylyel a haját szokta megkötni, a templomban a sekrestyeajtó elé, hogy a pap átlépje. Ha a szalagot aztán otthon a küszöbbre teszi, kivánsága teljesül (Apatin). — Böved-estén a leányok kulcs fogóján keresztül olvasztott ólmot öntenek a vizbe. A nyert formákból jövendő férjeik mesterségére következtetnek (Apatin). — Karácsonykor éjféli mise alatt vöröshagymából 12 héj-csészét szelnek, megnevezik a hónapok neveivel és sót tesznek beléjök. A melyik csésze sója legelőbb elolvad, abban a hónapban nagy viz lesz (Apatin.) — A karácsonyra főzött kocsonya csontjai megnevezik ismerős leányok neveivel s aztán kidobják az utczára. A melyik csontot a kutya megeszi, a rajta levő név tulajdonosa abban az esztendőben férjhez megy (Apatin). — Bucsu napján (augusztus 15) kilenczféle füvet szentelnek, hogy megóvják a házat minden szerencsétlenségtől.

*

☞ ***Mesterséges oázisok a Szaharában.*** Nem messze van már az az idő, midőn a Szaharának tekintélyes része elveszti ama jogosultságát, hogy sivatagnak neveztessék. A Szahara holtnak hitt pusztáin ugyanis egyre-másra támadnak az uj oázisok. De nem a természet alkotja a maga szántából, hanem az emberi lelemény hozza létre artézi kutak furása utján. Az artézi kutfurásokat, nem kimélve a költségeket é meg nem hátrálva semmiféle technikai akadályok elől, fáradhatlan erélylyel a francziák eszközlik. Biszkra-oázis annyira megnagyobbodott területében, hogy máris vasutvonal köti össze Algierral. Számos turista jön ide, hogy megtekintse a czivilizácziónak oly annyira szembetűnő eredményeit és gyönyörködjék a csodaszép tropikus növényzetben, mint a kultur-embernek a vad természeten való győzedelmes küzdelme eredményeiben. A Biszkra-oázistól délre eső nagy kiterjedésü s nem régen még sivatagszerü terület, mely Vadi Rirenek egy tekintélyes részét teszi, feléledt ama számos oázistól, a melyek keletkezésöket csakis a furt artézi kutaknak köszönhetik. Desvaux, a franczia tábornoknak volt az az eszméje, hogy Szahara sivatagjait artézi kutak furása utján életre ébreszszék, azonban Jus, a franczia mérnöknek is bokros érdemei vannak e téren. Ez utóbbi által felvett munkálatok szakadatlanul folytak és már a kilenczvenes évek elején a Vadi Rirn területét 140 millió köbmétert tevő vizmennyiség öntözte. Jelenleg ezen a vidéken 120 kmnyi hosszuságban 45 oázis keletkezett, a melyeken egynéhány százezer pálma s egyéb gyümölcsfa igen szépen diszlik. Ezenkivül nagykiterjedésü földterületek földmivelés alá esnek, a hol gabnaféléket termesztenek. A Szahara mezőgazdasági viszonyainak előmozditásában s a mezei kultura fejlesztésében nagy érdemeket szerzett magának Bendry ezredes és Dufury. Az artezi kutak furása kivált 1888-iki évig nagy fáradtsággal járt, mert a kutfuráshoz szükséges eszközöket tevék hátán kellett szállitani. A vascsövek sulya, melyeket a tevék hátán a laza homoksivatagokon keresztül szállitottak, 340.000 kgt tett ki, nem számitva ide egyéb szükséges anyagokat. A Szahara sivatagban a benszülött arabok is furnak artézi kutakat, a melyek azonban sem tartósságukra, sem vizbőségükre nézve nem versenyezhetnek a franczia artézi kutakkal. Vizszegények és rövidéletüek. Használhatóságuk alig 10—15 évre terjed. Vargla környéke termékeny talaja az artézi kutak nagy hálózatából táplálkozik; — itt tehát az öntözés müve befejezettnek tekinthető. A franczia mérnökök fáradhatlan tevékenysége folytán Algeriától délre eső vidékeken számos nagy területü oázis létesült, melyeken át ut visz Szudánba s igy a karavánkereskedők ezen oázisokban biztos menedékhelyet találnak. Ezen a vidéken több falu s egy 40.000 lakóval (1400 házzal) biró város is keletkezett. Innen délre az artézi kutak egy egész uj sora támadt, s körülöttük pedig nyomban ligeteket létesitettek, melyekben a legszebb datolya-pálmák diszlenek. A Szudánba vezető utvonalat gyümölcsfák szegélyezik. Ugyancsak ez utvonal mentén a francziák épitenek kaszárnyákat, vendégfogadókat, kórházakat, a melyek mind a katonai hatóság felügyelete alatt állanak. Landin, svéd kémikus, Szaharából, az artézi kutak által napfényre hozott közetek s talajnemeket hozatott Stokholmba, a hol azokat vegyelemzés alá vette. Aranyat, melyet a vegyész keresett, nem talált a vegyelemzés alá vett talajnemekben, de egyéb fémeket sem. Érdekesnek tartjuk még megemliteni, de csakis a tudomány szempontjából, hogy a Szaharában létesült artézi kutakból kifolyó vizzel együtt a föld mélyéből napfényre jönnek élő halak, fedelesszárnyu rovarok, puhatestü állatok, valamint fossil növény s állati maradványok is.

*

☞ ***Amerika nevének eredete.*** Amerika nevét illetőleg az az általános hit, hogy az uj világrészt Amerigo Vespucciról nevezték el. Jules Moreau franczia tudós azt állitja most egy párisi szaklapban, hogy ez a hit téves, mert Nicaragua hegyes vidékét, mely Njigalba és Libertad között terjed el, az őslakók Amerikának nevezték s Kolumbus — ki hallotta ott ezt a nevet — Ferdinand királynak küldött utolsó jelentésében szintén megemlékezett róla. Európában hamarosan elterjedt Amerika felfedezésének hire s Hylacornylus, saint-diéi könyvkereskedő, ki abból az utleirásból, melyet Amerigo Vespucci adott ki 1505-ben, azt következtette, hogy az Amerika szó nem más, mint Vespucci családi neve. Ezt a hitet határozottan kifejezte egy 1509-ben megjelent földrajzi munkában, melynek nyomán európaszerte elterjedt azután, hogy az uj világrészt Amerigo Vespucciról nevezték el. Amerika első térképén, mely 1521 ben jelent meg Bazelben, következő felirás van: „America Provincia." Mikor ez a térkép Spanyolországba eljutott, Kolumbus társai már vagy nem éltek, vagy ujabb kalandok után jártak, s nem volt, a ki tiltakozzék Amerika elnevezésének téves volta ellen. Amerikának tehát ősi tulajdona a neve Moreau szerint, ki még azt is kétségbevonja, hogy Vespuccinak Amerigo lett volna a családi neve. Ez a név, ugymond, ismeretlen Olaszországban s Vespucci az Alberiga-családból származott és nem is nevezhették Amerigónak.

*

28. Muzsaly. (Beregszász.) *Helley* János 5521 frtra becs. ingós. deczember 28. Tasnád. *Fuszek* József 25.000 frtra becs. ingatl. 1900. január 3. Vácz. *Ditrich* Gyula 75.000 forintra becs. ingatl. 1900. január 10. A.-Maróth. *Sveit* Bernát 5000 frtra becs. ingatl. deczember 21. Bikszád. (Szinyér-Váralja.) *Inczédi* Mihály 2083 frtra becs. ingatl. 1900 február 20. Német-Párdány. (Módos.) *Farkas* Mózes 1000 frtra becs. ingatl. 1900 január 15. Szilágy-Cseh. *Pappert* Ferencz 4702 frtra becs. ingatl. 1900 január 9. Szegzárd. *Borsi* Ferencz 3784 forintra becs. ingatl. 1900 január 4. Debreczen. *Polcz* Albert 13.619 frtra becs. ingós. deczember 18. Kolozsvár. Báró *Glaubitz* Alfonz 11.059 frtra becs. ingatl. 1900 január 10. Gyöngyös. *Derzbach* Pál és társa 1000 forintra becs. ingós. deczember 16. Czinkota (Gödöllő.) *Nedolász* Gyuláné 3000 forintra becs. decz. ingatl. 16. Urszád. (Belényes.) *Onea* Vaszi 1500 frtra ingatl. 1900 április 6. Szorcsva. (Torda.) *Muzsai* Bálintné 500 frtra becs. ingatl. deczember 30. Mezőtur.

Csődmegszüntetés. Az aradi kir. törvényszék részéről *Ördög* Sándor ó-pécskai kereskedő ellen a csőd megszüntettetett.

Napirend 1899. deczember 14.

Naptár: Csütörtök, deczember 14. Róm. kath. Spiridion. — Prot. Nikáz. — **Görög-orosz**: (deczember 2.) Habakuk. — **Zsidó**: Tebbeth 12. — **Nap kél**: 7 óra 26 perczkor reggel, **nyugszik** 3 óra 52 perczkor este, **Hold kél**: 1 óra 51 perczkor délután, **nyugszik**: 4 óra 38 perczkor reggel.

A miniszterelnök fogad délután 4-ig.
A közoktatásügyi miniszter fogad d. u. 4 órakor.
Az igazságügyi miniszter fogad délután 4 órakor.
A honvédelmi miniszter fogad déli 12 órakor.
A belügyminiszter fogad d. u. 4-ig.
A kereskedelmi miniszter fogad d. u. 4 órakor.
A képviselőház elnöke fogad délután 2 órakor.
A magyar földrajzi társaság ülése d. u. 5 órakor.
A magyar közgazdasági társaság ülése esti 7 órakor saját helyiségében (Ferencziek-bazára I. em., II. lépcső 6.)
Az osztálysorsjáték huzása d. e. 9 órakor a vigadó kis termében.
A nemzeti muzeum: természetrajzitára **nyitva d. e.** 9 órától d. u. 1 óráig. — **Tobbi tarai megtekinthetők** 50 kr. dij mellett.
Technologiai iparmuzeum nyitva d. e. 9 órától 1-ig d. u. 3-tól 5-ig.
Egyetemi könyvtár nyitva d. e. 9—12-ig és d. u. 3—8-ig.
Akadémiai könyvtár nyitva d. u. 3—8-ig.
Muzeumi könyvtár nyitva d. e. 9—1-ig.
Az iparművészeti muzeum könyvtára nyitva este fél 9-től fél 9-ig.
Deák-mauzoleum a kerepesi-uti temetőben nyitva d. u. 3 órától 5-ig.
Állatkert nyitva egész nap. Belépti dij 30 kr.
Iparművészeti muzeum és az iparművészeti társulat állandó bazárja az üllői-uton hétfő és pentek kivételével naponkint 9—1-ig.
A m. kir. központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térkép-gyüjteménye nyitva 10—1-ig.
Az 1848—49-iki szabadságharczi emlék-gyüjtemény és Kossuth-muzeum: Stefánia-ut 51. sz. a. délelőtt 9—11-ig.
Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körut 19.) nyitva 9—1-ig.
Magyar kir. kereskedelmi muzeum: *Igazgatóság* kerepesi-ut 20. sz., I. em. Hivatalos órák 9—2-ig. Telefonszám 24—55. *Nyilvános olvasóterem és tudakozó-osztály* kerepesi-ut 22. sz., I. em. Hivatalos órák 9—12 és 3—6-ig. Telefonszám 24—16. — *Hazai termékek állandó kiállitása, keleti mintatár és kereskedelemtörténeti gyüjtemény*, továbbá a *házi ipari kiállitás* (melyben üzletvezetőség árusitásokat is eszközöl) a városligeti iparcsarnokban nyitva: télen 9-től 2-ig, nyáron és a többi évszakokban 9—12-ig és délután 3-tól 5-ig vagy 6-ig. — A magyar. kir. kereskedelmi muzeum *külföldi kirendeltségeinek* vezetőséggel megbizott üzletvezetőség V., váczi-körut 32.

IDEGENEK NÉVSORA.

Pannonia szálloda. Dr. Assaf E. Berlin. — Caerny K. Belgrád. Ujházy S. Klagenfurt. — Leplat I. Drechsler K. Bécs. — Meződy K. Szarvaka. — Magyary K. S. T.-Szt-Márton. — Rosenberg Zs. Kolozsvár. Kéo A. P.-Csém. — Tellery I. Szükk A. Szt-Miklós. — Fülöp T. Kisujszállás. — Adler R. Janok. — Dr. Beliczay P. Fürchtgott L. A.-Marót. Balkovsky E. Halmos K. Kassa. — Zerkovits L. N.-Kanizsa. — Bagats R. Győr. — Polya B. Szolnok. — Szulka I. Dees. — Relay R. Kassa.

Raichl F. Kovachich I. Raabstern M. Sigmond K. Szabadka. — Steiner J. Déva. — Szepesy L. Makray L. Kolozsvar. — Fränkl L. Beszterczo. Szeyfert A. Csornat — Vadász A. N.-Várad.

Hungaria szálloda. Gr. Erdődy A. és kisérete Devecser. Jannia A. és neje Perini A. és neje Konstantinápoly. — Rátkay L. Dunaföldvár. Rascher S. Amsterdam. — Schmeczler G. és leánya Brünn. Eggenhoffer I. Esztergom. — Möller S. Hédervár. — Corosac A. Fiume. — Pfeiffer L. Eszék. — Janesch A. Weisz C. Komárom. — Löwensohn I. Lelle. Moessner I. Bientzer C. Galatz. — Leitgeb E. és neje Derecske. Rinck I. Taksony. Dr. Fiukler W. Neucastel. — Dr. Kronits I. Zombor. — Dr. Popper M. Debreczen. — Wilson C. Liverpool. — Fundo S. Langer T. Reh S. Löwy A. Kranzthor S. Kranzl F. Bittner L. Dietrichstein I. Bécs.

Metropole szálloda. Markus J. Árokszállás. — Dózsa E. Teke. — Dr. Farnek Gy. Rekas. — Horváth L. Magocs. — Sarlay F. Pozsony. — Mayer J. Grácz. — Stärk V. Igló. — Uza K. Csetnek. — Noé L. Augsburg. — Tuoner J.-né, Grebner F. Szepes Béla. — Burger F. Igló. — Leipniker K. Arad. — Kovács M. B.-Csaba. — Körmendy E. Lőcse. — Neumann S. Pápa. — Scheffer G. Rozsnyó. — Silbiger J. Miskolcz. — Fischer Mór Kolozsvár. — Tollmann V. Brassó. — Spitzer E. Bécs. — Hirsch József Dubova. — Frankl E. T. Szt. Márton. — Feier A. N.-Várad. — Sāücs M. Tarcsa. — Frank K. Selyp. — Schossberger S. L. Bécs. — Reichenfald J. Gy.-Szt. Márton.

Elhaltak névsora 1899 decz. hó 13-án.

Schwarcz A.-né 62 é. Pacsirtamező-u. 6.
Petrány A. 45 é. Szabolcs-u. 15.
Kucsma I. 35 é. Váczi-ut 96/b.
Sinka E. 50 é. Uj-pest.
Schuler V.-né 64 é. Garami-u. 62.
Kudaia M. 48 é. Fő-u. 43.
Weisz F. 69 é. Klauzal-u. 19.
Sánta J. 69 é. Győri-ut 5.
Kőcher J. 34 é. Szövetség-u. 6.
Fehér S. 50 é. Elemér-u. 3.
Roth A.-né 58 é. Holló-u. 1.
Gold M.-né 92 é. Bálvány-u. 22.

SZINHÁZAK és MULATSÁGOK.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Budapest 1899 decz 14-én Déri Jenő és Szávits Zsárkó urak vendégtelléptével.

A zsidónő.

Opera 5 felv. Zenéjét szerzé Halévy. Szövegét irta Sribe. Forditotta Jakab I.

Személyek:

A császár	* * *
Brogni	Szávits
Lipót	Kiss B.
Ruggiéro	Váradi
Alberti	Mihályi
Eleázár	Vasquezné
Eudoxia	Pewny
Rucha	Déri J.
Ercold	Ney B.

Kezdete 7 órakor.

NEMZETI SZINHÁZ.

Budapest, 1899 decz. 14-én.

A menyem.

Vigjáték 3 felvonásban. Irták Fabrice Carré és Paul Bilhaud. Ford. Adorján Sándor.

Személyek:

Leverdier	Ujházi
Leverdierné	Rákosi
Paul	Dezső
Márta	Csillag
Malescot	Hetényi
Lodoiszka	Paulayné
Honoriné	Zilahi
Ferdinand	Latabár
Gustave	Horváth
Marie	Keczeri
Egy ur	Füredi

Kezdete 7 órakor.

NÉPSZINHÁZ.

Budapest. 1899 decz. 14-én.

Kurucz furfang.

A népszinházi bizottság által 100 aranynyal jutalmazott népszinmű 3 felv., dalokkal és tánczokkal, Rákóczi korából. Irta ifj. Bokor J.

Személyek:

özv. Becskeyné	Krecsányi
Ilona	Bárdi
Bögözy	Németh
Senki Tamás	Tollagi
Tetény	Szirmai
Bedő	Vidor
Bözsi	B'aha
Katicza	Gazsi
Futó	Raskó
Kertész	Szabó
Kertészné	Harmath
Tulokné	Izsóné
Somfáné	Csatai
István	Ujvári
1-ső vőfély	Szerdahelyi
2 ik vőfély	Endrei
Czinka Panna	Siposné
Rostás	Delli

Kezdete 7 órakor.

MAGYAR SZINHÁZ.

Budapest, 1899 decz. 14-én. Miss Mary Halton vendégfelléptével.

A GÉSÁK

vagy

Egy japánteaház története.

Énekes játék 3 felv. Irta Owen Hall. Ford. Fái J. B. és Makai E. Zenéjét szerzé Sidney J.

Személyek:

Reginald	Beöthy
Bronville	Várdafi
Cunningham	Odry
Grimston	Kardos
Downey	Simon
Bolton	Garai
Vun-Csi	Sziklai
Imári márki	Boross
Mimóza	Miss Halton
Juliette	Rózsa
Lady Constance	Szilassy
Molli Seamore	Ledofsky

Kezdete 7½ órakor.

VÍG-SZINHÁZ.

Budapest, 1899 decz. 14 én.

Az arany kakas.

Bohózat 3 felvonásban. Irták Blumenthal O. és Kadelburg G. Magyarositotta Fái J. B.

Személyek:

Szikra Julis	Haraszthy
Fürge	Hegedüs
Dachslmayer	Szathmáry
Erzsi	Varsányi
Liza	Rostagni
Horváth	Gál
Klárika	Nógrády
Dr. Gyárfás	Góth
Müller	Tapolczai
Flóris	Gyöngyi
Treszka	Sugár
Bokros	Győző
Emma	Pécsi
Lándorné	Mátrainé
Melanie	Berzétei
Körmös	Kazaliczky

Kezdete 7½ órakor.

VÁR-SZINHÁZ.

Budapest, 1899 decz. 14-én.

Alfonz ur.

Vigjáték 3 felv. Irta Ifj. Dumas S. Ford. Paulay E.

Személyek:

Montaiglin	Gyenes
Octave	Náday
Rémi	Faludi
Dieudonné	Mészáros
Raymonde	Hegyesi M.
Guichardné	Vizváriné
Adrienne	Csendes

Kezdete 7 órakor.

Uránia

Magyar tudományos szinház.

Budapest, 1899 decz. 14-én.

Küzdelem az éjszaki pólusért.

Ezt megelőzi:

Finnországról.

Kezdete 7½ órakor.

Szinházi játékrendek.

A m. kir. operaház müsora: *Pénteken* nincs előadás. *Szombaton* Fidelio. *Vasárnap* Bohémek.
A nemzeti szinház müsora: *Pénteken* A nők barátja. *Szombaton* Egy szegény ifju története. *Vasárnap* délután Nóra, este Czimzetes feleség.
A várszinház müsora: *Szombaton* Kiváltságok. Férjek iskolája.
A népszinház müsora: *Pénteken* A kis szökevény. *Szombaton* A kis szökevény. *Vasárnap* délután A görög rabszolga, este Kurucz furfang.
A vigszinház müsora: *Pénteken* Osztrigás Miczi. *Szombaton* A férj vadászni jár. *Vasárnap* délután Osztrigás Miczi, este Viszontlátás, az Arany kakas folytatása.
A magyar szinház müsora: *Pénteken* és *Szombaton* A Gésák. (M. Mary Halton mint vendég). *Vasárnap* délután Szulamit, este Az asszonyregement.
Az Uránia szinház müsora: *Pénteken* és *Szombaton* Transzvál és Küzdelem.

FOLIES CAPRICE

Ma

Les Risots

utólérhetetlen franczia duettista pár fellépte.

Továbbá

Eine Pfändung im Dampfbad.

Ezt megelőzi:

„Die beiden Sonntagsjäger."

Vigyázz! Törékeny!

és

MORA HEDWIG k. a.

Erkély incognito páholyok.

Kitünő ételek és italok. — Figyelmes kiszolgálás. — Mérsékelt árak.

HUNGARIA SZÁLLODA 2080

Ma este az étteremben **Berkes Béla** ismert s kedvelt zenekara játszik. **Kezdete 8 órakor**

Somossy Mulató

(Nagymező-utcza). 36512

ALBRECHT FERENCZ igazgató.

Pénztárnyitás 7 órakor, kezdete 8 órakor.

Ma

Nemzetközi artista verseny.

FISH AND QUIGG a legkitünőbb amerikai excentrique komikusok. — **JEANNE CAVALLY** párisi beaute a franczia excentrique énekesnők csillaga. — **ALBERTY** Monstre tableaux vivants 6 hölgy, 4 férfi. — **MARIE BELFIOR** a hires nápolyi szépség. — **GOLEMAN** dresseur fin de siécle idomitott kutyák és macskák. — **MOLASSO SALVADY** párisi tánczosok 2 hölgy, 2 férfi. — **THE THREE WORTLEY** a felülmulhatatlan légtornászok. **KOCK TRIO**, csodálatraméltó attractio „**A titokzatos vadászat**" czimü nagy pantomime-ban. — **RIGOLI**, akrobaták.

Holnap, pénteken, deczember hó 15-én

PEPI GLÖCKNER

k. a. a bécsi Volkstheater jeles szoubrette vendégjátéka. Előadásra kerül: „**Die Vereinsschwester**". **Chansons és imitácziók á la Judit és Guilbert** előadja **Glöckner Pepi k. a.** „**Das Ver-sprechen hinterm Herd**". — **Rendes helyárak mellett.**

Jegyek előreváltási dij nélkül válthatók a nappali pénztárnál és Weisz A. nagy szivartőzsdéjében, IV., Károly-körut 26.

A mulató villanyos világitása Wüste és Rupprecht czég által épült saját gépei által eszközöltetik.

Vizállás. 1899. decz. 13-án.

	Czentiméter	
Inn:		
Schärding	+ 54	> 9
Duna:		
Passau	+ 122	< 14
Linz	— 129	— 21
Bécs	— 102	
Pozsony	+ 127	> 7
Komárom	+ 147	> 24
Budapest	+ 72	< 8
D.-Földvár		
Mohács	+ 85	< 12
Gombos		
Ujvidék	+ 76	> 2
Zimony		
Pancsova	+ 36	< 4
Drenkova	+ 11	
Orsova	+ 92	< 38
Vág:		
Szered	+ 40	< 6
Rába:		
Győr	+ 178	> 18
Dráva:		
Zákány	— 80	< 6
Barcs		
Eszék		
Száva:		
Sziszek	— 48	> 6
Mitrovicza		

	Czentiméter	
Béga:		
Kiszető	+ 104	< 4
Temesvár	— 60	< 10
N.-Becskerek	— 27	< 2
Tisza:		
M.-Sziget	+ 38	< 2
Tekeháza	+ 10	< 4
Tisza-Ujlak	+ 79	> 30
V.-Namény	+ 100	> 10
Záhony (Csap)	— 76	> 24
Tokaj	+ 112	> 4
Tisza-Füred	+ 34	< 36
Szolnok	— 20	< 14
Csongrád	— 10	< 22
Szeged	+ 33	< 26
Török-Becse	— 1	< 32
Titel	+ 86	< 22
Körös:		
Sebes: N.-Várad		
Fekete: Tenke		
Fehér: B.-Jenő	— 12	> 3
Kettős: Békés	+ 74	< 18
Hármas: Gyoma	+ 52	< 6
Maros:		
Arad	— 150	< 4
Makó	— 12	< 6

Jegyek magyarázata: + nullfölött, — nullalatt. > áradat < apadat.

Időjárás.

A m. kir. meteorologiai központi intézet távirati jelentése 1899. decz. 13 án reggel 7 órakor.

A légnyomás nyugatról tovább sülyedt és a magas nyomás izobár vonalai keletebbre szorultak. Két kis depresszió körvonalai ismerhetők fel Közép-Olaszországban és a délnyugati Magyarországban. A nyugati partokon és Olaszországban az idő esős, a magyar cyclon környékén pedig erősen havazik. A hőmérséklet eloszlása csak annyiban változott, hogy nyugaton ujra sülyedt.

Hazánkban a kemény fagy, Erdélyben és a délkeleti megyékben, va amint északnyugaton engedett, mig az északkeleti határon erősödött, ugy, hogy ott egyes helyeken —30 C° alá sülyedt.

A Dunántul és Horvátországban tegnap erős havazás indult meg, a mely ma tovább terjeszkedik. A meglehetős erős szelek tulnyomóan az északi és keleti negyedből fujnak, helyenkint viharos erővel, ugy, hogy a meglevő havat más helyre sodorták.

Budapesten az éjjel óta, kevés megszakitással, havazik, a hóréteg 2 deciméternyire nőtt és a hőmérséklet reggeltől délig —5 C°-ről —8 C°-ra sülyedt.

Továbbra is borus, szeles és hideg idő várható, hófuvásokkal és délnyugatról terjeszkedő havazással.

Állomások		Légnyomás mm. 700+	A hőmérséklet Celsius szerint	Szél iránya és ereje		Felhőzet	Csapadék mm.	Maximum	Minimum
Árvaváralja	—	57·3	— 10.4	NE	2	*	—	—11	—18
Selmeczbánya	—	55·2	— 6.3	NE	2	*	3	—8	—15
Kis-Kartal	—	57·0	— 5.6	NE	4	*	6	—11	—16
N.-Szombat	—	56·5	— 6 1	—		*	2	—10	—10
Magyar-Óvár	—	56·3	— 6 6	W	1	*	12	—9	—10
Ó-Gyalla	—	55·9	— 4.8	NE	2	*	3	—5	—9
Budapest	—	56·0	— 4·5	NE	3	*	4	—8	—16
Sopron	—	56·9	— 9 4	NW	3	*	—	—	—
Herény	—	55·5	— 8.5	N	6	*	13	—8	—11
Keszthely	—	54·7	— 7.0	NW	1	*	8	—7	—12
Zágráb	—	57 6	— 11.6	W	1	*	12	—8	—12
Károlyváros	—	56·6	— 11.2	W	1	*	18	—9	—12
Fiume	—	54·9	— 4.1	—		*	2	—1	—5
Cirkvenica	—	55 4	— 3.2	—		*	—	0	—5
Pancsova	—	57 4	— 4.9	SE	6	2	—	—3	—6
Drenkova	—	61·0	— 3.6	SE	4	4	—	—1	—6
Zsombolya	—	57 0	— 4.2	E	3	2	—	—2	—11
Arad	—	56·6	— 0.8	SE	1	4	—	—5	—8
Szeged	—	56 7	— 5.0	S	4	4	—	—4	—10
Szolnok	—	57·4	— 6.4	SE	2	*	2	—7	—18
Eger	—	57·5	— 3.8	NE	4	4	—	—6	—14
Debreczen	—	56·7	— 6 0	NE	2	*	—	—5	—12
Késmárk	—	58·4	— 7.0	S	1	4	—	—	—
Ungvár	—	58 3	— 10.0	NE	4	2	—	—2	—12
Akna-Szlatina	—	60·7	— 8.9	E	3	0	—	—	—
Szatmár	—	59 6	— 6 5	NW	3	*	3	—3	—9
Nagy-Várad	—	62·5	— 12.0	NE	1	3	—	0	—15
Kolozsvár	—	59·8	— 3 4	E	4	*	—	0	—7
Nagy-Szeben	—	62 0	— 0.6	SE	6	4	—	—11	—12
Bécs	—	57·4	— 8.6	—		*	4	—7	—12
Salzburg	—	60 4	— 12.5	—		3	—	—10	—12
Klagenfurt	—	59 4	— 10.5	SW	1	4	7	—10	—17
Póla	—	53 9	— 1.6	E	2	4	1	1	—2
Lesina	—	53 1	+ 5.0	E	2	●	18	12	2
Sarajevo	—	55 5	— 7.9	W	1	4	5	—4	—10
Torino	—	—	—	—		—	—	—	—
Florencz	—	53·6	— 2.4	NN	2	1	—	—2	—4
Róma	—	51·0	+ 2.3	N	5	●	2	—	—
Nápoly	—	51 4	+ 10.0	W	4	●	7	—	—
Brindisi	—	54.6	+ 10.7	S	4	8	2	—	—
Palermo	—	53·8	+ 11.8	S	4	3	1	—	—
Malta	—	56 3	+ 13.9	W	2	●	—	—	—
Zürich	—	56 8	— 10.6	—		4	—	—	—
Biarritz	—	53 1	+ 9 5	N	3	●	11	—	—
Nizza	—	54·3	— 0 8	E	2	3	1	—	—
Páris	—	56·9	— 9.9		2	1	—	—	—
Kopenhága	—	—	—	—		—	—	—	—
Hamburg	—	62·4	— 11 6	E	3	4	—	—	—
Berlin	—	62·0	— 3 7	E	2	4	—	—	—
Christiansund	—	63 9	— 0 2	E	3	0	—	—	—
Stockholm	—	—	—	—		—	—	—	—
Szent-Pétervár	—	72·3	— 10 5	E	0	4	1	—	—
Moszkva	—	75 0	— 18 3	SE	1	1	4	—	—
Varsó	—	63 8	— 10 4	E	1	4	—	—	—
Kiew	—	71·1	— 18.7	—		0	—	—	—
Sulina	—	—	—	—		—	—	—	—
Szófia	—	—	—	—		—	—	—	—
Konstantinápoly	—	61 5	+ 7.8	N	1	4	—	—	—
Athen	—	—	—	—		—	—	—	—

A szélirányok jelölése: N = észak, E = kelet, S = dél, W = nyugat. — **Felhőzet**: 0 = egészen derült, 1 = többnyire derült, 2 = részben felhős, 3 = többnyire borult, 4 = egészen borult, ● = eső, * = hó, ≡ = köd, K zivatar.

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzése

1899. deczember 13.

Időjárás hó	Vizállás reggel 7 órakor 80 cm.	Hőmérő reggel 7 órakor — 3 C.	Légsulymérő reg. 7 ó. 759 m/m.

A) Árutőzsde.

I. Gabonanemüek.

a) Kész áru.

A budapesti áru- és értéktőzsde szokásai szerint készpénzben kilogrammonkint. — A minőségi suly hektoliterenkint és kilogrammonkint.

Buza	74		75		76		77		78		79		80		81	
tiszavidéki	—.—	—.—	7.60	7.65	7.65	7.75	7.75	7.85	7.95	8.05	8.—	8.15	8.20	8.30	8.30	8.40
„ uj	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
fehérm.	—.—	—.—	7.60	7.65	7.65	7.75	7.75	7.85	7.95	8.05	8.—	8.15	8.20	8.30	8.30	8.40
pestvidéki	—.—	—.—	7.55	7.60	7.60	7.70	7.70	7.80	7.90	8.—	7.95	8.10	8.15	8.25	8.25	8.35
„ uj	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
bánsági	—.—	—.—	7.60	7.65	7.65	7.70	7.70	7.80	7.90	8.—	7.95	8.10	8.15	8.25	8.25	8.35
bácskai	7.65	7.80	7.80	7.90	7.80	7.95	7.95	8.05	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
szerb átm.	—.—	—.—	—.—	—.—	6.55	6.75	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
román	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
bolgár	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—

	Minőség	Árfolyam frttól	frtig
Rozs	Elsőrendü	6.20	6.30
	Középminőségü	6.05	6.15
Árpa	Takarmány, elsőrendü	5.70	5.80
	„ másodrendü	5.45	5.55
	Sörfőzésre tiszavidéki	6.25	6.50
	„ felsőmagyarországi	—.—	—.—
	„ dunántuli	—.—	—.—
Köles	—	5.30	5.80
Zab	Elsőrendü	5.35	5.45
	Középminőségü	5.—	5.30
Tengeri	Belföldi	5.30	5.65
	Román v. bolgár	—.—	—.—
	Szerb	5.30	5.40
	Cinquantin	—.—	—.—
Repcze	Káposzta	11.60	12.10
	Bánsági	—.—	—.—

b) Határidőre.

	Határidő	Pénz frt	Áru frt
Buza	1899 május	—.—	—.—
	„ junius	—.—	—.—
	„ április	7 92	7.93
	1900 október	7.97	7.98
Rozs	1899 május	—.—	—.—
	„ október	—.—	—.—
	1899 április	6.48	6.50
Tengeri	1899 augusztus	—.—	—.—
	1900 május	5 01	5.02
	„ november	—.—	—.—
Zab	1899 május	—.—	—.—
	„ október	—.—	—.—
	1899 április	5.07	5.08
Káp.-repcze	1899 augusztus	11.70	11.80
	„ február	—.—	—.—

II. Leszámoló árfolyamok

Buza	—.—
Rozs	—.—
Tengeri	—.—
Zab	—.—
Árpa	—.—
Káp.-Repcze	—.—

IV. Hajózási fuvardij.

	Honnan	kr.
Duna	Pancsova	25—27
	Ujvidék	21—23
	Bezdán	16—18
	Kalocsa	13—14
	D.-Földvár	12—13
Tisza	Szentes	30—31
	Szeged	27—29
	Zenta	25—26
	Titel	22—24
Száva	Mitrovicz	32—34
Béga	Temesvár	38—40
	N.-Becsk.	28—30

A fuvardij 100 kilogrammonkint a szállitási adóval és a biztositási dijjal értetik. **Győrbe** a fuvardijtétel 8—10 krral magasabb.

III. Különféle termények.

Ár 100 kilogrammonkint.

		F a j	Pénz frt	Áru frt
Ingyen hordó	Disznózsir	budapesti	48.50	49 —
		vidéki	—.—	—.—
100 kgr.	Szalonna	magyar Ia legenszáritott vidéki	—.—	—.—
		városi legenszáritott, 4 darabos	40.—	40.50
		„ „ 3 „	40.50	41.—
		füstölt	45.—	46.—
Zsákkal együtt göngysuly tisztasuly helyett. Minőség 500 grammonkint	Szilva	bosnyai, 1898 évi, usance-minőség	14.50	15.—
		„ „ 100 darabos	19.75	20 —
		„ „ 85 „	28.—	28.50
		szerbiai, „ usance-minőség	12.50	12.75
		„ „ 100 darabos	18.50	18.75
		„ „ 85 „	—.—	—.—
Ingyen hordó	Szilvaiz	szlavoniai 1898	18.50	19 —
		szerbiai 1898	16.75	17 —
—	Heremag	luczerna magyar, 1899	38.—	46.—
		lóhere apròszemü 1899	52.—	60.—
		„ középszemü 1899	64.—	68.—
		„ nagyszemü 1899	70.—	73.—

B) Értéktőzsde.

Kamatláb	Értékpapirok	Utolsó árfolyam pénz	áru
	I. Államadósság.		
	a) Magyar államadósság.		
4 %	Aranyj. 100,500, 1000 frt névért. drbokban, adóm.	116.25	116.75
4 %	„ 10.000 frt névert. darabokban adóm.	—.—	—.—
4 %	Koronaértékü járadék, adómentes	94.80	95.20
3½ %	„ „	83.75	84.25
5 %	1876. keleti vasuti államk. aranyb., adólev. 10%	118.—	119.—
4 %	1889. évi államvasuti aranykölcsön, adómentes	120.—	121.—
4½ %	1889. „ „ ezüstkölcsön	99.75	100.75
3 %	Államk. vask. czélj. arany adóm., 200 K. névért.	81.—	82.—
—	1870. évi nyereménykölcsön, 100 frtos darab	159.50	160.50
—	1870. „ „ 50 „	159 50	160.50
4½ %	Magyar regále-kárt. kötvény, adómentes	99.—	99.75
4 %	Horvát-szlavon „ „	99.50	100.50
4 %	Magyar földtehermentesitési kötvény, adómentes	93.75	94.75
4 %	Horvát-szlavon „ „	94.50	95.50
4 %	Tiszai és szegedi nyereménykölcsön	137.25	138.25
5 %	Horvát-szlavon jelz. földv. kötv. adólev. 7%	—.—	—.—
	b) Osztrák államadósság.		
4⅕ %	Egyesitett járadék papirban február—augusztus	98.60	99.10
4⅕ %	„ „ „ május—november	98.60	99.10
4⅕ %	Egyesitett járadék ezüstben január—julius	98.60	99.10
4⅕ %	„ „ „ április—október	98.60	99.10
4 %	Aranyjáradék, adómentes	116.25	116.75
4 %	Koronaértékü járadék	99.25	99.75
4 %	Államsorsj. 1854. évb. 250 frt. p. p. adólev. 20%	168.50	170.50
5 %	„ 1860. „ 500 „ o. é. „	136.25	137.25
5 %	„ 1860. „ 100 „ „	156.50	157.50
—	„ 1864. „ 100 „ „	199.75	200.75
	„ 1864. „ 50 „ „	199.75	200.75
	c) Idegen államadósságok.		
6 %	Bolgár államvasuti zálogkölcsön	99.—	100.—
2 %	Szerbia ny.-kölcsön 100 frank ar.	33.—	34.—
2 %	„ „ 100 „ (osztr. felülb.	35.—	36.—
	II Más kölcsönök.		
4 %	Bosnyák-herczegovinai orsz. kölcsön 1895. évből	90.50	91.50
4½ %	Bosnyák-herczegov. orsz. vasuti kölcs. 1898. évről	100.—	101.—
4½ %	Budapest főváros 1890. évi kölcsöne, adómentes	98.50	98.50
4 %	Budapest székes-főváros kölcsöne adómentes	94.—	95 —
4 %	Temes-begavölgyi vizszab. társ. kölcsöne	94.—	94.75
	III. Záloglevelek és kölcsönkötv.		
	a) Budapesti intézetek kibocsátásai.		
4½ %	Belvárosi takarékpénztár r.-t.	99.—	100.—
4½ %	Egyesült bpesti fővárosi takarékpénztár	99.—	100.—
4 %	„ „ „ koronaért.	93.50	94.50
4½ %	Ganz és társa vasönt. s gépgyár r.-t. kölcs. köt.	98.—	99.—
5 %	Kisbirtokosok országos földhitelint.	101 —	102.—
5 %	„ „ „ 50½ évre kor. ért.	102.—	103.—
4½ %	„ „ „ 50½ évre	98.50	99.50
4 %	M. agr.- és járadékbank r.-t. sz.ölőkötv. kor. ért.	96.50	97.25
4½ %	„ „ „ járadékjegy visszafiz. 102%	99.—	96.50
4½ %	Zálogl. el koronaértékben	99.—	100.—
4½ %	Magyar földhitelint. o. é.	99.—	100.—
4 %	„ „ 41 évre	95.—	96. —
4 %	„ „ koronaértékben 50 évre	93 50	94.50
3½ %	„ „ koronaértékben 63 évre	83.70	84.70
4 %	„ „ szabály. és talajjav.	93.70	94.30
4½ %	Magyar helyiérd. vasutak kötv. 50½ évre	96.25	97.25
4 %	„ „ „ 50 évre kor. ért.	92.50	93.50
4 %	„ „ „ 50 évre 105%	95.75	96.75
5 %	Magyar jelzáloghitelbank	101.—	102 —
4½ %	„ „	99.—	100.—
4 %	„ „	96.50	97.50
4 %	„ „ 50 évre koronaértékben	97.—	98.—
4½ %	„ „ közs. k. 50 é., vf. 110 frt.	99.—	100.—
4 %	„ „ közs. kötv. 50 évre	97.25	98.25
4 %	„ „ közs. kötv. 50 évre	100.—	101 —
3½ %	„ „ közs. kötv. 60 évre 500 frk.	—.—	—.—
4 %	„ „ nyer.-kötv.	117 —	118.—
4 %	„ „ „ osztr. felülb.	113.—	119.—
—	„ „ nyer.-jegy	14.—	15.—
—	„ „ „ osztr. felülb.	14.50	15.50
3 %	„ „ nyer.-kötv.	103.—	104.—
4½ %	Magyar országos közp. takarékpénztár	99.—	100.—
4½ %	„ „ „ kor. ért.	99.—	100.—
4 %	„ „ „	94.—	95 —
4½ %	Magyar takarékpénzt. közp. zálogbankja	98.50	99.50
4½ %	Magyar takarékpénzt. közp. zálogb. kor. ért.	92.—	93.50
4 %	„ „ „	93 —	93.50
4½ %	„ „ „ közs. k.	98.—	99.—
4 %	„ „ „	93.—	93.50
4 %	Osztrák-magyar bank 40½ évre	98.85	99.85
4 %	„ „ 50 évre	98.85	99.85
4 %	Pesti hazai első takarékp. közs. kötv.	93.50	94.50
4 %	„ „ „ zálogl. kor. ért.	95.50	96.50
4½ %	Pesti m. keresk. bank	99.—	100.—
4 %	„ „ „	95.25	96.25
4½ %	„ „ „ közs. k. vissz. 110 frt	102.50	103.50
4 %	„ „ „ közs. k. vissz. 210 k.	96.25	97.25
	b) Vidéki és külföldi int. kibocsátásai.		
5 %	Albina takarék- és hitelintézet	101.—	102.—
5 %	Aradi polgári takarékp. 40 évre	—.—	—.—
5 %	„ „ 40 é. visszafiz. 110 frt.	—.—	—.—
5½ %	„ „ 40 évre	—.—	—.—
4½ %	Aradmegyei takarékpénztár	98.50	99.50
5 %	Bosnyák-herczegovinai szabad. országos bank	—.—	—.—
4½ %	Debreczeni első takarékpénztár	99.—	99.50
5 %	Erdélyr. m. jelzáloghitelb. 40 évre	100.—	101.—
4½ %	„ „ 40 évre visszafiz.	98.50	99.50
4½ %	Horvát-szlavon országos jelzálogbank	99.50	100.50
4½ %	„ „ közs. kötv.	100.—	100.50
5 %	Nagyszeb. ált. takp. 21½ é., vissz. 110 frt	102.—	—.—
5 %	„ „ 40 évre, vissz. 106 frt	102.—	—.—
5 %	„ „ 40 évre, III. kib.	101.75	102.25
4½ %	„ „ 35 évre, IV. kib.	99.75	100.75
5 %	Nagyszebeni földhitelintézet	102.50	103.50
5½ %	„ „	100.—	102.—
6 %	„ „	101.—	105. —
4½ %	„ „ VI. kib.	99 50	100 50
3 %	Osztrák földhitelintézet nyer.-kötv.	118.25	119.25
—	„ „ nyer.-jegy	14.50	15.50
5 %	Temesvár első takarékpénztár	100.—	101.—
4½ %	„ „ „	99.25	100 —
	IV. Elsőbbségi kötvények.		
4½ %	Adria m. kir. tengerhajózási részvényt.	100.—	100.50
4 %	Budapesti közuti vaspálya-társ. koronaért.	94.50	95.50
4 %	Budapest villamos városi vasut r.-t.	96.—	96.50
4 %	Budapest-pécsi vasut	93.50	94.50
4 %	Déli vasut	—.—	—.—
6 %	Első cs. kir. szab. dunagőzhajózási társ.	—.—	—.—
4 %	Kassa-oderbergi vasut 1869, ezüst	96.—	97.—
4 %	„ „ 1889, arany	118.—	119.—
4 %	„ „ 1891, ezüst	96.—	97.—
4 %	„ „ 1891, arany	118.—	119.—
4 %	„ „ (oszt. von.) 1889. ez.	97.—	98.—
4½ %	Magyar folyam- és tengerhajózási r.-t.	100.—	101.—
5 %	Magyar-gácsországi vasut I. kib.	106.50	107.50
5 %	„ „ II. kib.	106.50	107.50
4 %	„ „ ezüst	95.75	96.75
5 %	Magyar ny. v. (székesf.-győr gráczi vonal)	107.—	108.—
5 %	„ „ 1874. kib.	107.—	108.—
4½ %	Magyar v. els. kölcsön beruh. czélra, arany	118.50	119.50
4 %	Osztrák-magyar államvasut 1883.	—.—	—.—
3 %	„ „ X. kib. 1885	—.—	—.—
4½ %	Torontáli helyi érdekü vasutak	97.75	98 75

Osztalék 1898-ra	Értékpapirok		Utolsó árfolyam pénz	áru
	V. Bankok részvényei.			
8.—	Angol-osztrák bank	120	150.—	151.—
6.—	Budapesti bankegyesület	100	95.—	96.—
10.—	Első magyar iparbank	150	169.—	171.—
5.20	Fiumei hitelbank	80	87.—	88.—
—.—	Fővárosi bank-részvénytársaság	100	65.—	67.—
50.—	Budapesti giro- és pénztár-egylet	2000 K.	—.—	—.—
6.—	Hazai bank-részvény-társaság	200 K.	110.—	111.—
—.—	Hermes magy. ált. váltóüzlet részvt.	200 K.	118.—	123.—
—.—	Horvát kereskedelmi bank	240 K.	—.—	—.—
15.—	Horvát leszámitoló bank	400 K.	—.—	—.—
5.50	Horvát-szlavon országos jelzálogbank	100	112.—	114.—
18.—	Magyar általános hitelbank	200	—.—	—.—
6.—	Magyar ipar- és kereskedelmi bank	100	—.—	—.—
fr.24.—	Magyar jelzáloghitelbank	100 ar.	—.—	—.—
12.—	Magyar kereskedelmi r.-t.	200	195 —	198.—
14.—	Magyar leszámitoló és pénzváltó bank	400 K.	—.—	—.—
27.50	Magyar takarékp. közp. jelzálogbankja	500	500.—	505.—
16.—	Osztrák hitelintézet	160	—.—	—.—
44.10	Osztrák-magyar bank	600	909.—	913.—
70.—	Pesti magyar kereskedelmi bank	500	1407.—	1410.—
16.—	Unionbank	200	313.—	314.—
	VI. Takarékpénztárak részvényei.			
6.—	Belvárosi takarékpénztár	100	103.—	104.—
6.—	Budapest III. kerületi takarékpénztár	50	112.—	114.—
5.—	Budapest-erzsébetvárosi takarékpénztár	200 K.	82.—	83.—
14.—	Budapesti tak. pénzt. és orsz. zalogk. r. t.	400 K.	225.—	227.—
62.—	Egyesült budapesti fővárosi takarékp.	300	1167.—	1172.—
16.—	Magyar általános takarékpénztár	500 K.	304.—	305.—
40.—	Magyar országos központi takarékp.	300	758.—	763.—
400.—	Pesti hazai első takarékpénztár	1000	8335.—	8385.—
	VII. Biztositó-társaságok részv.			
—.—	Bécsi biztositó társaság	200	200.—	210.—
15.—	Bécsi élet- és járadék-biztositó intézet	200	270.—	280.—
60.—	Első magyar általános biztositó társaság	1000	3030.—	3080.—
—.—	Fonciere, pesti biztositó intézet	100	100.—	102.—
—.—	Lloyd, magyar viszontbiztositó társ.	100	—.—	—.—
—.—	Magyar jég- és viszontbiztositó r.-t.	100	110.—	112.—
6.—	Nemzeti baleset-biztositó r.-t.	200 K.	100.—	102.—
16.—	Pannonia viszontbiztositó intézet	200	680 —	690.—
	VIII. Gőzmalmok részvényei.			
—.—	Concordia-gőzmalom r.-t.	400	230.—	240.—
—.—	„ „ elsőbbségi részv.	400	400.—	—.—
40.—	Első budapesti gőzmalom r.-t.	500 K.	620.—	630.—
12.—	Erzsébet-gőzmalom-társ.	200	220.—	222.—
12.—	Lujza-gőzmalom r.-t.	150	145.—	150.—
15.—	Pesti hengermalom-társ.	400	500.—	510.—
16.—	Pesti molnárok és sütők gőzmalom r.-t.	200	200.—	202.—
8.—	Pesti Viktória-gőzmalom	150	137.—	140.—
	IX. Bányák és téglagyárak részv.			
6.—	Budapesti tégla- és mészégető r.-t.	200 K.	100.—	101.—
10.—	Budapest-szentlőrinczi téglagyár	100	180.—	185.—
5.—	Egyesült tégla- és czementgyár r.-t.	100	25.—	26.—
6.—	Északm. egyesült kőszénb. és iparv.	100	129.—	130.—
5.—	Esztergom-szászvári kőszénbánya r.-t.	K. 200	—.—	—.—
5.50	Felsőmagyarorsz. bánya és kohóm. r.-t.	100	105.—	106.—
5.—	István téglagyár r.-t.	100	40.—	42.—
—.—	Kassa-somodi kőszénbánya r.-t. id. elism.	30	—.—	—.—
8.—	Kis-sebesi gránitbánya r.-t.	200 K.	140.—	145.—
†40.—	Kőbányai gőztéglagyár r.-t.	160	550.—	560.—
22.—	Kőszénbánya és téglagyár r.-t.	20 K.	259.—	262.—
6.—	Lechner rákosi téglagyár r.-t.	100	100.—	103 —
15.—	Magyar asphalt r.-t.	100	202.—	203.—
5.—	Magyar ált. kőszénbánya r.-t.	100	85.—	87.—
5.—	Magy. gőztégla-, czem.- és gypszgyár r.-t.	100	75.—	80.—
†12.—	Magyar keramiai gyár r.-t. elöv. jog. n.	100	116.—	118 —
—.—	Péterhegyi téglagyár r.-t.	200 K.	—.—	—.—
32.—	Salgótarjáni kőszénbánya r.-t.	100	308.—	310 —
15.—	Ujlaki tégla- és mészégető r.-t. elöv. jog. n.	150	128.—	130.—
	X. Vasmüvek és gépgyárak részv.			
—.—	Első magyar gazdasági gépgyár r.-t.	200	110.—	115.—
—.—	„Danubius" m. hajó- és gépgyár r.-t.	200 K.	88.—	90.—
100.—	Ganz és társa vasöntöde és gépgyár	400	1690.—	1700.—
—.—	Magyar belga fémipargyár r.-t. elsőbbs.	200 K.	—.—	—.—
—.—	Nadrági vasipar társulat	200	—.—	—.—
6.50	„Nicholson"-gépgyár részv.-társ.	200 K.	108.—	111.—
—.—	Rimamurány-salgótarjáni vasmü r.-t.	100	—.—	—.—
13.—	Schlick-féle vasöntöde és gépgyár	200	180.—	183.—
11.—	Teudloff s Dittrich gépgyr.-t. A) sor. elölj.	200 K.	102.—	106.—
12.—	Weitzer János gép-, waggongyár r.-t.	400 K.	195 —	200.—
	XI. Könyvnyomdák részvényei.			
20.—	„Athenaeum" irodalmi és nyomdai r.-t.	100	350.—	354.—
—.—	Franklin-társulat	150	250.—	255.—
—.—	„Kosmos" müintézet	100	90.—	95.—
—.—	„Pallas" irodalmi és nyomdai r.-t.	200	190.—	195.—
80.—	Pesti könyvnyomda r.-t.	500	1420.—	1450.—
	XII. Különféle vállalatok részv.			
32.—	Általános waggonkölcsönző-társulat	400 K.	535.—	545.—
—.—	„Apollo" kőolajfinomitó-gyár r.-t.	200 K.	—.—	—.—
37.50	Bantlin-féle vegyi gyárak r.-t.	500 K.	595.—	600.—
—.—	Bihar-Szilágyi olajipar r.-t.	200 K.	—.—	—.—
—.—	Brassói cellulose gyár r.-t.	200 K.	125.—	129.—
5.—	Budapesti általános villamossági r.-t.	200 K.	126.—	129.—
100.—	Bpesti Zsolnay-féle porcz.-fayenczegy. r.-t.	2000 K.	1200.—	1250.—
6.—	Első magyar betüöntöde r.-t.	100	142.—	145.—
28.—	Első magyar gyapjumosó- és bizom. r.-t.	200	420.—	—.—
—.—	Első magyar óragyár r.-t.	500 K.	—.—	—.—
—.—	Első magyar részvény serfőzöde	300	1190.—	1210.—
12.—	Első magyar sertéshizlaló r.-t.	200	240.—	245.—
—.—	Első magyar szállitási vállalat r.-t.	200	—.—	—.—
8.—	Első magyar szálloda r.-t.	80	225.—	228.—
†7.—	Első pesti spódium és csontliszt gyár	100	145.—	150.—
100.—	Fiumei rizshántoló- és rizskeményitő gyár	500	1550.—	1600.—
28.—	Gschwindt-féle szeszgyár	200	478.—	481.—
—.—	„Hungaria" müträgya és kénsav-gyár	100	—.—	—.—
—.—	Jordán Viktor-féle börgyár r.-t. els. részv.	100	45 —	—.—
18.—	Kábelgyár részvénytársaság	200	310.—	325.—
—.—	Kőbányai király serfőző r.-t.	200 K.	18.—	20.—
—.—	Kőbányai polgári serfőző részvény-tár.	200 K.	83.—	85.—
†72.—	Magyar czukoripar r.-t.	1200 K.	1050.—	1060.—
—.—	Magyar fém- és lámpaáru-gyár r.-t.	100	120.—	125.—
15.—	Magyar ruggyantaárugyár r.-t.	100	180.—	190.—
12.—	Magyar vasuti forgalmi r.-t. elöv. jog. n.	200 K.	300.—	305.—
7.50	Magyar villamossági r.-t.	200 K.	139.50	140.50
—.—	Mezőgazdasági ipar-részv.-társ.	200	—.—	—.—
—.—	Nagyszebeni villamosmü r.-t.	500	490.—	510.—
†16.—	Nemzetközi villamossági társaság	200	289.—	291.—
32.—	Nemzetközi waggonkölcsönző r.-t.	400 K.	517.—	522.—
—.—	Popper Lipót faipar r.-t.	2000	—.—	—.—
—.—	Quarnero részvénytársaság	100	—.—	—.—
—.—	Royal nagyszálloda részvénytársaság	200 K.	36.—	38.—
16.—	Szegedi kenderfonógyár r.-t.	200	285.—	290.—
—.—	Sziszeki tárházak r.-t.	100	—.—	—.—
2.50	Telefon-Hirmondó r.-t.	100	—.—	—.—
—.—	Törökbirodalmi dohányegyedáruság r.-t.	200 fr.	133.—	134 —
	XIII. Közlekedési váll. részv.			
12.—	Adria m. kir. tengeri hajózási r.-t.	100	244.—	246.50
—.—	Aradi és csanádi egyes. v. r.-t. törzs.-r.	100	—.—	—.—
—.—	Baja-Zombor-Ujvidéki helyi érd. v. r.-t.	100	—.—	—.—
10.—	Barcs-pakraczi vasut elsőbbs. részv.	200	202.—	204.—
15.—	Budapesti közuti vaspálya társ.	100	—.—	—.—
—.—	„ „ „ id. részj.	100	—.—	—.—
10.—	„ „ „ élv. jegy	—	220.—	222.—
8.—	Budapesti villamos városi vasut r.-t.	100	182.50	183.50
—.—	„ „ „ élv. jegy	—	60.—	65.—
—.—	Budapest-szent-lőrinczi h. é. vasut	100	—.—	—.—
—.—	„ „ „ els. részv.	100	—.—	—.—
1.—	Bpest-ujpest-rákosp. vill. köz. vasut r.-t.	200 K.	55.—	60.—
fr. 1.—	Debreczen-hajdunánási vasut h. é. v. els. r.	100	—.—	—.—
—.—	Déli vasut	200 ar.	—.—	—.—
16.—	Első cs. kir. szab. dunagőzhajó-társ.	500 p. p.	340.—	345 —
5.—	Gölniczvölgyi vasut r.-t. elsőbbs. részv.	200 K.	—.—	—.—
—.—	Kassai közuti vasut	100	—.—	—.—
7.94½	Kassa-oderbergi vasut	200	182.—	183.—
10.—	Kassa-tornai helyi érd. vasut r.-t. els. r.	200	197.50	198.50
—.—	Lonjavölgyi vasut r.-t. elsőbbs. részv.	400 K.	176.—	178.—
5.—	Magyar folyam- és tengerhajózási r.-t.	200 K.	—.—	—.—
9.94½	Magyar-gácsországi vasut	200	209.—	211.—
10.—	Magyar helyi érdekü vasutak r.-t.	200	—.—	—.—
9.87½	Magyar nyugoti vasut	200	212 —	214.—
4.50	Máramarosi sóvasut els. részvény	100	96.50	97.—
3.50	Máramarosi sóvasut törzsrészvényei	100	59.—	63.—
3.50	Máramarosi sóvasut B. részvényei	100	59.—	63.—
—.—	Marosvásárh.-szászrég. vasut els. részv.	100	—.—	—.—
6.—	Nagykikinda-nagybecskér. vasut els. r.	100	94.—	95.—
30.—	Oriente magy. tengeri hajózási r.-t.	1000 K.	—.—	—.—
fr.31.—	Osztrák-magyar államvasut	200 ar.	—.—	—.—
9.94½	Pécs-barcsai vasut	200	211.—	212.—
—.—	Püspökladány-F.-gyarm. h. é. v. r. els. r. K.	200	—.—	—.—
7.25	Szlavoniai h. é. vasut els. részvény	200	163.—	165.—
—.—	Szt.-Lőrincz-Szlatina-Nasiczi h. é. v. els. r.	100	—.—	—.—
—.—	Temesvár-Módosi h. érd. v. r.-t. els. r.	200 K.	—.—	—.—
—.—	Zsibó-Nagy-Bányai h. é. vasut els. r.	400 K.	180.—	185.—

Nevérték drbkint	XIV. Sorsjegyek.	pénz	áru
5	Bazilika sorsjegy	6.10	6.60
5	„ „ osztr. felülbélyegzéssel	6.70	7 20
—	„ „ nyeremény-jegy	—.—	—.—
100	Bécsvárosi nyereménykölcsön 1874. évről	191.50	193.50
40	Budavárosi sorsjegy	62.—	64.—
40	„ „ osztr. felülbélyegzéssel	64.—	66.—
2	„Jó sziv" egyesületi sorsjegy	3.10	3.40
2	„ „ „ osztr. felülbélyegz.	3.25	3.55
5	Magyar vörös-kereszt sorsjegy	9.25	9.75
5	„ „ „ osztr. felülbélyegz.	9.70	10.25
—	„ „ „ nyeremény-jegy	—.—	—.—
25 L.	Olasz vörös-kereszt sorsjegy	11.—	11.50
25 L.	„ „ „ osztr. felülbélyegz.	11 50	12 —
10	Osztrák vörös-kereszt sorsjegy	20.15	20.75
100	Osztrák hitelintézeti sorsjegy	202.—	206.—
40 p. p.	Pálffy sorsjegy	64.—	65.—

	XV. Pénznemek.		
	Arany, cs. és kir. vert	5.70	5.75
	„ „ „ kör.	5.66	5.70
	„ osztrák vagy magyar 8 frtos	9.59	9.63
	„ 20 frankos	9.59	9.63
	„ 20 márkás	11.81	11.86
	„ török aranylira	—.—	—.—
	Német birod. vagy egyenért. bankj. (100 márka)	59.05	59.25
	Franczia bankjegy (100 frank)	47.85	47.95
	Olasz bankjegy (100 lira)	44.90	45.10
	Papirrubel darabonkint	1.27	1.28
	Román bankjegy (100 lei)	45.75	46.25
	Szerb bankjegy (100 ezüst dinár)	42.50	43.—

Bank-kamatl.	XVI. Váltók árfolyama (látra).		pénz	áru
5 %	Amsterdam	100 hollandi frtért	100.10	100.30
5 %	Brüssel	100 frankért	—.—	—.—
6 %	London	10 sterlingért	121.05	121 30
6 %	Német bankpiaczok	100 márkáért	59.05	59.25
5 %	Olasz bankpiaczok	100 liráért	44 90	45.10
3½ %	Páris	100 frankért	47.85	47.95
6 %	Svájczi bankpiaczok	100	47.65	47.80
6 %	Szentpétervár	100 rubelért	127.—	128.—

	XVII. Határidőre kötött értékp.		
	Deczember hó végére.		
	Magyar aranyjáradék	116.25	116.50
	Magyar koronajáradék	94.80	95.—
	Magyar általános hitelbank	376.25	376.75
	Magyar ipar- és kereskedelmi bank	98.—	98.50
	Magyar jelzáloghitelbank	235.75	236.25
	Magyar leszámitoló és pénzváltó bank	253.—	254.—
	Rimamurányi vasmü	332.—	334.—
	Budapesti közuti vaspálya-társaság	340.—	341.—
	Osztrák hitelintézet	375.70	375.90
	Déli vasut	70.50	71.—
	Osztrák-magyar államvasut	318.50	319.—

Leszámitoló árfolyamok deczember 13-áról.

Magyar ált. hitelbank	376.—	Pesti m. keresk. bank	1410.—	Ganz-féle vasöntöde r.-t.	—.—
Osztrák hitelintézet	376.—	Osztrák hitelint. 1899. kib.	366.—	Salgó Tarjáni kőszénb. t.	—.—
Magyar aranyjáradék	116.—	Magyar czukoripar r. t.	—.—	Kőszénbánya és téglagyár r. t.	258.—
Magyar koronajáradék	95.—	M. takp. közp. jelzálogb.	—.—	M. orsz. közp. takarékp.	—.—
Magyar ip. és keresk. bank	98.—	Magyar asphalt r.-t	—.—	Nemzetközi waggonkölcs.	—.—
Magyar jelzáloghitelbank	236.—	Belvárosi takarékpénztár r.-t.	—.—	Budapesti vill. városi vasut	183.—
Magyar leszámitoló bank	254.—	Adria m. kir. tengerhajóz. r.-t.	—.—	Magyar ált. takarékpénztár	—.—
Rima-Murányi vasmü r.-t.	334.—	I. magyar ált. biztositó társ.	—.—	Pesti Victoria-gőzmalom	—.—
Bpesti közuti vaspálya t.	340	Ujlaki téglagyár r.-t.	—.—	Egy. tégla- és cementgyár r.-t.	—.—
Déli vasut	70.—	Ált. waggonkölcs. r. t.	—.—	Kőbányai polgári serfőző	—.—
Osztr.-magyar államvasut	319	Magyar villamossági r.-t.	—.—	Egyes. Bp. főv. takarékp.	—.—
Budapesti bankegyesület	—.—	Magy. keramiai gyár r.-t.	—.—	Pesti hazai első takarékpénztár	—.—
Első magyar iparbank	—.—	Fiumei hitelbank r.-t.	—.—	Kassa-somodi kőszénb. r.-t.	—.—
Hazai bank r.-t.	—.—	Schlick-féle vasöntöde r.-t.	—.—	Budapesti villámossági r.-t.	—.—

Kamatozó kincstári utalvány kamatlába (6 hó)	4½ %
Az Osztrák-Magyar bank kamatlába váltóleszámitolásnál	5½ %
Járadékok és bankzáloglevelek elzálogositásánál	6 %
Más értékpapirok elzálogositásánál	6½ %

Ezen hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betükből 2 krral, s compact betükből ezedve 4 krajczárral fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

Minden hirdetésre felvilágositás ad a kiadóhivatal ingyen. Czimmel ellátott hirdetések minden közlése után még 30 kr. bélyegilleték is fizetendő.

TELEFON 6354. Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel a válaszra szükséges levélbélyeg vagy levelezőlap beküldetik és a hirdetés alatt álló szám közöltetik. TELEFON 6354.

Kis hirdetéseket

elfogad az Egyetértés számára a központi hivatal Papnövelde-utcza 3. sz. és a következő fiók kiadóhivatalok:

Breuer nővérek dohánytőzsdéje VI. ker., Teréz-körut 54. szám.

Burger Vilmosné dohánytőzsdéje Andrássy-ut 51. (Oktogon.)

Nemecsek A. dohánytőzsdéje IV. Petőfi-tér 3. szám.

Deutsch Julia dohánytőzsdéje József-körut 60. sz. (Baross-utcza sarkán.)

Toldi Lajos könyvkereskedése Buda, II., Fő-utcza 2. szám,

valamint minden **hirdetési iroda**.

Kiadóhivatali üzenet.

Tudakozódásoknál csakis olyan levelekre válaszolunk, a melyekért a válaszbélyeg beküldetett.

Jeligés hirdetéseknél a hirdető a kiadóhivatal előtt ismeretlen.

Eladás.

Használt és uj pénz-szekrények rendkivüli olcso áron kaphatók a bécsi pénzszekrénygyár raktárában. **Budapest, V., Bálvány-utcza 6. sz.** 31885

Könyvkedvelőknek. A **Vasárnapi Ujság** összes évfolyamait, bekötve, 1854-től, a mai napig, eladom. Választ **N. M** czimen kérek e lap kiadóhivatalába. 11209

Méz legfinomabb világos vagy aranysárga idei csemegeméz 4½ kilogrammot tartalmazó csinos bádogbödönökben, postán bérmentve 2.80; nagyobb mennyiségek alku szerint a legolcsóbban. Budapesten házhoz szállitva. **Ország. Méhészeti Egyesület, Budapest, IX. Köztelek.** 36804

Vidéki élénk forgalmu rendezett tanácsu 25.000 lakossal biró városban, a piacz kellő közepén, földszintes sarokház, nagy udvarral s szép nagy lakással ellátva, melyben jelenleg is üzlethelyiségek vannak, s bármilyen üzletre is igen alkalmas, családi ügyek miatt jutányosan örök áron eladó. Komoly vevők ajánlatait **„Alföldi“** czimen a kiadóhivatal továbbitja. 11229

Emdeni ludak darabonként 5 frtért kaphatók. Czim a kiadóban. 37243

Előkelő kávéház nagy forgalmu helyen, a város központján, **családi körülmények miatt sürgősen és igen jutányosan eladó.** Czim a kiadóhivatalban. 11167

Alkalmazást keres.

Ispáni állást keres ujévre, több évi gyakorlattal biró, a külső és belső gazdálkodás terén teljesen jártas gazdász. Czime a kiadóhivatalban. 7981

Házmesternek ajánkozik igen megbizható, jó ajánlatokkal biró egyén. Szives ajánlatokat **Gondos** jelige alatt kérek az **Egyetértés** kiadóhivatalába. 11217

Gazdász, ki Észak- és Délamerikában a mükertészetet és gazdászatot 15 éven át gyakorolta, I. rendü gazdaságba alkalmazást keres. Czim a kiadóhivatalban. 7979

Házvezetőnői állást keres középkoru, tisztességes keresztény nő, magános keresztény urnál. Jó magyaros háztartást vezetni képes s a háztartás minden ágában jártas. Csak teljes czimü komoly levélre válaszolok. Czim a kiadóhivatalban megtudható. 7996

Intelligens nő óhajt egy uri családhoz vagy magányos urhoz mint házvezetőnő elmenni. Ajánlatot **„Házvezetőnő“** jelige alatt a kiadóhivatalba kér. 7950

Intelligens fiatal nő, ki a háztartás minden teendőit jelesen érti, házvezetőnői állást keres. Szives ajánlatokat **„R. H.“** jelige alatt kér a kiadóhivatalba. 11200

Egy joghallgató szerény feltételek mellett délutánra ügyvédi irodában alkalmazást keres. Czim a kiadóban megtudható. 11197

Lakás és bérlet.

Két elegánsan butorozott **utczai szoba** egy előkelő urnak kiadandó. Czim a kiadóhivatalban megtudható. 11250

Különféle.

Kész találmány szabadalmazásához társ kerestetik. Biztos kereset 100,000 frt. Czim a kiadóhivatalban. 7980

Biztos gyógyszer **tüdő-, gége- és mellbajok, asthma** és **hörghurut** ellen az **orosz czikkszár** (Polygonium aviculare). Kapható **Giacomo Luciani** gyógyszerésznél **Triesztben**. Egy 60 grammos csomag (2 napra való) ára 70 kr. 37222

Friss vér. Gyomorgyengeség, rosz emésztés, felböfögés, csömör, étvágytalanság, sápkór, aranyérbántalom ellen legsikeresebben használhatók előkelő szaktekintélyek véleménye alapján a **vértápláló havasi labdacsok** 1 doboz 50 kr. Kapható 35380

Ruzsics István okl. gyógyszerésznél **Arad.**

Amortizácziós kölcsönöket budapesti házakra és telkekre I., II helyre vidéki házakra kizárólag I. helyre, valamint földbirtokra 30, 40 és 50 évre minden előzetes költség nélkül közvetitek a legrövidebb idő alatt előkelő fővárosi intézetnél csekély utólagos honoráriumért fejében. Telekkönyvi kivonat és kataszterbirtokiv szükséges. Értekezhetni d. u. 1—3-ig. Hol? megmondja a kiadóhivatal. 11083

Kanári madár. Első és legnagyobb beszerzési forrás, honnan a legremekebb éneklők Európa minden részébe postán szétküldetnek: **W. Gönneke**, St.-Andreasberg (Harz). Árjegyzék ingyen. 36905

Hirdetmény. Magyar királyi államvasutak. 170616 C. III. szám. (Uj személy és podgyász dijszabás életbeléptetése a Sopron-Pozsonyi h. é. vasuton). Ezen h. é. vasuton 1900. év január 1-én uj személy és podgyász dijszabás lép életbe, melylyel az 1898 február 1-én életbelépett dijszabás érvényen kivül helyeztetik, s melyben néhány viszonylatban a menetdijak fölemeltettek. Ezen dijszabás a magy. kir. államvasutak dijszabás elárusitó irodájában, (Budapest, Csengery-utcza 33. szám) 20 fillérért kapható. Budapest, 1899 november 19-én. Az igazgatóság. 1536

Erényi-féle kitüntetett „Nervin“ nagy üveggel 80 krajczár. Legjobb csuz, köszvény, csontbántalmak, derékfájás és szaggatás ellen. 36190/II

Pályázatok

(a Budapesti Közlönyből.)

Jász-Apátiba királyi közjegyző. **Zilahi** kir. adóhivatalnál adótiszt. **Segesvári** kir. jbiróságnál irnok. **Marczalii** kir. adóhivatalnál gyakornok. **Trencséni** kir. tvszéknél aljegyző. **Temesvári** kir. ügyészségnél alügyész. **Malaczkai** királyi jbiróságnál irnok. **Kecskeméti** áll. főreáliskolánál második iskolaszolga. **Gyulafehérvári** kir. tvszéknél albiró. **Kun-szentmiklósi** k. adóhivatalnál pénztárnok. **Tordai** k. ügyészségnél alügyész. **Abauj-szántói** m. k. adóhivatalnál adótiszt. **Breznóbányai** kir. jbiróságnál irnok. **Nagykanizsai** k. jbiróságnál irnok. **Berettyó-ujfalui** kir. jbiróságnál irnoki. **Medgyesi** kir. jbiróságnál albiró. **Rimaszombati** kir. adóhivatalnál hivatalszolga. **Szászvárosi** kir. jbiróságnál irnok. **Ujvidéki** királyi adóhivatalnál adótiszt. **Udvarhelyi** kir. adóhivatalnál adótiszt. **Tisza Roffi** kir. adóhivatalnál ellenőr. **Tenkei** kir. járásbiróságnál albiró és aljegyző. **Oraviczai** m. k. bányakapitányságnál hivatalszolga. **Kézdi-Vásárhelyi** kir. ügyészségnél hivatalszolga. **Illavai** k. jbiróságnál telekkönyvi átalakitó dijnok. **Hódmező-Vásárhelyi** kir. jbiróságnál hivatalszolga **Fehértemplomi** magyar kir. folyammérnöki hivatalnál folyamfelvigyázó. **Kis-ujszállási** királyi adóhivatalnál adótiszt. **Pestvidéki** kir. tvszéknél albiró és aljegyző. **Sz.-udvarhelyi** királyi pénzügyigazgatóságnál számgyakornok. **Lippai** királyi jbiróságnál aljegyző. **Nagykátai** királyi jbiróságnál végrehajtó. **Nyárád-szeredai** kir. jbiróságnál aljegyző. **Budapesti magy. kir. állami rendőrségnél** több gyakornok. **Budapesti** királyi büntető törvényszéknél aljegyző.

Legkellemesebb
praktikus fütés.
Hordozható, füst és szagnélküli kémény nélkül alkalmazható kályhák.
Melegitő készülékek, különösen czélszerüek mint kéz-, láb- és testmelegitők utazások, lovaglások, vadászatok alkalmával stb. 37364
Vasadásnál az eljárás teljesen füstnélküli és pormentes, fél megtakaritás. Prospektus ingyen.
Carbon-Natron-Heiz-Cie., Wien, I., Weihburggasse 29.

Szép karácsonyi ajándékok Palais Royal-ban kaphatók 37367
Budapest, Koronaherczeg-utcza 8.

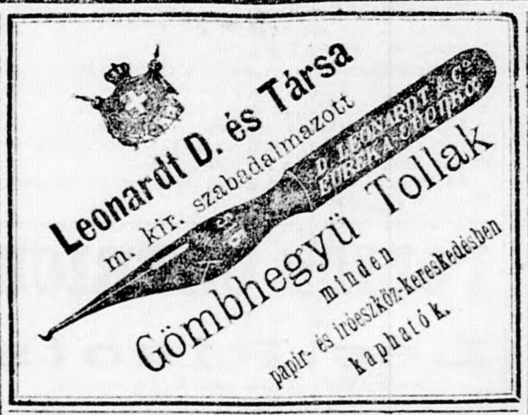

Mad. M. WEISS csász. és kir. udv. szállitó
Bécs, I., Neuer Markt 8. Mezzanin.
12 éremmel kitüntetve.
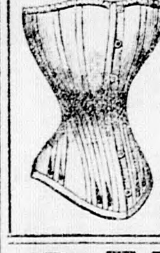
Párisi füzők (corset)
A füzők ára 10 frttól feljebb. Levélbeli megrendeléseknél kérjük a következő adatokat czentiméterekben: 1. a mell és hát egész bőségét; 2. a derék bőségét; 3. a csipők bőségét; 4. a derék bőségét a karok alatt a derékhajlásig. A mérés a ruha felett történjék levonás nélkül. **Vidékre csak utánvéttel vagy készpénzre küldünk.** 35223

RITTER TESTVÉREK ezüstáru gyári raktára
Budapesten, V., Marokkói-utcza 4. (Telefon 16—11.)
Ajánlják a nagyérdemü közönségnek
arany-, ezüst-, óra- és ékszer-ujdonságaikat
a legolcsóbb gyári árakon.
Szolid kiszolgálás. 37107
Képes árjegyzéket vidékre bérmentesen ingyen küldünk.

1 bélyegző „Koronaérték“-jelzéssel 80 kr.
Magyar gyártmány.

magyar ruggyanta-kézinyomda.

72 kezdőbetü	1.12	235 kezdő s folyóbetü	3.—
130 „	2.—	325 „ „	3.75
196 „	2.70	412 „ „	4.50

Minden készlethez egy betűtartó, fogó és állandó festékpárna ingyen jár. Ruggyanta-bélyegzők bármely alakban. — Számozó-gépek, dombornyomó-sajtók, sablonok, himzőminták, monogrammok stb. stb.
1 ruggyanta-bélyegző ... 1 frt 50 kr.
1 rézpecsétnyomó (név és hely) ... 1 frt 60 kr.
Egy állandó festékpárna bármely szinben 70 kr.
Szállit egyedül csak 37362
BIENENSTOK LIPÓT és FIA
Budapesten csak Deák Ferencz-utcza 17. sz.
Figyelmeztetés! Rendeljünk csak magyar gyártmányokat, mivel a külföldieken az ékezetes betük hiányoznak.

Ócska fémek bevásárlását és eladását eszközli a legjutányosabb napi árak mellett 37553
Deutsch Ignácz
Budapest, VI., Nagymező-utcza 43.

KAKAO.
Tisztaságáért jótállás — Kitünősége ismeretes — Könnyen olvad

		½ Kg	¼ Kg	⅛ Kg
		bádogdobozokban		
KAKAO VERO a legjobb minőség	frt	2.—	1.—	-.50
KAKAO POR I. Különlegesség	„	1.80	-.90	-.45
KONZUM-KAKAO Igen Kedvelt	„	1.50	-.75	-.39
NÖVÉNYI-PEPTON-KAKAO	„	—	1.20	-.60
MAKK-KAKAO, orvosok ajánlják	„	—	1.—	-.50
ZAB MALÁTA KAKAO	„	—	-.80	-.40

HARTWIG és VOGEL BODENBACH

CZIMBALOM kedvelőknek van szerencsém szab. hirneves **„Centralis“ czimbalmaimat** melegen ajánlani. A centralis czimbalomnak azon előnye van, hogy **a fenék megrepedését megóvja és az örökös hangolástól fölmenti**, a mi a czimbalomkedvelőknek nagy előnyére szolgál. — Képes árjegyzék ingyen.
APPEL IGNÁCZ hangszerkészitő
Budapesten, Üllői-ut 5. szám.
Alapittatott 1872-ben. 36967

Értesités.

Van szerencsém a nagyérdemü közönséget értesiteni, hogy a 10 év óta fönnálló, elismert nemesü, tiszta faju harzi kanári madártenyésztésemet, úgy saját tenyésztésü, mint külföldről importált, napjainkban egyaránt gyönyörüen fütyülő kanári madaraim elárusitását megkezdtem. Egyszersmind kérem a madárkedvelő nagyérdemü közönséget, hogy ama nagy bizalmat, melyet 10 év óta irányomban tanusitott, ezután is számomra fönlartani s engem becses megrendeléseikkel megtisztelni méltóztassanak. Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás. Szétküldés vidékre is jótállás mellett. Számos érem és oklevéllel kitüntetett énekért kitüntetve. Friss kanárieleség állandóan raktaron. Kiváló tisztelettel 37103
Magyar Kanária, harzi kanári madár-tenyészde,
Vas-utcza 15/a, I. em. 22. sz.
Ezelőtt Kerepesi-bazár, II. em. 7.

Karácsonyi nagy ezüst eladás!
Brilliánsoknál nincs árfelemelés.
Nagy választék 13 próbás ezüst evőkészletekben, tálczák, tálak, girandolok, gyertyatartók, garnitúrák, czukorszelenczék, tea, kávé és mokka készletek, kenyérkosár és gyümölcstartókban, s a többi felnem sorolható disztárgyakban, **igen jutányos árban**. Ugyszintén brilliánt és más drága köves ékszerekben és órákban nagy választék. **Vidéki** b. megrendelőink lelkiismeretesen szolgáltatnak ki, és a meg nem felelő árukat készséggel kivánság szerint kicseréljük. 37211
BARTOS ÉS TÁRSA
Budapest, Kossuth Lajos-utcza 21. sz.

1 percz alatt ugy áll a bajusz, amint kivántatik a Kuhn-féle szab. védett, fésüvel ellátott **bajusz-erősitő „Orisin“** használata mellett. Nyomatékosan **„Orisin“** kérendő. Nem dörgöl, nem zsiroz. Valódi csak **Fr. Kuhn**-nál, Nürnberg. Budapesten: A **„Nádor“-hoz czimzett gyógyszertárban**, Váczi-körut 17. és **Török József** gyógyszerésznél Király-utcza. 37201

Kristály Szt. Lukácsfürdői Hegyiforrás

DECKERT és HOMOLKA
távíró-, távbeszélő-, villámhárító- és villamvilágitási berendezések
Gyár és iroda: VI., Izabella-u. 88. **BUDAPESTEN** Raktár: V. Dorottya-u. 8
a magy. kir. államvasutak és a magyar állam szállitói,

a hangosan beszélő grafit mikrofon feltalálói és szabadalom tulajdonosai.
Készit: **telefonberendezéseket központtal vagy körkapcsolással**, elvállalja régi berendezéseknek s egyes készülékeknek alapos **átalakitását**, továbbá: **villámháritókat, házi sürgönyöket, tüz- és vizjelző-berendezéseket** stb. 37011
Villamvilágitást a legszakszerübb kivitelben, jutányos áron végez.
Árjegyzék, költségvetések és ajánlatok ingyen és bérmentve.

Kwizda-féle Restitutionsfluid

1 üveg ára 1 frt 40 kr.
Cs. és k. szab. mosóviz lovaknak.
35 év óta udvari istállókban, valamint katonai és polgári nagyobb istállókban is van használatban; nagyobb erőfeszitések előtt és után erősitésül; továbbá ficzamodások, rándulások, az inak merevsége stb. képesiti a lovakat kiváló teljesitményekre idomitásnál. — Valódi csak a fenti védjegygyel és kapható Magyarország és Ausztria minden gyógyszertárában. 35301
Főraktár:
Kwizda Ferencz János cs. és kir. osztr.-magy., román kir. és bolgár fejedelmi udvari szállitónál,
Kerületi gyógyszertár, Korneuburg, Bécs mellett.
Magyarországi főraktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógysz. Budapesten, Király-utcza 12.

KÉPES BUDAPESTI SZAKÁCSKÖNYV.
Szerkesztette: Zemplényi Szabó Antónia.
Ára 1 forint 80 kr.
Megrendelhető az **Egyetértés** kiadóhivatalában, Papnövelde-utcza 8. sz.

Házi asszonyok!
Vásároljatok karácsonyi ajándékaitokhoz mellékletül egy vagy több karácsonyi dobozt, melynek tartalma a valódi
DOERING-SZAPPAN a bagolylyal.
Ezzel csak jót és örvendetest vásároltok!
E pompás dobozok 3 db szappannal, mindenütt áremelés nélkül kaphatók. 37197

A kőbányai király sörfőző
Dr. Korányi és Dr. Kétly egyetemi tanár urak által gyógyczélokra ajánlott
GÓLIÁT-MALÁTASÖRE
idegbajokban, vérszegénységnél, emésztési zavaroknál, gyengeségnél stb. kiváló sikerrel használtatik és egyuttal
Legkellemesebb üditő ital.
Ára helyben — vidékre kőbányai vasuti állomáshoz szállitva: **nagy palaczk 19 kr., kis palaczk 13 kr.** fogyasztási adóval együtt. Vidékre legkisebb szállitmány 30 palaczk.
Betét: nagy ládáért 1 frt 60 kr., kis ládáért 1 frt 20 kr., palaczkért 6 kr., mely azoknak bérmentes visszaadásakor visszaszolgáltatik.
Megrendelhető:
a gyári irodában Kőbányán, a városi irodában VII., Kertész-utcza 40. és a vidéki raktárosoknál.
Budapesten kapható minden nagyobb füszerkereskedésben és poharankint a Quisisana automata buffet-kben is. 36249
Óvakodjunk utánzatoktól! Csak akkor eredeti, valódi, ha a palaczkok czimkéi, valamint nemzeti szinü nyakszalagjai a kőbányai király sörfőző r.-t. védjegyével vannak ellátva.

Császár. kir. szab. déli vaspálya-társaság.
Ad 19261/B. sz. 1580
Hirdetmény.
A kézbesithetlen és fölös szállitmányok a vasuti üzletszabályzat 70. §-a értelmében nyilvános árverés utján **f. é. deczember hó 21-én d. e. 9 órakor** Budapest állomásunk teherpályaudvarának (I. ker., Mészáros-utcza 17. sz.) III. sz. raktárában kerülnek eladásra, melyhez a t. közönség ezennel meghivatik.
Budapesten, 1899. évi deczember hó 8-án.
Az üzletigazgatóság.

Heim-féle Meidinger-kályhák.
A feltaláló dr. Meidinger tanár által kizárólag jogositott
HEIM H., Budapest és Bécs
császár. és kir. udvari szállitó
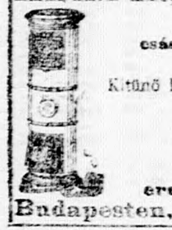
Kitünő hirneva cs. és kir. kiz. szabad. kályháink

36354
eredetiben csakis üzletünkben
Budapesten, Thonet-udvar. kaphatók.

Magyar királyi államvasutak.
162,992/99. szám.
Pályázati hirdetmény.
(Fürdő szivacs szállitása iránt).
A magyar királyi államvasutak igazgatósága az 1900. évben, illetőleg 1902. év végéig szükséges fürdő szivacs szállitását biztositani kivánván, ezennel nyilvános pályázatot hirdet.
Az ajánlatok az **1899. évi deczember hó 30-ig** beterjesztendők, a bánatpénzek pedig a megelőző napon déli 12 óráig leteendők.
A pályázatra vonatkozó részletes feltételek, ugyszintén az általános szállitási feltételek a magyar királyi államvasutak anyag és leltárbeszerzési szakosztályánál (Budapest, Andrássy-ut 73. szám II. emelet 43. ajtószám), valamint minden üzletvezetőségnél megtekinthetők, vagy a megállapitott ár előzetes befizetése mellett a magyar királyi államvasutak budapesti nyomtatványtáránál posta utján is megrendelhetők, megjegyezvén, hogy az általános feltételek minden példányáért 50 fillér fizetendő.
A feltételeknek posta utján való beküldése esetén 20 fillér posta költség is beküldendő.
Budapest, 1899 november hóban. 1555
Az igazgatóság.
(Utánnyomás nem dijaztatik).

Magy. kir. államvasutak üzletvezetősége Zágrab.
Pályázati hirdetmény.
A magy. kir. államvasutak zágrábi üzletvezetősége az 1900—1902. évig terjedő három évre a vonalai menten fekvő összes pályaépületek és helyiségekből a patkányok kiirtására ujból nyilvános pályázatot hirdet. A zágrábi üzletvezetőség kezelése alatt levő vonalak a következők.

1. Zákány-Fiume.
2. Sziszek-Doberlin.
3. Üszög-Villány.
4. Zákány-Báttaszék.
5. Budapest-Kelenföld-Szt-Lőrincz.
6. Rétszilas-Szegzárd.
7. Sunja-Brod.
8. Kőrös-Belovár.
9. S.-Szobb-Barcs.
10. S. Szobb-Bal-Szt-György.
11. Kaposvár-Mocsolád.
12. Kaposvár-Fonyod.
13. Pécs-Barcs.
14. B.-Szt-Lőrincz-Slatina Vasic.
15. Hidegkut-Gyönk-Tamási.
16. Dugoselo-Novska, Banarajamga-Gakracz,
17. Belovár-Verőcze.
18. Bak felső mindszent-komló.
19. Szegzárd-Báttaszék.

Ajánlattevő tartozik ajánlatában kijelenteni, hogy az időközben megnyitandó vonalakon hajlandó az illető vonalhosszának arányában teljesitendő felülfizetésért az uj vonalán a patkányirtási munkákat szintén elvállalni.
Felhivatnak a pályázni szándékozók, hogy kellőleg bélyegzett ajánlataikat **f. évi deczember 16-ának déli 12 órájáig** a zágrábi üzletvezetőség I. osztályához (Trenkovaulica 1 sz.) nyujtsák be.
Később beérkező avagy távirati uton tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.
Tárgyalás alapjául azon zárt ajánlatok fogadtatnak el, melynek boritéka a következő felirattal:
„Ajánlat 31149 számu pályázati hirdetmény folytán patkánykiirtási munkálatra“ lesz ellátva, s a mely ajánlatokban az ajánlattevő határozottan megjelöli azon összeget, a melyért ő a munkákat egy évre elvállalja.
A pályázók, illetőleg ajánlattevők, kik az üzletvezetőség előtt ismeretlenek, kötelesek kérdésben forgó munkálatok végzésében gyakorlottságukat és képességüket eddigi sikeres működésükről kiállitott okmányokkal igazolni.
A szerződési tervezet a zágrábi üzletvezetőség pályafentartási osztályában és bármelyik osztálymérnökségünknél a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Az üzletvezetőség fentartja magának azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok el vagy el nem fogadása felett, tekintet nélkül a felajánlott árakra egyoldalulag intézkedhessék. 1567
Zágráb, 1899. évi deczember havában.
Az üzletvezetőség.

ALLBUTT H. ARTHUR
ASSZONYOK KÉZIKÖNYVE.
(The Wife's Handbook).
Oktatás arról, hogyan viselkedjék a nő a terhesség, gyermekágy alatt és a szülés után. Észrevételek a csecsemő ápolásáról és még több más férjezett asszonyoknak fontos és tudni való dolgokról.
A 220. kiadás után forditotta:
Med. Dr. KELEN JÓZSEF.
Ára 60 krajczár.
Szerzőnek a forditóhoz intézett azon levelében, melyben a forditás engedelmét megadja, többek között azt irja, hogy müvecskéjét egyszerü s a társadalom minden rendü asszonya előtt könnyen megérthető nyelven irta, ugyszintén különösen azon nők számára, kik tudni akarják, hogyan kell a házas életben a család létszámát korlátozni, — hogy a család jóléte biztositva legyen.

SCHREBER M. G. D. dr.
ORVOSI SZOBAGYMNASTIKA,
minden életkoru és mindkét nembeli egyének számára.
Magyarra forditotta és sulyzógyakorlatokkal bővitette:
Dr. BOGNÁR ANTAL.
Ötvenegy ábrával.
Ára füzve 1 frt. Vászonkötésben 1 frt 20 kr.
Nem szorul különös fejtegetésre, hogy már a gyermekkorban **mulhatatlanul szükséges a testgyakorlat vagy gymnastika**, mint a test edzésére és az egészség fentartására szolgáló **legalkalmasabb eszköz**. Ezen követelménynek minden tekintetben megfelelni képezi a **„Szobagymnastika“** czimü müvecskének feladatát, melynek **segélyével** intézetekben ép ugy, mint a **családi körben** a legczélszerübb módon végezhetik **valamennyi szabad gymnastika gyakorlatot.**
Tekintetbe véve azon körülményt, hogy az **utasitások legpontosabban, legszabatosabban** és a megkivántató **rövidséggel** vannak előadva, nemkülönben, hogy az egyes **bántalmak** ellen használandó gyakorlatok szigoru, **lelkiismeretes pontossággal** kijelölvék, továbbá azt, hogy a **két nembeli egyének viszonyaira** a gyakorlatoknál külön utmutatások alakjában **kiváló figyelem fordittatott**; és ahogy minden gyakorlat **megfelelő ábra által van illusztrálva**, akkor azon meggyőződésre jutunk, hogy **általános szükséges, de egyszersmind oly általánosan használható és czélszerü müvecskének egyetlenegy családban sem volna szabad hiányoznia.**
A pénz előleges beküldése esetén a kivánt munkát a kiadó „ATHENAEUM“ részv.-társ. (Budapest, VII., Kerepesi-ut 54. sz.) bérmentve küldi meg. Kapható az összes könyvkereskedésekben.

Birtok eladás.
Néhai Lipthay József és neje szül. Schwarcz Adélnak örökösei, s illetve örököseinek jogutódai a nevezett örökhagyóknak tulajdonát képezett, de jelenleg már az ő tulajdonokba átment, Tornallyán lévő belsőségek és külsőségekből álló alább részletesen körülirt ingatlanokat Tornallyán a városháza épületébeni kaszinó-teremben **1900. évi január hó 10-ik napjának** délelőtti 9 órájakor megkezdendő
magán árverésen
elfogják adni. A hová és a mely időre a venni szándékozók azon megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az árverelni kivánók azon ingatlanokra, mikre árverezni kivánnak, a tulajdonosok által megállapitott bánatpénzt, — minek összege a kikiáltási árnak 10%-át képezi, — feltétlenül letenni tartoznak, s hogy az árverés alá bocsátott ingatlanok kikiáltási áron alól eladatni nem fognak. A bánatbér vagy készpénzben vagy pedig az eladók által ösmert valamely pénzintézetnél elhelyezett s megfelelő összegről kiállitott betéti könyvvel lesz fedezendő. A többi feltételek **Kovács Miklós tornallyai ügyvédnél** megtekinthetők.
Az eladandó ingatlanok:
1. A tornallyai 29-ik sztjkvben 1 sor 34 hrszám, — a tornallyai 97. sztjkvben 1 és 3 sor 33/6/3 és 33/6/2/6/2 hrszám, valamint a tornallyai 34-ik sztjkvben II. 1 sor 35 hrszám alatt foglalt egy testbe kihasitott belsőségbeli ingatlan és az ezen lévő összes épületek. **Bánatpénz 2000 frt.**
2. A tornallyai 6-ik sztjkvben 1. 2. sor 6. és 8. hrszám, valamint a tornallyai 7-ik sztjkvben 1 sor 7. hrszám alatt foglalt belsőségből álló ingatlan jutalék a hozzá tartozó épületekkel. **Bánatpénz 150 frt.**
3. A tornallyai 34-ik sztjkvben 2. 3. 4. sor, 449. 79. és 442. hrszám alatt foglalt egy egész urbéri telekből álló föld, rét, erdő s legelő. **Bánatbér 800 frt.**
4. tornallyai 7-ik sztjkvben 2—13 sorszám 170. 468, 279, 303, 330, 392, 431/a. 113, 142, 199/b és 200 hrszám alatt, valamint a tornallyai 258-ik sztjkvben 1—9 sor 171, 275, 305, 329, 393, 429, 109, 141 és 470/a hrszám alatt foglalt 2/6-od és 1/6-od urbéri telekből álló föld, rét, a tornallyai 199-ik sztjkvben 1 és 2 sor 440 és 441 hrszám alatt feltüntetett erdőlegelőből az előbb jelzett ingatlanok tartozékát képező jutalékkal, végre a tornallyai 110-ik sztjkvben foglalt 1 sor 463 hrszám alatt foglalt erdőből az eladók tulajdonát képező illetőség. **Bánatbér 210 frt.** 37366

Most jelent meg külön kiadásban, a Lampel Wodianer-féle törvénykiadásokban:
Állami italmérési jövedék
1899: XXV. t.-cz.
Ára 50 kr. Ára 50 kr.

Legujabb
Szeszadó-Törvények
végrehajtási rendeletek és utasitások.
I. A szeszadó 1899-dik évi XX. törvényczikk.
II. Szeszadó-pótlék 1899. XXIV. törvényczikk.
III. Alkohol felosztásáról a szeszfőzdéknél 1899. XXII. törvényczikk.
A törvények, rendeletek és utasitások szövegével, magyarázatokkal és betüsoros tárgymutatóval
Dr. SZOKOLAY ISTVÁN-tól.
Ára a 627 oldalos kötetnek 2 forint.
Az összeg előzetes beküldése esetén bérmentve küldik a kiadók:
LAMPEL RÓBERT (Wodianer F. és Fiai)
cs. és kir. udv. könyvkereskedése
Budapest, VI., Andrássy-ut 21. sz.

Hirdetések felvétetnek e lap részére a kiadóhivatalban, Papnövelde-utcza 8.

Budapest, Nagy Sándor könyvnyomdájából IV., Papnövelde-utcza 6. szám.

MELLÉKLET A 345. SZÁMHOZ.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése decz. 13-án.

Elnök: Perczel Dezső.
Jegyzők: Nyegre László, *Perczel* Béni és *Major* Ferencz.

A tegnapi ülés jegyzőkönyvének hitelesitése után

Elnök: Bemutatja Nemes-Czoó, Bándoly, Város-Hodász, Pinkafővidéki, Pinkafő, Léka és Borostyánkő körjegyzőségekhez tartozó községek kérvényeit az iránt, hogy a községi jegyzők telekkönyvi ügyekben ezentul is közreműködhessenek, továbbá a czeglédi függetlenségi pártnak, a losonczi és facseti polgároknak és Sósvertike község kérvényeit a kvóta felemelése ellen.

Következik a napirend: *A magyar korona országainak a közöseknek elismert államügyek terheihez való hozzájárulása arányáról* szóló törvényjavaslat általános tárgyalásának folytatása.

Brázay Kálmán: A törvényjavaslat hivatva van megkötni ez ország intézkedési jogát, ujolagos 10 évre. Tíz éven át a törvényjavaslatban megállapitott kvóta arányában járuljon hozzá Magyarország a közösügyi kiadásokhoz. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.) E közösügyi kiadások összege megállapitva nincsen, évről-évre változik, még pedig ugy, mint eddig 32 éven át, évről-évre nem csökkent, hanem emelkedett, tehát a jövőben is a közösügyi kiadások nagyarányu emelkedésére van kilátás. A katonai hatalom tiszti fizetések felemeléséről, uj rendszerü ágyukról, flotta-haderőről álmodozik, és ha van valamilyen álom, a mely megvalósul, ugy ez a közös hadsereg követelései, a melyekről, a mint csak beszélnek, hosszabb vagy rövidebb idő alatt, de biztosan megvalósulnak. Nem évi öt millió nagyobb hozzájárulásról van tehát szó, hanem beláthatatlan, előre ki nem számitható sulyos megterheltetésről. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.) Pedig ama kiszámitható öt millió forint is ez ország életerejét, fejlődésképességét és gyarapodását megakasztja, megbénitja, mert kereskedelmünk és iparunk fejlődésében már is pangás állott be. Messze vinne az, ha részletesen kiterjeszkedném ennek a pangásnak az okaira. A multnak mulasztásokban sok bünet kellene feltárnia.

Nem vonja kétségbe az egyes miniszteri tárczák vezetőinek becsületes törekvését. De mit ér a becsületes törekvés, ha az általános politikai törekvése a kormánynak olyan, hogy annyit áldoz az 1867: XII. t.-cz. fentartására, hogy az ország millióit közösügyes politikája folytán ujabb és ujabb elviselhetetlen terhekkel rója meg. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.) Hogy csak egy példát hozzon fel, a fogyasztási adók, a keresetképességhez mérten sehol sem olyan magasak, mint nálunk Magyarországon és különösen Budapesten. Azért drágák az élelmi czikkek és ezzel kapcsolatosan drága a munkabér: a mely miatt azután iparosaink nem képesek a külfölddel versenyezni. A kereskedelmi miniszter a hazai ipar fejlesztésére és védelmére helyes és czéltudatos törvényjavaslatot készitett, a ház azt elfogadta, törvénynyé fog válni. De ha igazi magyar ipart akarunk teremteni, gyökeres fejlesztés és átalakitások szükségesek és első sorban szükséges, hogy a munkásosztály minden közvetlen és közvetett megterheltetésen könnyitsünk. Mert számosak azok a nehézségek, a melyekkel a magyar iparnak meg kell küzdenie. Azért szóló a kereskedelmi miniszternek az iparpartoló politikát melegen ajánlja. Meg kell hóditani a fogyasztó piaczokat és a nagy közönséget hazai gyártmányaink számára. (Helyeslés a szélső baloldalon.) Kereskedelmünk a sulyos pénzügyi viszonyok folytán a legnagyobb nehézséggel küzd és egy válság csakis nagy áldozatok árán kerülhető ki, ha ugyan kikerülhető.

Azt mondja a pénzügyminiszter, hogy a pénzválság ideiglenes jellegü, egész Európa pénzszükségben szenved. Teljesen osztozik a pénzügyminiszternek eme nézetében, de az is kétségtelen, hogy mikor egész Európában pénzbőség volt, akkor is vidéki takarékpénztáraink 7%-ra adtak kölcsönöket és a kezelési költségekkel e 7%, 9, 10, sőt 12%-ra is emelkedett. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.) Most pedig ugy áll a dolog, hogy a kiskereskedő és kisiparos pénzkölcsönt egyáltalában nem is kap, mert megszünt a hitele. A képviselők szólóval együtt megkapták a budapesti kereskedelmi és iparkamarának az 1898. évről szóló jelentését. Mit tartalmaz e jelentés? Megállapitja, hogy Budapest az egész országnak kereskedelmi és ipari központja, mely első sorban van hivatva a Nyugot és Kelet-Európa közötti kereskedelmi forgalmat közvetiteni és fenntartani és nyomban utána ama kétségbe nem vonható sajnos ténynyel ismertet meg bennünket, hogy Budapest kereskedelme és ipara ugyszólván az egész vonalon hanyatlófélben van. Feltünteti a jelentés a budapesti piacz kiviteli üzletének évek óta tartó pangását, a budapesti gabonakereskedelemnek visszafejlődését, a budapesti malomipar hanyatlását, a sertés és juhkiszállitásnak majdnem teljes megsemmisülését, és végre a szeszipar és szeszkereskedelemnek 50%-kal történt leapadását. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon. Felkiáltások: Itt a haladás!)

Nem akarja hosszas adatok felsorolásával a ház türelmét igénybe venni (Halljuk! Halljuk! a szélső baloldalon), azt mindazonáltal szükségesnek tartja kijelenteni, hogy Magyarország közgazdasági viszonyai a legodaadóbb ápolást, bajaink orvoslást igényelnek. Ujabb áldozatokat közös ügyekre a nemzet nem hozhat. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) Az ország közgazdasági állapotai csakis a vámsorompók felállitása és az önálló vámterület létesitése által szanálhatók. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.) Uj megterheltetést ez az ország el nem bir, mert a régi terhek alatt is roskadozik. Mindezeknél fogva nem fogadja el a törvényjavaslatot, hanem csatlakozik Kossuth Ferencz határozati javaslatához. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök: (Szólásra jelentkezik. — Nagy mozgás. Felkiáltások: Halljuk! Halljuk!) T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Nemcsak természetesnek, de egészen helyén levőnek tartja, hogy a javaslatot, a mely pénzügyi, gazdasági, sőt közjogi térre is átmenve és azt érintve, oly nagy érdektömböt karol fel, és oly életbevágó és nagyfontosságu, a képviselőház hosszu és beható tárgyalás alá veszi. De szóló is szükségét érzi annak, hogy megokolja ezt a javaslatot, mely bár a törvény értelmében a kvótabizottság megállapodásait tartalmazza, de a melyért egész mértékben a felelősséget elvállalja. Leghelyesebben vélem, akként eljárni, ha csoportositva azokat az ellenvetéseket és kifogásokat, a melyek tétettek, azok legfőbbjein megyek végig és az azokra adandó válaszomban okolom meg álláspontomat és nézeteimet. (Halljuk! Halljuk! a jobb- és baloldalon.)

Kettős természetüek ezen támadások; egyik csoport irányul ennek a javaslatnak keletkezése ellen; a másik a javaslat érdemét támadja és kifogásolja. Mindkettővel foglalkozni kiván. Kész helyt állni mind a két irányban. Elfogad minden objektiv támadást, minden kritikát. Birái előtt áll. De egyet nem fogad el, azt, a mi a támadásokban gyanusitó vagy inputativ jellegü. (Helyeslés jobbfelől.) Nem fog előadásában szónoki formákat keresni. Bemutatja magát ugy, a hogy van, a szónoklat és hatáskeresés meze nélkül. Ha nincsenek is bájai, nincs is defektusa, a mit takarni kellene. (Helyeslés jobbfelől.)

A kvótatárgyalások.

Kossuth azokat czáfolta, a miket szóló a pénzügyi bizottságban mondott. Előljár abban az erős és sulyos vádban, a melylyel a kvótabizottságot, a kormányt és szólót kettős minőségben, mint a kvótabizottságnak azelőtti elnökét illeti: e vád az, hogy a kvótabizottság gavallérosan, felületesen, könnyelmüen járt el, előre oda adott mindent (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.), mielőtt még az osztrákok követelték volna.

Vizsgáljuk meg ezt a kérdést. A kvóta-bizottság 1896-ban megválasztotta azt az alapot, a melyből kiindulnia kellett és kiindulni akart, és mikor ezt tette, bevárta az osztrákok követelését és már akkor kijelentette, hogy azon az alapon akar maradni, a melyet választott, de nem zárkózik el a teendő kifogások elől. A vita elején nem mehetett bele semmiféle rektifikáló számitásokba, mert akkor elvesztette volna előre a csatát és felbuzditotta volna a követelőket a követelések fenntartására. A vita végén pedig nem ragaszkodhatott mereven annak az alapnak olyan egyes tételeihez, a melyeket kifogásolni lehet, mert hiszen a bizottság kijelentette, hogy a teendő kifogásokat számba fogja venni. Kötelességet mulaszthatott volna, ha a vita elején előállt számokkal és akkor is, ha a vita végén, midőn az osztrákok az ő alapjukat elhagyva, ráhelyezkedtek a magyar bizottság alapjára, mereven visszautasitotta volna az egyezkedést.

A kvótabizottság nemcsak azt jelentette ki, hogy a kvótát fölemelni meg nem okolt dolog, de kijelentette azt is, hogy kész minden méltányos kifogást figyelembe venni. A kvótabizottság elfogadta ez alapot, de kijelentette, hogy azt az időről-időre szükségessé váló korrekturák alkalmazása mellett állitja fel. Ha az osztrák bizottság elvben hozzájárul a magyar bizottság részéről ismételten ajánlott ez alaphoz, azután birálat alá veszi az ez alapon megejtett számitások részleteit, megjelöli azokat a tételeket, melyeket ugy az eddigi, mint a másik alapon a számitásokba beleveendőknek vagy azokból netán kihagyandóknak tart: a magyar országos bizottság készségesen fog ez alapon a két kormány által legujabban előterjesztett vagy ezután előterjesztendő alapok figyelembe vétele mellett, az igazság és méltányosság követeléseinek szemmeltartása mellett, alkudozni és a kiegyezés létrehozásában lehetőleg közreműködni.

Még ennél is többet mond a kvótabizottság; azt mondja: «Ha az osztrák kvótabizottság a magyar bizottság részéről ajánlott számitási alapot nem tartja elfogadhatónak, tegyen mást, elfogadhatót; ha tesz, azt hajlandó lesz a magyar bizottság komoly megfontolás és beható eszmecsere tárgyává tenni.» Ezeket mondták izeneteikben: 1898-ban azt mondták: «Midőn a magyar részről ismételten az eddigi 31·4% változatlan fentartása lett javaslatba hozva, ezen számban csakis a magyar bizottság részéről tett számitás eredménye talál kifejezést, de a most fenálló arányszám nem képez változás alá sohasem kerülő merev számot, mintinogy a 67: XII. törvényczikk egyenesen mondja, hogy kölcsönös alku által kell meghatározni a hozzájárulási arányt, a kölcsönös alku eszméje pedig előre kizárja, hogy akár egyik, akár másik fél egy változás alá nem eső fix számmal, mintegy ultimatummal inditsa meg a tárgyalásokat.» És azt mondja: «Nem vette tagadásba és most sem veszi tagadásba, hogy az általa elfogadott alapot mint aránylag legjobbat, hozta javaslatba és hogy némely bevételi tételek tekintetbe vételénél, levonásánál, vagy le nem vonásánál bizonyos nézeteltérések foroghatnak fenn, ugy hogy a kérdést némely tételek számitására nézve, abszolut számitással eldönteni nem is lehet.» (Mozgás a szélső baloldalon. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.)

A kvótabizottság ragaszkodott a maga alapjához elejétől fogva, de elejétől fogva kijelentette, hogy a teendő kifogásokat, a felhozandó észrevételeket hajlandó méltányos egyezkedés tárgyává tenni. Azt mondta ki az alkudozások elején, hogy alapjáról le nem tér, de többet nem, de ezen az alapon kész kiigazitásokba menni. Többet ennél nem mondott, különben feladta volna az általa védett ügyet. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Számtalanszor megmondták az osztrákoknak, fogadják el azt az alapot, a melyen mi állunk, térjenek el attól az abszurd, attól a tarthatatlan követeléstől, a mely abból állott, hogy Magyarország fizessen a népesség aránya szerint: azután készek vagyunk ezen az alapon minden kifogást megforgatni. Ezzel szemben a kvótabizottság nem tehetett egyebet, mint eleinte a legmerevebb számitást téve, a maga alapján visszautasitott mindent; és ha akkor vissza nem utasitotta volna, kötelességet mulasztott volna. De mikor aztán megváltozott a szituáczió és megváltozott az osztrákok állásfoglalása is, s többé nem volt szó a népesség arányáról, sőt nem volt szó a büdzsé arányáról sem, — a mely 38%-ot hozott ki, precipuum nélkül tehát 40-et — s nem volt szó az összes bevételekről, a mik szintén 39—40% közötti kvótát eredményeztek volna, hanem mikor mindezek az alapok elhagyattak, akkor ép oly kötelességmulasztást követett el a kvótabizottság, ha látva azt, hogy az egyezkedés lehetséges, mereven visszautasitotta volna azt, számszerüleg tett számitásaiban, a mit elvileg előre konezedált, hogy méltányos alapon fogja a kifogásokat meghallgatni. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon. Mozgás a szélső baloldalon.)

Lehet, hogy mások böicsebben jártak volna el.

Rátkay László: Csak magyarabban!

Széll Kálmán miniszterelnök: A bizottság nem érdemli meg ezt a vádat, sem Kossuth Ferenczét, hogy itt a politikai erkölcs megtöréséről és szószegésről van szó. Objektive kell itélni és objektive kell felfogni a dolgokat, és a ki ezt teszi, arra a meggyőződésre jut, hogy a törvény alkut ir elő, alkudozás pedig nem kezdődhetik maximumokon, hanem kezdődik minimumokon. És érte ez a szemrehányás az 1867-iki kvótabizottságot, a mely nem járt el másképp? Érte-e a többi kvótabizottságot, a melyek nem jártak el másképp? Nem érte, minket ért csak! Elviseli a vádat. De tudatának teljes önérzetével állitja, hogy az az itélet nem igazságos és helytelen. (Élénk helyeslés a jobboldalon és a középen. Ellenmondások a szélső baloldalon.)

Méltányos-e az, hogy azt, a mivel mi a tárgyalás elején az ország érdekeit védtük, jogtalan követelések ellen, a védelmi állásponton a vita elején, most ellenünk forditják, ellenünk támasztanak és kovácsolnak belőle fegyvert, (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon és a középen.) nemcsak fegyvert, de sárt is és ezzel dobálnak meg minket! Hát védték azt, és nem könnyelmüen, előre feladva álláspontjukat; lépésről-lépésre védték és nem adtak fel mindaddig semmit, a mig az alapjukon felállitott számitással az egyezkedésnek lehetősége elő nem állt. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.)

A kvótaszámitás alapja.

Áttér annak az alapnak megvédelmezésére és az alap ellen, a melyen állottak, támasztott kifogások és vádaknak megerőtlenitésére.

Azt mondja Kossuth Ferencz, mások is mondják, hogy ez az alap egy abszurd alap. Adókat és adószolgáltatásokat felvenni az adóképesség megmérésére?

Igy általánosságban felállitva, a dolognak van plauzibilitása. Igy általánosságban felállitva, azt hihetné valaki, hogy ők az összes adókat vették, mert az argumentáczió, melylyel Kossuth Ferencz él, az, hogy hiszen az adót meg kell fizetni, különben behajtják azt kényszerrel, tehát az nem mértéke a vagyonosságnak és a nemzeti vagyonnak. Igy felállitva, talán igaz az ellenvetés, mert akkor a fizetési képesség tulajdonképpen fizetési kényszerüség. Ez azonban csak akkor állana, ha minden adót vettek volna, a mire ennek az országnak szüksége volt, hogy adóemelésekkel és a terhek fokozásával állami szükségleteinek eleget tegyen. De nem igy vették a dolgot. Leszámitások történtek, azért, hogy egyenlő alapra helyezkedjenek, hogy mindent, a mi egyoldalulag terheli Magyarországot, vagy Ausztriát, a számitásból elimináljanak.

Miután a nemzetek és az állam adóképességének és az ugynevezett nemzeti vagyonnak és nemzeti jövedelemnek megmérésére sem a tudomány, sem a gyakoriat nem talált még fel egy biztos mérőt, az egyenlő alapon álló összes adóterhek másnak hiányában aránylag jó mértéket képeznek a hozzájárulási arányra. Mert hiszen az adók sokaságában és az idő különbözőségében rejlik azoknak bizonyos kiegyenlitő hatása. Az adók mire vannak kivetve? Vagyonra, jövedelemre, keresetre, értékre, munkára, szolgáltatásokra, mindennemü fogyasztásra.

Pichler Győző! Hát mire nincs? (Mozgás. Nagy zaj a jobboldalon és a középen.)

Marjay Péter: Kutyákra is! (Zaj.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Csak mellette szól Pichler közbeszólása — épen azért, mert majdnem minden életviszonylatnak, minden értéknek és fogyasztásnak, minden keresetforrásnak meg van a maga adóterhe azoknak összesége, ha egyenlő alapon állittatik fel és méretik össze a másik féllel, egy bár nem abszolut tökéletes, de lehetőleg megközelitő mértéket képez és nem abszurd mérték az.

A fődolog az, hogy egyenlő alapra helyezkedjünk. Ezt tettük.

A kvótabizottság és szóló sem áll egyedül e nézetével. Ebben a véleményben volt Ghyczy Kálmán 1867-ben és az angol statisztikusok egyik legnevezetesebbike, Giffen. Nem áll tehát egész egyedül evvel az abszurd felfogással és egészen jó társaságban találja magát.

Mikor 1896-ban, 1897-ben és 1898-ban a kvótabizottság az osztrák abszurd követeléssel szemben ezt az alapot választotta defenzivául, akkor senki nem állitotta, hogy ez az alap abszurd. És ha ez az alap olyan kedvezőtlen lenne Magyarországra, akkor miért ellenezték volna olyan sokáig az osztrákok és nem fogadták el ma sem nyiltan? (Helyeslés és tetszés jobbról.)

Azt mondják, hogy mi előre odaigértünk mindent, előre tettünk olyan számitást, a mely nem áll meg és a melylyel mesterségesen számitottuk ki, hogy a kvóta 33·84%-ot tenne. Ez az állitás nagy tévedésben leledzik. Mi ehhez hasonlót kiszámitottunk 1896, 1897 és 1898-ban is. De nem ajánlottuk fel, mert az osztrákok a népesedés és az összbevételek alapján álltak 42%-al. Ezzel szemben nem számithattak az 1887. methodus szerint. Ez a számitás ismeretes a kvótabizottság tagjai előtt és ismeretes volt azért, mert egyszerüen 1887-iki praeczedenseken alapult. Szóló már 1896-ban tisztában volt azzal, hogy a kvótának bizonyos rektifikáczióját teljesiteni kell. Ösmerte a számitásokat azon az alapon. Nem titkolta ezt. Sokan hallották tőle már 1896-ban, hogy ha mi ezen az alapon az egyezkedés stádiumába lépünk, lehetetlen fentartani a status quo-t, a kvótát rektifikálni kell, mert a 30 év óta elfogadott alapon a régi praeczedensek és a számitások méltányossága és helyes kiigazitása után magasabb szám jön ki, különben saját fegyvereinkkel vernek meg. 1896-ban nyiltan megmondta választóinak, hogy egy 33·5 körül járó kvótarektifikácziót tart elkerülhetetlennek, pedig azóta két kedvezőtlenebb év jött hozzá. Hogy ezt a nyilvánosság elé nem bocsátotta, ez csak kötelességteljesités volt, mert ha ő, a kvótabizottság elnöke, akkor igy nyilatkozik, akkor egy bizonyos gyengült, egy bizonyos kevésbbé ellenállni képes bázison folytatták volna az alkudozást.

Részletesen ismerteti ezután a bizottság számitásait, melyekből azt a konzekvencziát vonja le, illetőleg azt az eredményt mutatja ki, hogy a kvóta a számitások alapján kitesz 1895-ik évre 33·4% és a két utolsó évet véve fel 33·84%-ot, az utolsó tiz esztendőt számitva. De azt is kifogásolja Kossuth, miért van itt az utolsó tiz év véve, holott ezelőtt 1894-ig való évek szolgáltak a számitás alapjául?

Minden alkalommal, a mikor a hozzájárulási arány számittatott, ha általában az éveknek szolgáltatási rezultátumait akarjuk számitásba venni, ez az előző és a hátmögötti évek alapján történik. Az aktualitással biró utolsó esztendőket figyelmen kivül hagyni igazságosan nem lehet. Igy történt az, hogy mig az 1894-ig terjedő számitások alapján ezen 1887-iki methodus szerint, a mely preczedenst képez, 33·4% jött ki, kijött ezen 12 esztendő alapján vett számitások szerint 33·84%.

Azt mondja Kossuth, hogy ez még sem teszi ki a 34·4%-ot és ebben igaza van. Rá fogok térni, hogy miért történt az, hogy kikerekitették először is 34-re és azután 34·4%-ot javasolnak. Igy történt ez 1867-ben, 1877-ben és 1887-ben is. 1867-ben azok a számitások, a melyek akkor történtek, kihozták 29 és 71%-ot; 1877-ben 29-et és egy fraktát, 1887-ben 29-et és egy nagyobb fraktát és a kvóta nem állapittatott meg annyiban, hanem azon szempontokból, a melyek most is döntők és mérvadók voltak, erre a számra akkor is megtörtént a kikerekités, vagyis nagyobb százalék, mint a számitás alapján előállott szám állapittatott meg. Megtörtént pedig ez a kikerekités politikai okokból.

Azt kérdi ezután, hogy honnan vette Komjáthy arra vonatkozó adatait, melyekre azt a számitását alapitja, hogy mig Magyarországon 1867 óta 265%-kal emelkedtek az adók, addig Ausztriában csak 66%-kal?

Komjáthy Béla: A kvóta-bizottság jelentéséből! Szóról-szóra benne van! (Ugy van! a szélső baloldalon. Ellentmondások jobbfelől.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Ez ezzel az összehasonlitással és egyenlő alapon való mérés czéljából a kvótabizottság jelentésében igy nincs benne. (Élénk ellentmondások és derültség a szélső baloldalon.) Hogy Magyarországon 265%-kal és ott 66%-kal emelkedtek a bevételek, erről, az nem lehetséges.

Komjáthy Béla: Onnan irtam szóról-szóra. (Mozgás és zaj a szélső baloldalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Az más alapon vagy más vonatkozásban lehet ott mondva. A magyar bevételek 1868-ban 163 milliót tettek ki; 1897-ben 506 millió forintot; tehát 342-vel emelkedtek, a mi 209% emelkedést képvisel. Az osztrák bevételek ugyanazon alapon számitva, 272 millió forintot tettek ki és 1897-ben felmentek 666 millióra; tehát 394 millióval emelkedtek és igy 145% emelkedést mutatnak. Ugy áll a dolog tehát, hogy 145% áll 209%-al szemben, nem pedig 66% 265%-al szemben.

Azonban ha az egyes adónemeket vesszük, más képet nyerünk. Magyarországon 1867-től az egyenes adóknál az emelkedés 26%, a fogyasztási adóknál 182%. Ausztriában pedig az emelkedés 97% az egyenes adóknál, 57% a fogyasztási adóknál és átlag mind a kettőnél 117%. Ezzel azt akarta bizonyitani, hogy a mit a kvótabizottság az 1887-iki módszer szerint tett számitás szerint eredménykép kihoz, vagyis, hogy egy bizonyos emelkedés motiválva van, az jelentkezik azoknál az adónemeknél is, a melyek egyformán állanak.

Ha a számitást kizárólag a fogyasztási adókra és jövedékre alapitanók, kijönne körülbelől 33.23%. 1888-tól 1897-ig számitva, precipuummal együtt 34.34% jönne ki. Komjáthy Béla azt mondja, hogy micsoda borzasztó dolog az, hiszen 1868-ban már 48%-át tette a mi összes szükségleteinknek a kvóta; hát ez is egy motivum arra, hogy nekünk a kvótát emelni nem szabad. Ez motivumnak nem motivum, mert hogyha motivum lenne, akkor furcsa rezultátumra jönnénk, mivel akkor ebből az is következhetnék, hogy ma hogyan áll az ország; ezt a következtetést nem fogadhatja el és abból, hogy ma mennyi százalékát teszi szükségleteinknek a kvóta, nem szabad következtetést vonni. Sokszor vitatkozott és utasitotta vissza osztrák részről jött ezt a számitást, mert 1867-ben Magyarország elmaradt ország volt, a melynek szükségletei akkor épen alig dotáltattak. Tehát ennek az országnak meg kellett erejét feszitení, hogy jóvá tegye a mulasztást. Ha tehát a mi szükségleteink nagyobb mértékben növekedtek, mint Ausztriában, az természetes. És az is áll, hogy nem szabad akkorának lenni az aránynak közös kvóta és belszükséglet között, mint 1868-ban.

Vegyük csak számitásba a nettó jövedelmet. 1868-ban ez a nettó jövedelem a rendes kezelésben, mintegy 100 millió frtot tett ki, ez akkor 48% volt; de ebben benne van az államadóssági járulék is; mert e nélkül csak 28% volna. Áll az, hogy akkor körülbelül 48% volt az, a mit igenybe vett ez a két tétel: az a közösügyi kiadás és az államadóssági járulék. Tulajdonképen szorosan számitva 46%. Ha a 97-iki állapotot vesszük, akkor a kérdés ugy áll, hogy Magyarország bevételei körülbelül 270—280 millió frt között mozogtak. Miután pedig a közösügyi kiadások és a kvóta azon költségekben, valamint az államadóssági járulék 65 milliót tesz ki, s igy 23%-át veszi igenybe nettó jövedelmeinknek ezen két tételnek szükséglete. 1868-ban, mikor netto jövedelmeinknek 28%-át vette igenybe a kvóta és 48%-át a kvóta és az államadósság, Magyarország egyes tárczákra mit költött? A kultuszminiszteriumra, igazságügyi miniszteriumra és földmivelés- és kereskedelemügyi miniszteriumra össze-vissza 25 millió frtot és ma, a mikor 23%-ot adunk oda tiszta jövedelmünkből e szükségletek fedezésére, a három tárczára 150 millió frtot meghaladó összeget költünk brutto számitással. (Mozgás a szélső baloldalon.) Akadt osztrák ember nem egy, a ki azt vitatta, hogy a mi budgetünk megnőtt, hogy budgetünkből többet adunk ki az ország belszükségleteire, mint azelőtt aránylag a közös költségekre; de szóló protestált legjobban ez ellen mindig, mert ezt a bázist el nem fogadhatjuk, mert hiszen e szerint nem 33·84% jön ki, hanem 40 és 42, és az ellen tiltakoztak mindig. (Élénk helyeslés a jobb és baloldalon. Nagy zaj a szélső baloldalon.)

A precipium.

Áttér a precipiumra, melyről azt állitották, hogy annak idején minket ezzel becsaptak és ezt a becsapást annak idején ki kellett volna küszöbölni és Magyarországnak nem volna szabad a precipuumot odaszámitani, mikor a kvótát tárgyaljuk. (Halljuk! Halljuk! a jobb- és baloldalon.) Nem tagadja, hogy az a két százalék, a melyet a 70-iki törvényhozás elfogadott, nem felel meg azon határőrvidéki jövedelmeknek, a melyek odacsatolása fejében vállalta el az ország. 1867-ben az ország talán tulvérmes reményekkel volt az iránt, hogy miként fognak fejlődni a határőrvidék jövedelmei, de öntudatosan vállalt többet, mint a mennyit az akkori adatok alapján vállalhatott volna. A 67-iki kvótaszámitásnál a határőrvidék bevételei nem voltak fölvéve és miután nem voltak fölvéve, most meg kell adni annak az árát és meg kell adni talán nagyobb mérvben, mint a hogy azt tisztán financziális kiszámitás alapján kellene. De akármikép van is a dolog, az az egy tény, hogy be lett czikkelyezve a preczipuum, még pedig ugy, hogy a mindenkori hozzájárulási arányon kivül kell foglalni és valahányszor a kvótabizottságok 1877-ben és 1887-ben a preczipuum kiküszöbölését követelték, önmaguk jelentették ki, hogy ebből financziális hasznot nem akarnak és az osztrák tartományoknak a kvótáját ezzel inpliczite leszállitani nem akarják, mert a mit a törvényhozás 1870. és 1872-ben elhatározott, azt respektálják.

Egy tételes törvénynyel szemben nem lehet követelni, hogy a preczipuumot ugy ejtsék el, hogy az be ne számittassék. El van ejtve, mert ezt a közjogi, hogy ugy mondja, szépséghibát akarták eltüntetni és ez ennek az egyezségnek egyik előnye. (Helyeslés jobbfelől.)

Az átutalási eljárás.

Áttér ezután az átutalási eljárásra. (Halljuk! Halljuk!) Kijelenti, hogy a kvóta magasabb számmat nem azért javasoltatik, mert az országnak az átutalásból ennyi vagy annyi haszna lesz. Ez javasoltatik azért, mert egy frakta hiján az egyenes és közvetett adók alapján kiszámitott adóképesség mérve szerint igazoltnak tartja. Hanem az már bizonyos, hogy ha arról szólunk, hogy mi már most a mi egész egyezségünknek a bilansza, akkor azt kell mondania: az, hogy az átutalási eredmények, vagyis az, a miben ezután Magyarország nem fog károsodni, a bilánszban számit és hogy az egész egyezség minden kérdése összevéve bilanszszerüleg nem fog nagyobb terhet ez idő szerint Magyarországra háritani. A kvóta és az átutalás közt junktim nincs. Az átutalási eljárás január elsején életbe fog lépni. Nem egyezett bele, nem szándékozik beleegyezni semmiféle módositásába e törvénynek, semmiféle elhalasztásába (Általános élénk helyeslés.), semmiféle oly intézésébe e dolognak, a mely azt függőben tartja. (Élénk helyeslés jobbról.) Az vagy meglesz, vagy pedig ha odaát nem lesz meg, akkor az, a mi nálunk törvény augusztus óta és részben már életbe is lépett, életbe fog lépni január elsején, még pedig minden konzekvencziáival. (Általános élénk helyeslés.) A törvényhez tartja magát minden tekintetben.

Azt mondja az egyik képviselő, hogy ez az átutalás magában véve jó dolog, de prémium az osztrák iparnak. Ezt szóló nem érti. Az osztrák ipar, akár van átutalás akár nincs, fizeti a fogyasztási adót, s eddig azt átháritotta Magyarországra. Az átutalás mellett nem fogja azt átháríthatni, hanem az meg fog térittetni a magyar kincstárnak. Miben van itt prémium? Ne higyjék a képviselők, hogy ez a dolog csak ugy véletlenül, észrevétlenül ment harmincz éven át. Szóló foglalkozott 75-ben és 76-ban ezzel a fontos és Magyarországot évenkint mintegy nyolcz millióval megkárositó ügygyel. Egy évig tárgyalt és megoldotta a többi kérdést, de ezt nem tudta megoldani. Miért nem? Mert nem ugy áll, hogy csak végre kell hajtani a törvényt. Mert a törvény mást mond; a törvény megengedi a szabad forgalmat és csak azt mondja, hogy nem szabad oly intézkedéseket tenni, melyek egyik- vagy másik félt megkárositják. Ez nem intézkedés következése, ez annak az állapotnak a következése, hogy átutalás nélkül, szabad forgalomnál nem lehetett ezt meggátolni. Nem öntudatlanul volt ez; minden kvótabizottság tárgyalásánál szóban volt ez a kérdés, habár nincs junktim, de természetes, hogy mikor gazdasági kérdések rendezéséről van szó, felhozza egyik is, másik is sérelmét, baját, követelését, óhajtását.

Öntudatosan állitotta fel az osztrák azt a tételt mindig, hogy 67-ben mi eképen egyeztünk és másképen nem egyezkedünk és akármit mondtok ti, hogy nektek jogotok van, mi birjuk igy és birjuk törvény alapján. Hogy a törvény mellett birták, ezt jobban semmi sem bizonyitja, mint hogy törvény kellett most hozzá, hogy megváltoztassuk. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

Még két, ezen thémába bevágó kérdésre kell reflektálnia. (Halljuk!) Azt mondja egyik képviselő, meghoztuk a szeszadótörvényt, az átutalási törvényt és károsodtunk a szeszadónál milliókkal. Ugy áll a kérdés, hogy Ausztria fizetett Magyarország javára összesen 1,408.000 forintot; mi fizettünk Ausztriának 299.000 forintot. Itt 1,190.000 forint haszon van ránk nézve.

Azt mondják, hogy ennek az egyezkedésnek és általában ennek a viszonynak, a melyben mi Ausztriával vagyunk, egy baja az, hogy mi lappangó kvótát fizetünk a vámbevételekben. Ez az állitás nem áll.

Törvénysértések.

Polónyi beszédében szinte kéjelgett annak a keresésében, hogy mi minden törvénysértés történt itt, és felsorolt egy fél tuczat törvénysértést: csak ugy rázta ki őket a zsebéből. (Derültség jobbról.) Azt mondja, hogy a törvény szerkezete törvénysértés, mert szabad-e a törvény szerkezetébe azt felvenni, hogy Magyarországnak a kvótája ennyi, Ausztriáé annyi. (Egy hang a szélső baloldalon: Kötelezettség!) Hát igen, Magyarország köteleztetik ennyire, Ausztria meg annyira. Szabad, mert egyezmény alapján mondatik ki, a mely létre jön az 1867-ik XII. t.-cz. 19—20-ik szakasza alapján; mert ha létre nem jön, akkor a törvény sem jön létre. (Ellenmondások a szélső baloldalon.) Nagy szofisztika azt mondani, hogy akkor miért nem czikkelyezik be az egyezményt? Hát változtat ez a lényegen? (Felkiáltások a szélső baloldalon: Hogyne!) Semmit sem változtat! Azt mondja továbbá Polónyi, hogy formailag is meg van sértve a törvény, mert tisztába kell hozni, hogy ki kezdte azt az utolsó stádiumban való tárgyalást, a mely az egyezségre vitt? A magyar miniszterelnök, a magyar bizottság kezdte-e, vagy pedig az osztrák?

Az, hogy ki kezdte, nem mérvadó szempont a törvényességre nézve. A dolog igen egyszerü; ez a törvény alapján történt és azért nincs benne törvény-

---

FEHÉR RABSZOLGÁK.

OROSZ NEMZETI REGÉNY. 43

Irta: DANILEVSZKIJ GERGELY.

XIV.

Vadászat a menekültekre.

— Samujlik kocsist majd megfojtottam — folytatta tovább Milorodenko — majd hogy a beleit ki nem gázoltam, midőn téged az istállóból kiszabaditottalak, ő volt azon az éjelen a kapu-őr. Ha le nem gyüröm, dugába dől az egész tervünk; — és a milyen a kocsis, olyan az egész szolga-személyzet. De hát miért? Mert az ezredesnek szüksége van rájuk, tehát jobban tartja őket, mint a többi uraság, ezért aztán testestül-lelkestül rajta csüngnek. Megéred még Harinko azt az időt, midőn feleségeddel nyugodtan, boldogan és megelégedetten fogsz élni és kellemesen fogsz reám visszaemlékezni. Valami üz engem, érzem, hogy nem vagyok már közétek való. Ha majd pénzemet frankokra vagy török piaszterekre váltva, biztonságba helyeztem, még néhánynak fogom az orra alá dörzsölni azt a sok szenvedést. Aztán kivándorlok Törökországba és vásárlok magamnak három feleséget. . . . Basa leszek. . . . Vigye el őket mindannyiukat az ördög. Az ezredest most a hideg rázza valószinüleg. Meg nem talál bennünket; barátaim vannak mindenütt, ismer engem az egész ország. Most csak vigyáznunk kell, ezen a pénzen megtartom magamnak tovább is a szabadságot.

Kora reggel fölbontották a menekültek az iszákot. Oxána kisurrant a barlangból, hogy őrt álljon, az esetleg észlelendő üldöztetést akarván megfigyelni.

— Nemsokára a holtviznél leszünk, mert megkerültük, tartsd hát féken a nyelvedet és egy fölösleges szót se ejts el. Ime vedd ezt a pénzt, mert e nélkül egy lépést sem tehettek előre.

Oda nyujtott Levencsuknak egy tekercs aranyat. . . .

— Nem fogadok el semmit! — kiáltott föl Levencsuk — inkább pusztuljak el. Van magamnak is némi megtakaritott pénzem, nem hiába dolgoztam reá várakozva. Én más ember vagyok, mint te, Ivanics Vaszil, én félek az Istentől.

Azután mutatott egy kis zacskót, melyet eddig a keblén hordott elrejtve.

— Bolond vagy galambom, határozottan őrült vagy Isten ugyse egyiktek sem okos. De hát mit tehetek? Nos hát, rakj gyorsan tüzet. Én is istenfélő vagyok, csak más módon, mint te. Siess, rakj gyorsan tüzet.

— Minek?

— Majd meglátod, csak siess.

Levencsuk száraz nádat szedett össze és a barlang mélyében, a szénaboglya közelében, máglyába rakta és meggyujtotta.

Milorodenko kiüritette az ezredes vasládikáját félre rakta az arany és ezüstöket, és miután még egyszer átnézte a különféle okmányokat, bankjegyeket, számlákat, valamint egyéb iratokat mély sóhajjal lépett a magas lángban lobogó tüzhöz.

— Mi az, batyuska, mit akarsz tenni? — kiáltott Levencsuk.

— Hagyj békén! Ugy sem becsületes szerzemény, hadd égjen és váljon hamuvá. Mit? még magammal hurczoljam meg eldugjam, aztán ha megtalálják, még vissza adják neki. Aztán meg ezek az okmányok, különösen a kötelezvények, hátha még bajt hoznak a nyakunkra, még azt hihetik, hogy a mi műhelyünkből kerültek. A csengő érczpénzzel majd csak el tudok bánni, azt elvihetem. . . .

Levencsuk tartóztatta és rábeszélte, hogy a mit nem vihet magával, ne égesse el, hanem dugja a szénaboglya alá. Oxána csendesen, minden gondolat nélkül bámult a végtelen pusztába. A nap már felkelt és a köd eloszlófélben volt. A barlang mindjobban kivált a hajnali szürkület világitásából. A nádas zugása és a folyócska csobogása volt csupán hallható.

— Csupán azért hallgatok rád, hogy a más szénaboglyáját föl ne gyujtsam! — szólt Milorodenko, a tüzet oltogatva, hogy minél előbb vége legyen — ki tudja, hátha valami szegény ördög gyüjtötte össze, nagykeservesen a tehene részére. Vigyázzatok Harko, a mig végigégett, nehogy valami bajt okozzon, aztán megyünk az erdőbe. Addig én átöltözködöm.

Levencsuk, ki könyörgése és rábeszélése által az ezredes vagyonából legalább is fél milliót megmentett, Milorodenko kivánsága szerint járt el és vigyázott a szénaboglyára, a hova azután a pénzt meg a ládikát dugták. Majd fölöltöztek és Milorodenko kiment a barlangból. Levencsuk a régebbi városi ruháját öltötte föl, Milorodenko pedig a másik ládikából kivette az ezredes állami egyenruháját és egy másik sapkát. Három mértföldnyira a barlangtól volt egy csapszék. A korcsmáros és a lókötők Milorodenkónak régi barátai voltak. Levencsuk és Oxána a barlangban maradtak. Milorodenko reggelit hozott nekük és hirül hozta, hogy egy órával azelőtt egy rendőrtiszt két helyőrségi katonával járt arra.

— És most — szólt Milorodenko — Isten veletek, ha akartok, menjetek a Szentlélek-plébániára, egy hét leteltével lovakat szerzek magamnak és eljövök értetek. A plébános majd csak elrejt benneteket valahova.

— — — — — — — — — — —

Röviddel ezen események után hire kelt a földesurak között, hogy a télen érkezett uj kormányzó elhatározta, hogy az elődje által megszüntetett erélyes rendszabályokat, a menekülteket illetőleg, ismét foganatositja. A szomszédos kerület polgári kormányzója megigérte, hogy az uj kormányzónak tőle telhetőleg segitségére lesz, mert a tengerparton mindjobban elterjedő csempészet miatt rendkivül haragudott a csavargókra. . . .

Ezideig az utlevél nélkülieknek sok mindenfélét elnéztek, most azonban annál erélyesebben indult meg ellenük a vad hajsza. Minden irányban titkos ügynökök küldettek szét. Hirdetmények küldettek az összes városi és falusi hatóságoknak. Fölhivattak a legközelebbi katonai hatóságok, hogy közreműködés czéljából helyezzék az ügyességükről ismert doni-kozákokat készenlétbe. A birtokosok egyrésze, valamint a kereskedők, gyárosok és halászok helyeselték az ujabban megindult üldözéseket, de a nagyobbrésze csak kifogásolni és gáncsolni valót talált az erélyes rendszabályokban.

— Az ország csak a menekültekkel élhet meg, nélkülük zord pusztasággá válik az egész határ — vélekedtek az elégedetlenek. Ugyancsak sokáig várhatunk, mig a környék törvényes uton népesedik be.

— Hát a Pancsukovszki esete a folytonos tengerparti rablótámadások, a pusztai lókötések a gyakori bérleti szerződés-szegések, no meg a földnépének általános erkölcsi sülyedése? Hát nem annak köszönhetjük mindezt, hogy a csavargókat eddig tulságosan pártfogoltuk? — Igy érvelt az ellentábor.

A pártok vitatkozása csuf perlekedéssé és czivakodássá fajult. A fehér és piros rózsa, York és Lancaster, vagy helyesebben szólva Androszovka és Andropovka közötti harcz és háboruskodás távol állott a lovagiasságtól, de határtalanul elkeseredett volt. A Nebolcsev testvérek Sutovkinnal czivakodtak, Csalkovné asszony Schulzwein gyarmatossal, a Holtviz a Donnal, Weber vér- és törzsrokonával, Schwaberrel. Már oly hirek is keringtek, hogy az uj orosz Schilda és Krähwinkel között nyilt kenyértörésre került a sor.

Közben pedig a hatóságok szemlét tartottak ugy a falvakban, mint a pusztaságokon különálló majorságokon. A börtönök megteltek utlevélnélküliekkel, földönfutókkal és ugynevezett városi csavargókkal, valamint ismeretlen származásu egyénekkel. A helyőrségi lovasok fedezete alatt már több csapat menekültet tolonczoltak szét az ország különböző részeibe. Oda volt az édes csendélet, vége volt a béke csendes éveinek; csak ugy hullámzott a szabadság viharverte apostolai között. Kiszaklattak csendes nyugodalmas fészkeikből sokgyerekü őszfejü apákat, kik gyerekeiket szabad országban szabad emberekké akarták nevelni. Mennyi idő óta csavarognak? Kinek a tulajdonai? A jó Isten tudja. Földesuraik élnek-e még, avagy gazdátlan jószágok? Mikor hagyták el otthonukat? A kolera idejében vagy a perzsaháboru idejében szöktek meg a sorozás elől. A városokban jajgatva nyögtek a besompolygott és még fölvételt nem nyert községi tagok. A czipészek, ácsok, asztalosok, lakatosok, pásztorok és halászok.

(Folytatása következik.)

sértés, mert a két bizottság nem fejezte be működését mindaddig, míg jelentését be nem adta. Az utolsó stádiumában a tárgyalásoknak felmerült az az eszme, és pedig az osztrák bizottság egyes tagjainál, sőt a kormányok kebelében is felmerült a kérdés, hogy miután a differenczia már oly csekély, nem lenne-e jó a békesség kedvéért, hogy 10 évre legyen elintézve a kérdés, ezt elenyésztetni? Nem volt-e ez a kormánynak kötelessége? H,szen ezt a törvény irja elő (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon.), mert azt mondja, hogy a kormány befolyása mellett működik a bizottság. A kormánynak tehát kötelessége volt ezt lehetővé tenni. Az osztrák bizottság maga jelentette ki, hogy kész a tárgyalásokat ujból felvenni (Nagy zaj a szélső baloldalon. Elnök csenget. Halljuk! Halljuk!), ha a magyar bizottság is ebben a nézetben van és a tárgyalásra meghivja. Ez törvényesen, helyesen történt és elvállalja érte a felelősséget.

Azt mondja Polónyi, hogy a bizottságnak nem volt joga az 1887-iki alapon eljárni, nem volt joga elfogadni azon számitási methódust, a melyet 1887-ben felállitottak (Zaj.), mert ez a bizottság önálló testület, mely nem tartozik az előzőnek hagyományait átvenni. De a bizottság nem mint az 1887-iki bizottságnak ajánlatát, vagy annak számitását terjeszti elő, hanem mint a magáét, csak hivatkozik arra, hogy igy történt akkor is.

Azt mondja továbbá, hogy részletes adatokkal kell támogatni a javaslatokat és azért ez a javaslat nem törvényes. Azt a számitási és azt a javaslatot, a melyet ez a bizottság tesz, azon alapon a melyen tette, a legrészletesebb adatokkal támogatja. Azt mondhatják, hogy ezen részletes adatok nem elegendők, nem helyesek, de azt nem, hogy nincsenek. A kvótabizottság olyan adatokat nem is terjeszthett elő, a melyek nem az ő alapjára vonatkoznak; neki azon adatokra támaszkodva kellett kidolgoznia a javaslatot, a mely adatok motiválják az ő álláspontját. Olyan adatokkal, a melyek nem azon alap konstruálását és az ezen alapon tett számitást motiválják, a bizottság nem hozakodhatott elő, ő más alapon nem járhatott el, mint ezen az alapon. (Folytonos zaj a szélső baloldalon.)

Pichler Győző: Tisza Kálmán is felállott s azt mondotta, hogy adatok nélkül dolgozunk!

Széll Kálmán miniszterelnök: Ki és micsoda ujság irta ezt, nem tudja.

Pichler Győző: A Pester Lloyd! (Zaj.) Jó lap!

Széll Kálmán miniszterelnök: Az nem is tartozik ide.

Azt mondja Polónyi, hogyan lehet az, a mi már magában véve nagy ellentmondás, hogy a mikor a miniszterelnök ezt a törvényt előterjeszti, azt előleges szentesitéssel látja el a korona, pedig utóbb a korona dönti el a kérdést és hogy ez nem kvadrál.

Ezt a kifogást sem ismerheti el alaposnak, mert az kétségtelen, hogy 1867-től fogva ez mindig igy történt, pedig sohasem volt kizárva, hogy egyik vagy másik parlament az elébe terjesztett javaslatokat nem veti-e el és nem dönt-e a korona. (Zaj a szélső baloldalon.)

A számitási kulcs.

Azok a képviselők, a kik a kvótabizottság által választott és ezen javaslatban, a melyet a kormány magáévá tett, elfoglalt álláspontot és számitási kulcsot difikultálják, nyilatkoznak, fejtegetnek egyes nézeteket, de vajjon kárhoztatva ennek az alapnak, a melyet képtelennek és rossznak mondanak, felállitását, konkludálnak-e oda, hogy mi lenne hát az a helyes kulcs, mi lenne az a helyes mérték, a mely szerint a hozzájárulási arányt meg kell állapitani? Hát arra vonatkozólag (Zaj. Elnök csenget.) pozitiv eszmével vagy inditványnyal nem találkozott.

Egy hang: Hogyne! Önálló hadsereg!

Széll Kálmán miniszterelnök: Az önálló hadsereg magában álló igen nagy fontosságu kérdés, de a hozzájárulási arány kulcsának feltalálásához ez nem tartozik. (Helyeslés jobbfelől.) Sőt azt kizárja. Komjáthy foglalkozott a hozzájárulási arány kérdésével részletesen és mielőtt ő felállitja a maga tételét és odaszögzi, jellemzi egy oly fejtegetéssel, melynek bizonyos megvesztegető hatását és csábitó sajátságát s erejét elismeri, (Halljuk! Halljuk! mindkét oldalon.) Komjáthy tudniillik azt mondja, hogy nem ezeken az alapokon kell dolgozni, hanem fel kell számitani a politikai előnyöket és hátrányokat, fel kell számitani az áldozatokat és fel kell számitani a nyereségeket és ezeknek a kompenzácziójával és komputusával kell megállapitani a kvótát. Beletette ebbe a fejtegetésbe függetlenségi meggyőződének egész lelkét és erejét.

De az az ut, melyre rámutat, czélhoz nem vezet. Mielőtt a képviselő ur ezt a fejtegetést folytatja, előrebocsát egy tételt és azt mondja: «Mindig, mig a közösség lesz, a szerződés megkötése alkalmával létezett erőviszonyok szolgálhatnak csak alapul a hozzájárulási arányra». Ezzel azt mondja, hogy a szerződésbe, a melyben mi vagyunk, 67-ben lévén kötve, a 67-diki állapotot kell felvenni. Tehát azt mondja vele, hogy a kvótát állandóvá kell tenni.

Beszéde további folyamán meg azt mondja: nincsen is joguk önöknek, kik a 67-es alapon állanak, a kvótát emelni. Komjáthy az 1867 : XII. tcz. szellemét félreértette. Az 1867 : XII. tcz. nemcsak a maga betűjében mondja, hogy időről-időre kötendő meg, hanem annak alapeszméje az, hogy igenis, a hozzájárulási arány, a kölcsönös prestáczió, az időről-időre létező teljesitési és erőviszonyok szerint állapitandó meg. Nem is volna természetes egy olyan viszony, a hol a gyengébb fél a terhek viselésénél bizonyos arányban részesül, ha erősbödik, ha fejlődik, miután egyenjogu, még se emelkedik az ő teherviselési aránya. Nem is volna természetes és nincsen a világon olyan szövetség és társas viszony sem a magánéletben, sem az állami életben, a mely ilyen stabilizált, megkövesült hozzájárulási kötelezettséget tartalmazhatna. (Helyeslés a jobboldalon.)

Beszéde további folyamában elhagyja ezt a tételt, mert azt mondja, hogy 1877-ben is ugy kellett volna tenni, hogy felszámitani a politikai előnyöket és áldozatokat, azok komputusát megcsinálni, a mint hogy most is ugy kellene tenni. Ha ugy kellett volna tenni és most is ugy kellene tenni, akkor még sem állandó. Vagy az egyik, vagy a másik. Vagy állandó s a mint mondta, nem szabad csak a szövetség megkötése alkalmával fennállott erőviszonyok alapján itélkezni; ha ez áll, akkor hogy lehetett volna 1877-ben, hogy lehetett volna 1887-ben és hogy lehetne 1899-ben másként csinálni? Vagy pedig most kell a komputust megcsinálni és akkor meg nem állandó.

Nem fogadja el in thesi sem azt a felfogást, hogy a gazdasági, a pénzügyi kérdések a politikai kérdésekkel összeolvasztassanak; a közjogi kérdésekre vonatkozó állás és a gazdasági kérdésekre vonatkozó törvényes dispozicziók és rendezkedések nem köthetők össze, mert akkor az egyiket a másiktól tennők függővé, vagy a gazdaságiakat a politikaiaktól, vagy a politikai kérdéseket a gazdaságiaktól; ezek nem köthetők össze egymással, egyik a másikat kizárja. (Helyeslés a jobboldalon. Nagy zaj.)

Elnök: (Csenget.) Csendet kérek.

Széll Kálmán miniszterelnök: Hova vezet az, a mit Komjáthy kulcsnak ajánl? Oly fejtegetésekre, a minőket hallottunk, a mikor Komjáthy felszámitja, hogy 1867-ben elfogadtuk az államadóssági járulékot; ha azt el nem fogadtuk volna, az ma már 2000 milliárdot tenne ki, s hogy 1849-ben abból a 80 millióból nem tudjuk mit fizettek.

1867-ben az ország kimondotta, hogy az államadóssági járulékot nem azért vállalja el, mintha az Magyarországot jogilag terhelné, de méltányossági szempontból, Ez oly dolog, a melyet computus tárgyává tenni, felszámolás objektumának kijelölni a mostani egyezségnél vagy másik egyezségnél nem lehet. (Helyeslés.) Ha ez a tétele áll, hogy mindig ily computust kell tenni, akkor könnyebb, igazságosabb, gyorsabb egyezkedés fog-e az lenni? Igazságosabb kulcs lesz? Akkor nem lesz fondorkodás? Simábban megy a dolog? Ki az az ember, a ki megmondja, melyek az alkatelemei ennek a nagy computusnak, melyek annak a coefficiensei, micsoda konsziderácziókat kell tekintetbe venni és melyekből kell aztán levonni és melyekhez hozzáadni fontos tekinteteket egyaránt, mint az inponderiabiliákat? Micsoda számlákat fogna egyik a másiknak prezentálni, ha mi önkényesen mindig arról az alapról, a politikai előnyöknek, hátrányoknak, áldozatoknak, vivmányoknak alapjáról és az ezen alapon tett computusból csinálnók meg a kvótát? (Helyeslés a jobboldalon.)

A közös ügyek eltörlése.

Ez belevinné az országot, ez belevinne bennünket, a kik a 67-es alapon állunk, olyan tömkelegekbe és oly állandó viszályba, (Felkiáltások a szélső baloldalon: Hát most nincs viszály? Most béke van?) belesodorna az összeütközésnek oly sorozatába, a melyből az ország érdekében nem kér. (Helyeslés jobbfelől.) És, hogy Komjáthy ezt érezni látszott, ez mutatkozik abban a konkluzióban, a melyet levont: hogy el kell törülni a közösügyeket. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) A közösség eltörlése, az egy tiszta világos computus, de oly radikális computus, a melyből szóló nem kér. (Helyeslés jobbfelől és a középen. Nagy zaj a szélső baloldalon.)

Elnök (csenget): Csendet kérek!

Széll Kálmán miniszterelnök: Lehet, hogy a függetlenségi párt szerint az országnak ez érdeke. Szóló szerint nem. Szerinte az összeütközéseknek ezen sorozatára, a szakitásnak ezen műveletére nemcsak, hogy szükség nincsen, de az az ország érdeke ellen van. A mire szükség van, az a béke, az a nyugalom. (Nagy zaj és derültség a szélső baloldalon. Ugy van! Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) az az, hogy a közgazdasági téren fennforgó surlódások . . . (Nagy zaj és közbeszólások a szélső baloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

Elnök: (Csenget.) Csendet kérek!

Széll Kálmán miniszterelnök: . . . és ellentétek és ez a nyilt, és ez a titkos háboru és ez a viszály véget érjen. A mire szükség van, paczifikáczió itt is, ott is, hogy kivétessék azoknak az összütközéseknek a sorából, vagy azoknak a surlódásoknak a keretéből ez az Eris-alma, ez a kvótakérdés, mert e nélkül paczifikáczió nincs és az országnak felizgatott nyugtalan gazdasági idegei ezt a paczifikácziót igénylik! igénylik az osztrákokéi is, és igénylik azt, hogy átterjünk végre az egymás megértésére. (Igaz! Ugy van! jobbfelől.) És áttérjünk végre arra, hogy egy bizonyos cziklusra rendezzük ezeket a kérdéseket, a melyek oly elmérgesitőek, a melyek oly károsak, a melyek annyira mindent bizonytalanná tevő hatással voltak. (Igaz! Ugy van! jobbfelől. Nyugtalanság a szélső baloldalon.)

Komjáthy Béla azt mondja, ez egy csufos béke, de meg kellett kötni, mert az ország el volt gyengülve, a bajokon segiteni kellett. (Egy hang a szélső baloldalról: Ön vezette az országot, nem Komjáthy!) Kettőt nem tart: Nem tartja először azt, hogy az ország annyira el volna gyengülve, hogy egy csufos békét kötni kell. Az ország elbirná . . .

Kubik Béla: Lovat ad az osztrák alá!

Széll Kálmán miniszterelnök: Nem ad lovat alája, ellenkezőleg maga ül a lóra. (Derültség.) Az ország elbirná, és ha kell, szembeszállna a további harczczal is, ha olyan egyezségről volna szó, a mely csufos béke. (Felkiáltások a szélső baloldalon: Bizony az!) Ezt tagadja. Soha kompromisszum ugy nem köttetett, hogy mindegyik előny az egyik oldalon, minden hátrány a másik oldalon legyen. (Egy hang a szélső baloldalon: Azt a többség se hiszi!) Ez az egyezkedés az adott viszonyok között, mindenestől ugy, a mint van, jobb, mint a további harcz. (Ugy van! jobbfelől. Ellenmondások a szélső baloldalon.) Azt mondják, hogy ez az egyezség csufos béke. Másutt olyanok is vannak, a kik azt tartják, — nem mondja, hogy igazuk van, mert középen van az igazság — (Ellenmondások és derültség a szélső baloldalon.) hogy ez egy veresége Ausztriának. (Zajos ellenmondások a szélső baloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) Jaks osztrák képviselő azt mondja, hogy ez a kiegyezés ugy a mint meg van csinálva, Ausztriának Sedánja. (Felkiáltások a szélső baloldalon: Nincs igaza!) Nincs igaza, de nincs igaza Komjáthynak sem, hanem az az igazság, hogy az adott viszonyok között ugy az egyik, mint a másik fél gazdasági és pénzügyi érdekeit ez jobban védi meg, mint a szakitás politikája. (Ellenmondások a szélső baloldalon.)

A határozati javaslatok.

Még a benyujtott határozati javaslatokról akar szólni. Komjáthy föl akarja függeszteni a javaslat tárgyalását, mig a kormány uj adatokat terjeszt a ház elé. Ezt nem teheti, mert a kivánt adatok nem szerezhetők meg.

Kossuth Ferencz és Polónyi Géza javaslataiban az foglaltatik, hogy a közösügyek eltöröltessenek; (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.) és a kölcsönös védelmi kötelezettségnek alapjára helyezkedve, rendezkedjék be Magyarország Ausztriával való politikai viszonyaiban. Kossuthnak kijelenti, hogy fentartja azt az állitását, hogy közösen érdeklő ügyek és viszonyok nincsenek, az a 48-iki törvényeken is tul megy. Nem áll az, a mit Kossuth mond, hogy csak azért mondják közöseknek a pragmatika szankczióból folyó kötelezettségeket, mert rosszul forditják a kölcsönös szót.

De szóló nem hivatkozott a pragmatika szankczióra, hanem a 48-iki törvényre, és annak 13. szakaszában az áll, hogy a Magyarország és ő felsége többi tartományai között fenforgó közösen érdeklő viszonyokat fogja a miniszter kezelni. Ez pedig nem lehet csak a trónöröklés, hanem jelent közös viszonyokat. Az 1848-iki törvényben csak közös viszonyról van szó, nem pedig viszonosságról. Szóló pedig erről beszélt. A pragmatika-szankczióban a «viszonos» szó használtatik, ez kétségtelen: «invicem ac simul» mondja a pragmatika-szankczió.

A pragmatika-szankczióban az van, hogy «indivisibiliter et inseparabiliter invicem ac simul una cum regro Hungariae, stb.» Ez nem azt jelenti, hogy közös, hanem hogy viszonos és együttes, de azokban a vitákban, a melyek e házban lezajlottak, bebizonyittatott, hogy mikor a prakmatika-szankczió az «indivisibilis possessiót», a szétválaszthatatlan birtoklást megállapitotta, akkor megállapitotta a védelmi kötelezettséget is.

Madarász József: Soha!

Széll Kálmán miniszterelnök: Az volt a fölfogás, hogy ez a védelmi kötelezettség hatályos nem lehet, ha az csak viszonos, és ha az nem közös. (Zajos ellentmondások a szélső baloldalon.) Azt czitálja szóról-szóra, a mi 1867-ben mondatott, és 1867-ben mondta és fejtegette ezt Deák Ferencz (Felkiáltások a szélső baloldalon: De nem igy!) De igy!

Endrey Gyula: Lustkandel!

Széll Kálmán miniszterelnök: Ha azt mondják, hogy nem igy, (Zajos ellentmondások a szélső baloldalon.) akkor előbb győződjenek meg és hallgassák meg, hogy hiven czitál.

Komjáthy Béla: 1861-ből kérjük czitálni Deák Ferenczet!

Széll Kálmán miniszterelnök: Az 1867-iki naplóból czitál. Azt mondta Deák Ferencz, hogy ugyanazon közös uralkodó által feloszthatatlanul és elválaszthatatlanul együtt birtoklandók. Ezt mondja a prakmatika szakczió. «Midőn az ország ezen elvet kimondotta, magára vállalta egyszersmind azon kötelezettséget, hogy ezen feloszthatatlan és elválaszthatatlan birtoklást fenn is fogja tartani, különben ezen elvnek kimondása csak üres szó lett volna. A feloszthatatlanság és elválaszthatatlanság fentartása pedig magában foglalja annak, ha megtámadtatik, fegyveres megvédését is. A pragmatika szankczió tehát, midőn a trónörökléshez van kötve, az elválaszthatatlanság és föloszthatatlanság elvét kimondotta, kimondotta egyszersmind a védelmi kötelezettséget.»

«Egyébiránt az 1848 iki III. tczikknek 13. §-a is világosan elismeri, hogy köztünk és ő felségének többi országai közt csakugyan léteznek közös viszonyok; azt pedig senki állitani nem fogja, hogy az ott emlitett közös viszonyok egyedül a trónöröklésre vonatkoznak.» «Maga az 1847—48-iki országgyülés is igy fogta fel a pragmatika szankczió értelmét.»

«Léteztek tehát és léteznek közös viszonyok és ha azok csakugyan léteznek, nem természetes-e, hogy azon ügyek is közösek, melyek ezen viszonyokra vonatkoznak vagy azokból erednek? (Felkiáltások a középen: Ugy van!) Közös viszony, közös ügyek nélkül sem az állam, sem magánosok életében nem igen létezhetik».

«Ha valaki a pragmatica sanctiót figyelemmel végigolvassa, nem fog kételkedni azon, hogy ennek megkötésénél egyik főczél a viszonos védelem is volt.» (Zajos felkiáltások a szélső baloldalon: No hát itt van! Viszonos védelem!) Szóló nem mondta, hogy a pragmatica sanctió máskép mondja. Azt mondta, hogy a 48-iki törvények mondják. Azt mondta, nogy miképen értették a 67-iki tcz. megalkotói és ennek bebizonyitására olvasta fel Deák Ferencz akkori beszédjét.

«Meggyőződésem tehát az, — igy végzi Deák — hogy a közös és viszonos védelem oly kötelezettség Magyarországra nézve is, mely egyenesen a pragmatica sanctióból foly, melyet az ország soha kétségbe nem vont, melynek hü teljesitését soha meg nem tagadta.»

Hát (Halljuk! Halljuk! a jobb- és baloldalon. Zaj a szélső baloldalon. Elnök csenget.), nem akarta ezekkel a czitátumokkal a ház figyelmét fárasztani, de köteles volt vele azért, mert tagadták, a mit mondott. Ezzel bebizonyitotta, hogy jól nyilatkozott (Nagy zaj a szélső baloldalon. Felkiáltások a jobb- és baloldalon: Csend!); mert meg kellett mutatnia, a mit vall, hogy ugyanis a 48-iki törvény közös érdeket és közös viszonyokat ismer. A pragmatica sanctióról nem beszélt, sőt azt mondta, hogy ez az invicem ac simul nem közöst jelent, de a 48-iki törvény a közös szót használta és azok, a kik megalkották a 67-iki kiegyezést, ugy magyarázták a pragmatica sanctiót, hogy a viszonos védelem közös is és ez a kötelesség fennáll a pragmatica sanctióból az országra. (Ellenmondás a szélső baloldalon.) Mert ezt vallja, áll a 67-iki alapon, már azért sem fogadhatja el a határozati javaslatot. (Helyeslés. Halljuk! Halljuk! a jobb- és a baloldalon. Zaj a szélső baloldalon.)

Elnök: (Csenget.) Csendet kérek.

Széll Kálmán miniszterelnök: Nem fogadhatja el Polónyi határozati javaslatának azt a fejtegetését sem, hogy eltörölve a közös ügyeket, a kölcsönös védelmi kötelezettség alapjára álljunk és ez alapon alkudozzunk és tárgyaljunk.

Mert azt tartja, hogy Európa ezen helyén oly monarchia állhat csak meg erőben, sulyban és tekintélyben — és ebben találja védelmét, támaszát és biztonságát Magyarország is és a magyar nemzeti állam — a mely monarchia oly kapcsokkal füzi össze a két államot, mint a hogy azt az 1867 : XII. törvényczikk megállapitja. (Helyeslés a jobb- és baloldalon. Ellenmondás a szélső baloldalon.)

Madarász József: Le vele!

Széll Kálmán miniszterelnök: Ez 32 év óta vallott nézete. Nem fogadhatja el Kossuth Ferencz határozati javaslatát, a mely arra utasitja a kormányt, hogy adjon be törvényjavaslatot az 1867 : XII. törvényczikk eltörlése iránt, mert az veszedelmes, bennünket a bizonytalanságba sodró kisérletezés volna. De nem fogadhatja el Polónyi Gézáét sem.

Beismeri, hogy az áldozat, a melyet a kiszámitott perczentuális eredményen felül politikai motivumokból — a miknek szükségére és jogosultságára rámutatott — ez a javaslat az országra rá akar róni, sulyos áldozat — felszázalék is nehéz teher, — és legjobb meggyőződése szerint mégis jobb e megoldás, mint annak elodázása. Tiz évre és a precipuum kérdésének eldöntésével parlamentáris uton, mint nemzet nemzettel, mint állam állammal rendezzük ez ügyet, ez esetben elég hosszu időre és az 1867 : XII. törvényczikk szellemében.

Az összes gazdasági kérdések megoldásának és elintézésének érdekében és azon nagy érdekekből, melyek Magyarország gazdasági és pénzügyi életét ehhez füzik, nem tudna mást tanácsolni.

Azt mondja egy képviselő ur: a ki pedig ezt tanácsolja, azt csak szolgalelküségből teheti. Gondolja meg, igaz-e az, a mit mond és igazságos-e szólóra vonatkozólag. Szóló (a miniszterelnöki székre mutat) ezt a helyet nem kereste, erre a helyre nem törekedett és mikor az események előtérbe állitották, mielőtt erre a helyre ült, az első szó, a melyet kiejtett, a feldult béke helyreállitására, az ország jogainak védelmére volt szentelve. (Ugy van jobbfelől és a baloldalon.) Ezt a küzdelmet folytatta és akkor állt ide, mikor ugy látta, hogy kötelessége ide állani. És azt mondja öntudata, hogy kezei közt nem érte csorbitás az ország egyetlen egy jogát sem és legyen arról meggyőződve a képviselő, hogy nem vezeti más, a mint nem vezette soha, mint lelkiismerete, szava és meggyőződése ereje. Nem a hatalomért jött ide. Nem (Zaj a szélső baloldalon.) önök sajtolták ki belőlem — igy folytatja — hát jogom van arra hivatkozni, hogy ez rám nem illik. Neki nem parancsol semmi és nem parancsol senki, mint benső sugallata; neki nincs más czélja, neki nincs más motivuma, mint a haza érdeke, a mit tesz, arról nyiltan ad számot. (Mozgás a szélső baloldalon.)

Ezt teszi abban a tanácsban, a korona tanácsában és ezt teszi ebben a házban, a nemzet tanácsában, és nem tesz egyebet, de tudja, hogy az ilyeneket is türni kell, mert vele járnak ennek a sulyos kötelességnek a teljesitésével. Hát türni fogja, de nyilt homlokkal mondhatja, hogy a képviselő urnak nincs igaza. (Helyeslés a jobboldalon és középen.)

Beismeri, hogy ez a kiegyezési politika és az a kiegyezési mü, melynek ez is egy integrans része és alkateleme, rögös uton vezet, sok nélkülözéssel és önlemondással jár.

Ez az ut rögös és nem vezet mindig virágos völgyeken át és nem vezet abba a fényes és ragyogó palotába, a melyet a függetlenségiek kápráztató színekkel rajzolnak, De vezet egy lakályos épületbe, holott ki tudja eljutnánk-e abba a palotába, melyhez sok illuzió, sok ábránd és sok ködkép füződik. Ez ido szerint az ország gazdasági érdekeinek jobban megfelel a gazdasági kiegyezés egyeteme, mint a szakitás politikája, a mely kiegyezés, ha tartalmaz oly részeket, a melyek áldozattal járnak, a maga egészében megfelel az adott viszonyoknak, a helyzet és az élet reális követelményeinek.

Ajánlja a törvényjavaslatot elfogadásra. (Zajos helyeslés és éljenzés jobb- és balfelől.)

Elnök: Az ülést öt perczre felfüggeszti.

Szünet után

Thaly Kálmán: Személyes kérdésben szólva, felvilágositást kér Vészi Józseftől az iránt, hogy tegnap, mikor Kolozsváry Kiss István elvfeladások históriája dolgában hozzá utasitotta adatokért, mily értelembe tette ezt? Természetesen, ha mint hisztórikusra hivatkozott, akkor nem lehet ez ellen kifogása, de erre nyilatkozatot kér, nehogy valaki azt bihesse, hogy ő, mint magánember szolgáltatna adatokat az — elvfeladás dolgában.

Vészi József: Kijelenti, hogy beszédében a hisztórikust értette, a hisztórikusra hivatkozott és igy is értette azt a házban mindenki.

Hentaller Lajos: Mindenekelőtt a miniszterelnök két megjegyzésére kiván reflektálni. (Halljuk! Halljuk!) Az első az, midőn a miniszterelnök azt mondja, hogy az ellenzék támadásokat intéz a kormány és az ő személye ellen. Ezt az ellenzék nevében határozottan visszautasitja. Az ellenzék a kvótaemelés és a kvótának megkötése ellen intéz támadásokat, á mint a mult kormány ellen is intézett. A másik az, hogy a miniszterelnök tanukra hivatkozott arra vonatkozólag, hogy ő már 1896-ban kimondotta, hogy a kvóta esetleg fel lesz emelve. Nem tudja azt, hogy a miniszterelnök mit mondott privative, négy szem között; hanem hogy mit mondott nyilvánosan, erre vonatkozólag egy tanura hivatkozik, a ki nem más, mint maga Széll Kálmán. (Halljuk! Halljuk!) A kvótabizottság 1896-ban utolsó jelentését, a mely 1896 szeptember 19-én kelt, ugy végzi: (Olvassa.) «Mindezek után a magyar országos bizottság, nem látván megrenditve, sem aránylag jobb által pótolva azon alapot, a melyen a maga számitásait tette, egyike sem lévén megczáfolva azon érveknek és adatoknak, a melyeket a magyarországi kvóta felemelése ellen felhozott, a bizottságok közti tárgyalások eddigi eredményét a maga részéről csak abban foglalja össze, hogy a magyarországi kvóta felemelését indokoltnak nem tartja.» Ennek a bizottságnak az elnöke volt Széll Kálmán, előadója pedig Falk Miksa.

A mostani kvótabizottságból csak két olyan tag hiányzott, a kik 1896 ban benn voltak a kvótabizottságban: Széll Kálmán és Hegedüs Sándor miniszterek. Bizonyára ez a két kiváló pénzügyi kapaczitás ismerte fel a kvótabizottságban helyesen a helyzetet és ők vitték keresztül azt, hogy akkor Magyarország kvótája felemelve nem lett. Azt hitte, hogy a mostani kvótabizottságnak a kvótaemelésre vonatkozó jelentése után ez a két pénzügyi kapaczitás le fogja vonni a konzekvencziákat. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

Ezek után áttér a tárgyra. (Halljuk! Halljuk!)

1867 márczius 30-án fogadta el a képviselőház az ugynevezett 67 es bizottság többségének munkálatát a részletes tárgyalás alapjául. A 67-es bizottság többségének a munkálata az a bizonyos mesebeli Pandora-szelencze Magyarországon, a melyből minden nyomor és elszegényedés árad az országra. (Ugy van! a szélső baloldalon.) Három olyan képviselő van a házban jelenleg is, a ki ama végzetteljes márczius 30-án ezt a javaslatot megszavazta: gróf Csáky Albin, Kardos Kálmán és gróf Zichy Jenő. Viszont három olyan tagja van a háznak, ki akkor a 67-es bizottság javaslatát még általánosságban sem fogadta el: a függetlenségi párt nesztora, Madarász József (Éljenzés a szélső baloldalon.), a szabadelvü párt elnöke, báró Podmaniczky Frigyes és a baloldalnak akkori vezére, a jelenlegi kvótabizottság elnöke, Tisza Kálmán.

Midőn kijelenti, hogy a kvótabizottságnak jelentését felháborodással utasitja vissza, egyuttal konstatálja, hogy az első kiegyezés óta lefolyt idő a függetlenségi pártnak adott igazat. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.) Minden tényező azt igazolta be, hogy a 67-es alap nem állhat meg. A 67-es politika a gyávaság politikája. A Deák-párti vezérpolitikusoknak az volt a legnagyobb hibájuk, hogy a lemondás, az engedékenység politikájára léptek, a helyett, hogy a multból vettek volna tanulságot. A mai viszonyok beigazolták, hogy mind a két párt téved, a 67-es Deák-párt, és a mostani szabadelvü párt. Ezeknek az volt a tévedésük, hogy igyekeztek jogainknak rongyait kialkudni. Ez volt az alkuvás politikája.

A 67-es kiegyezésnek az volt a czélja, hogy az 1867-ben megkötött kiegyezés alapján tovább fejlődhessék nemzetünknek ugy politikai, mint anyagi érdeke. Az elmult harminczkét esztendő azt igazolja be, hogy az 1867-diki alkotás nem felel meg Magyarország érdekeinek. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.) A függetlenségi párt ezalatt a harminczkét esztendő alatt nagyon szomoruan tanulta meg azt, hogy a közös alapon kormányzott államférfiak a kiegyezés kereteit a magyar nemzet részére nem kiszélesiteni akarják, hanem a hol csak tehetik, mindig csak megnyirbálni és szükebbre szabni igyekeznek.

A mig ez a közös alap fennáll, addig Magyarország csak folyton veszit, a helyett, hogy nyerne, jogai elvesznek, a helyett, hogy szaporodnának. A rideg, ugyon nem czáfolható, az engedelmes többséggel le nem szavazható számadatokból be lehet igazolni, hogy a kvótabizottság jelentése milyen helytelen. Határozottan állitja, hogy a fogyasztási adók révén Magyarország semmit sem fog nyerni. Ez tehát nem rekompenzáczió a kvóta emeléseért. Nem fog Magyarország nyerni, mert a kvóta emelése biztos teher erre az országra, a fogyasztási adók révén befolyó jövedelem pedig nagyon bizonytalan valami az államkincstárra nézve. Nem fog a fogyasztási adók révén Magyarország nyerni, mert az államkincstár jövedelmét a fogyasztó közönség fizeti meg, az államkincstárnak ugyanis csak akkor lesz nagy nyeresége, ha sok lesz a behozatal a sörből, szeszből, czukorból pedig nekünk magyaroknak az az érdekünk, hogy a hazait fogyasszuk, ha pedig a hazait fogyasztjuk, akkor a behozatal csökken és a kincstárnak a jövedelme fogy. Nem fog nyerni az ország, mert a kvótabizottság jelentésében a közös költségek emelkedése nincsen figyelembe véve, pedig az tény, hogy ez az emelkedés megbontja a számitást még az esetben is, ha csakugyan igaz lenne az az állitás, hogy a kvótaemelés nem növeli az ország terheit. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Nem fog nyerni az ország, mert 1894-ben a szeszadó átutalásának létesitésekor a magyar kormány oly érzékeny, oly lovagias volt, hogy nem követeltek Ausztriától szeszadó-rekompenzácziót, tehát nem is fognak ezután sem kapni rekompenzácziót a szeszadó után. Nem fog nyerni az ország semmit, mert mi ezután is ép ugy fizetünk Ausztriának fogyasztási adót, mint fizettünk eddig. (Ugy van! a szélső baloldalon.)

Hibásak és tévesek a kvótabizottság jelentésének a számadatai, azok a számadatok, a melyekkel azt akarja beigazolni, hogy az adóalapon kiszámitott kvóta 33·84%, tehát az osztrákok kedvéért politikai motivumokból áldozatul adott borravaló nem több, mint egy fél százalék. Hibásak és helytelenek a kvótabizottság számadatai továbbá azért, mert a határőrvidéki külön járulékból indulnak ki, már pedig a magyar bizottság sem 1887-ben, sem pedig előbb nem ismerte el a határőrvidéki különjáruléknak a jogosultságát; de nem is ismerhette el ezt, mert ez 2% a határőrvidéknek, a jövedelme pedig reánk nézve a legrosszabb számitás szerint is csak 1·4%-ra tehető. (Ugy van! a szélső baloldalon.) De ezenkivül a határőrvidéki különjárulék közjogi szempontból sem fogadható el (Ugy van! a szélső baloldalon.) és igy a kvótát a 67-es alapon is csak az egész ország jövedelme alapján lehetne kiszámitani ugy, hogy a bizottság számitása szerint 33·09%-ot tenne ki. Ekkor pedig az az indokolatlan, az a nagylelkü borravaló nem egy fél százalékot, hanem 1·3 százalékot tenne ki, tehát kétszerte többet, mint a mennyit a kvótabizottság kimutatni jónak látott.

De főleg helytelen a kvóta-bizottság számitása azért, mert az első és második osztályu kereseti adót nem veszi figyelembe (Ugy van! a szélső baloldalon.), pedig ezeknek megfelelő adó nincsen Ausztriában, tehát egyoldaluak lévén (Ugy van! a szélső baloldalon.) ezt is le kellett volna vonni. (Ugy van! a szélső baloldalon.) Helytelen a kvóta-bizottság jelentése azért, mert mig nálunk a tételek között meghagyja a szelvényadót, addig az osztrák szelvényadót nem veszi figyelembe. A hivatalos kimutatások szerint a magyar kvótaalap 1,981,299.622 frt. (Halljuk! Halljuk!) Ha ebből levonjuk az első- és másodosztályu kereseti adót: 97,139.359 frtot, akkor a magyar kvótaalap 1,884,160.293 frt lenne. A hivatalos kimutatások szerint az osztrák kvótaalap 4,007,025.014 frtban van felvéve. Ehhez azonban az elhanyagoltat hozzá kell adni, a mi összesen 231,526.514 frtot tesz ki. Már most ha ezt a két számot egymásmellé arányba állitjuk, akkor a Magyarországra eső helyes kvótaalap 30·77%, tehát 3·63%-kal kisebb, mint a melyet kihoztak. És ezért nem dönthet az uralkodó ebben a kérdésben (Halljuk! Halljuk!), mert nem helyesen számitották. (Ugy van! a szélső baloldalon.)

A kvótabizottság championja: Matlekovics Sándor, azt emlegette, hogy a kvótabizottság sohasem tett az iránt igéretet, hogy a kvóta számarányát nem fogja emelni. Ezt megengedi és ezen nem is csodálkozik. De arra vonatkozólag, hogy Magyarország kvótaaránya (Halljuk! Halljuk!) Magyarország terhére emeltetni nem fog, tett más valaki egy igéretet, a ki mindenesetre van oly tekintély, mint a kvótabizottság és mint Matlekovics Sándor képviselő ur és az ugyanaz, a kire a miniszterelnök előbb hivatkozott: Deák Ferencz. Ő 1867-ik évi deczember 14 én tartott beszédében emlékezik meg a kvótaszám arányáról. Deák Ferencz 1867 deczember 14-én tartott beszédében igy szól: (Olvassa.) A mennyiségnek szám szerinti meghatározása és az elvállalás módja szorosan véve inkább a részletes tárgyaláshoz tartoznék, de mivel az előttem szólott képviselő urak majdnem kivétel nélkül a mennyiségre is kiterjesztették nyilatkozataikat, kijelentem én is erre vonatkozó válaszomat. (Élénk felkiáltások: Halljuk! Halljuk!) Én a minisztérium és az országos küldöttség által velünk közlött adatok és felvilágositások folytán, a központi választmány jelenlétében kifejtett okoknál fogva, a törvényjavaslatban ajánlott évi járulék mennyiségét olyannak tartom, mely a méltányosság azon mértékét, melyet erőnkhez képest elvállalhatunk, tul nem haladja, s ennél kisebb mennyiségre azért nem kivánunk leszállani, mert ezáltal azon politikai érdekeket, melyeket előadásomban felhoztam, koczkáztatnók, hazánk politikai biztonságának sokkal több kárt okoznánk, mint azon haszon volna, mely ajánlatunk leszállitásából származnék.

Elvállalom tehát azt a törvényjavaslat szerint azon kijelentéssel, hogy mivel én e nemzet és ama nemzet közti egyezséget nem kivánom ugy tekinteni, mint vásári alkudozást, ezen összeget olyannak tartom, melyen tul semmi esetre nem léphetünk s kijelentem, hogy abba soha sem tudnék beleegyezni, hogy ezen elvállalt összegen felül utóbb bármily követeléseket is elfogadjunk, mert a sulyos teher is könnyebb, ha bizonyos és határozott, mintha folyton marad még fönn valami, a mi ujabb surlódásokra adhatna okot, s uj terheltetéseket vonna maga után. (Élénk helyeslés középen.) 32 esztendővel ezelőtt még igy gondolkoztak a kvótáról. Igy gondolkoztak azért, mert 32 évvel ezelőtt azt hitték, hogy a 67-es alap maradandó, állandó mü. Szóló ezt nem hiszi. Három évtized alatt Ausztriában a viszonyok teljesen megváltoztak. Ezelőtt 32 évvel Ausztria erős, egységes és német volt. Azoknak az államférfiaknak, a kik ezelőtt 32 esztendővel megkötötték a kiegyezést Ausztriával, a német szabadelvüekkel kellett egyezkedniök. Hogy állunk e tekintetben ma? Ma a Lajtán tul teljes felfordulás van; olyan chaos állott elő, olyas valami, a mi arra enged következtetni, hogy ez a mi osztrák szomszédunk nemsokára tartományi részeire fog bomlani. Ez nem lehet máskép, mert a történelem nagyon jó tanitómester, és a történelem megtanitott minket arra, hogy minden igazságtalan és méltánytalan eljárás megboszulja magát. Igy állanak boszut a Lajtán tul levő nemzetiségek azért, hogy ötven esztendővel ez előtt Ausztria minket a nemzetiségek által akart meggyilkolni. (Ugy van! a szélső baloldalon.)

Harminczkét évvel ezelőtt az abszolutisztikusan kormányzott Magyarország gyengesége volt Ausztriának, az alkotmányos Magyarország erő Ausztriának, mert Magyarország adja meg Ausztriának nagyhatalmi állásához azt a hatalmi élesztőt, a mely nélkül a nagyhatalom csak szinpadi menydörgéssé silányul. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.) Lehetetlen be nem látni, hogy kormányférfiaink most, a kvótaalkudozások alkalmával, országunknak ezen hatalmát és erejét ki nem használták, a mi igen nagy hiba.

Legyenek meggyőződve, hogyha komolyan nem ajánltak volna Ausztriának többet 28%-nál, azt is elfogadta volna Ausztria, mert kénytelen lett volna elfogadni. (Ugy van! a szélső baloldalon.) Ausztriát ugyanis alkotmányos Magyarország nélkül nagyon rövid ideig türnék meg a szövetséges társak saját családi czéljaikra alakitott diplomáczia körükben. Sajátságos és mulattató az osztrákokra nézve, hogy ők ezt a kvótakérdést teljesen ellenkezőleg fogták fel, mint mi. Nem a lovagiasság szempontjából, hanem a praktikus szempontból. Nem lovagiaskodnak, hanem a helyett, hogy Magyarország áldozatainak nagyságát méltányolnák, belátnák, vagy csak emlegetnék, mit tesznek? Felhasználják az ellenünk felbujtott fajgyülöletet és a magyar nemzettel szemben több és több követeléssel állanak elő. (Ugy van! a szélső baloldalon.) Nagyon sok okunk van azt hinni, hogy daczára azon mesterségesen felszitott fajgyülöletnek sem az osztrákokat, sem a cseheket nem lehetett volna belekényszeriteni abba a szégyenletes szerepbe, hogy ha ama bizonyos bécsi kéz, nem biztatta volna ugy a cseheket, mint az osztrákokat, hogy Ausztriának Magyarország ezután még jobb fejő tehene lesz, mint eddig. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.)

Nézzük már most, hogyan állunk ezen tulzott osztrák követelésekkel szemben? A közvélemény, a lemondás politikai iskolájában czivilizálódva, csendes és néma. A kvótabizottság és a kormány hajlandók engedni az osztrákok tulzott követeléseinek; lemondólag, mint ha a győztes Brennus kardját dobnák a mérleg serpenyőjébe a tulköveteléseikkel, pedig nagyon jól tudják, hogy a kvótának legkisebb emelése is Magyarországra nézve valódi szerencsétlenség. (Ugy van! a szélső baloldalon.) Ha valódi magyar nemzeti szempontból akarja az ügyet megitélni a ház, akkor a függetlenségi párt álláspontjára lesz kénytelen helyezkedni. Ha azonban a képviselőház többségének nézeteire, véleményére, elhatározására az osztrák szempontok lesznek az irányadók, ha megmaradnak eddigi álláspontukon, hát önök osztrákabbak lesznek maguknál az osztrákoknál, és nem a jog, törvény és igazság alapján akarnak uralkodni, (Ugy van! a szélső baloldalon.) hanem folyton az osztrák tiz-parancsolatnak az a bekezdése lebeg szemeik előtt, hogy «tiszteljed az osztrákot, hogy rövid életü lehess a földön.» Mert nemcsak a lefolyt 32 éves mult, de a régebbi idők is azt igazolják, hogy nekünk magyaroknak Ausztriára semmi szükségünk nincs.

Minket Ausztriával semmi közös érdek, semmi közös emlék nem csatol össze. Nem csatol össze ma már alkotmányjogi viszony sem, mert nálunk van alkotmány — igaz, olyan a milyen — Ausztriában nincs. De még tovább megyek és a nélkül, hogy a Lajtán tuli viszonyok bővebb taglalásába bocsátkoznám, egyszerüen kijelentem, hogy soha békeidőben Magyarország és Ausztria között ily ellenségeskedés, viszálykodás nem volt, mint most, mert ez a mostani helyzet valóságos háboru békében. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.)

Mondjuk ki nyiltan, hogy ily vad ellenségeskedés Magyarország és Ausztria között még sohasem volt, a mióta egy uralkodó kalapja alá kerültünk. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.)

Mondjuk ki nyiltan, hogy annyi csalódás, keserüség, gyülölködés köztünk és kedves osztrák szövetségeseink között még sohasem fordult elő. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.)

Mondjuk ki nyiltan, hogy az osztrákok gyülölködése és ellenséges magatartása az oka, hogy a tőke vonakodik és óvakodik bejönni hazánkba és a mi benne van, az siet kifelé. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.)

Mondjuk ki nyiltan, hogy az osztrákok miatt vándorolnak ki hazánk fiai ezer és ezer számra, nehogy éhen pusztuljanak el abban az országban, a melyet hajdan tejjel-mézzel bővelkedő Kanaánnak neveztek és a mely most csak siralom völgye.

Mondjuk ki nyiltan, hogy az osztrákok miatt ütik meg a dobot a birtokosok portáján: az osztrákok miatt pang a kereskedelmünk s az osztrák iparosok megélhetése kivánja meg, hogy végleg tönkre menjen hazai iparunk. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.)

Mondjuk ki nyiltan és határozottan, hogy az osztrák az oka, hogy legkisebb kilátasunk sincs, de nem is lehet egy szebb jövőre.

Mondjuk ki nyiltan és határozottan, hogy hazánk 300 éves történelme a szenvedések kálváriája; mondjuk ki, hogy a 300 éves történelem nem más, mint folytonos tiltakozás az osztrák beolvasztási kisérletek ellen, mert 300 év óta a magyar nemzet szóval, tettel, szenvedéssel, szive vérének hullásával tiltakozik az osztrák szövetség ellen. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.)

A kvótabizottság és a kormány azonban ennek daczára a kvóta emelését javasolja a háznak, csakhogy az 1867-iki alapot megmentse. Pedig ugy a kormány, mint a kvótabizottság igen jól tudja, hogy a kvótaemelés valóságos visszaélés az adózó polgárság türelmével. Igen is! visszaélés, annyival is inkabb, mert nem azért fogják emelni az adókat, hogy azokból Magyarország legégetőbb belszükségleteit fedezzék, hanem azért rónak ujabban terhet Magyarország népére, hogy levegyék a terhet az osztrák nép vállairól.

Tehát egy idegen állam kedveért terhelik meg az adózó polgárságot, pedig ennek a polgárságnak adóképessége már a mai adókulcs szerint is annyira meg van támadva, hogy ujabb adóemelés egyenesen a tőkevagyont veszélyezteti. Az olyan kormány pedig, a mint egy kiváló pénzügyi kapaczitás mondja, mely nem elégszik meg a polgárság jövedelmével, hanem annak tőkéjét támadja meg, az nem adóztat, hanem rabol. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.)

Ha tehát önöknek ez az áldatlan állapot tetszik, ha önök a nyomort, kivándorlást, elkoldusodást s az államfelbomlás első feltételeinek több hasonló szimptomáit fokozni és növelni akarják, — ám! akkor fogadja el a ház elé terjesztett javaslatot, s igyekezzenek a kvótaemeléssel Ausztriát megmenteni.

Csakhogy az a bökkenő, hogy Ausztrián már sem a mi kvótánk emelésével, sem az önök szolgai jóakaratával segiteni nem lehet. Önök egy roskatag házat támogatnak, melyet a rombadöléstől megmenteni már nem lehet. A végzetnek intő szava áthallatszik a Lajthántulról és ez, a szózat azt mondja, hogy nem sokáig kell már nekünk emlegetni az Ausztriam delendam esse censeot.

Nem fogadja el a javaslatot, hanem csatlakozik Kossuth Ferencz és Komjáthy Béla határozati javaslatához. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.)

Elnök: Miután az idő előrehaladt, javaslom, járuljon a ház ahhoz, hogy a legközelebbi ülés ideje holnap délelőtt 10 órára tüzessék ki és annak napirendjén legyen a szőnyegen levő törvényjavaslat tárgyalásának folytatása. Hozzájárul a ház? (Helyeslés.)

Ezt a ház határozataként kimondom és az ülést bezárom.

Az ülés végződik délután 1 óra 55 perczkor.